

Vi ses!
Det er dansk - bind 2

Impressum

Vi ses!

Det er dansk – bind 2

Herausgeber

Institut für Qualitätsentwicklung an Schulen Schleswig-Holstein (IQSH)

Dr. Gesa Ramm, Direktorin

Schreberweg 5, 24119 Kronshagen

<http://www.iqsh.schleswig-holstein.de>

https://twitter.com/_IQSH

Bestellungen

Onlineshop: <https://publikationen.iqsh.de/>

Tel.: +49 (0)431 5403-148

Fax: +49 (0)431 988-6230-200

E-Mail: publikationen@iqsh.landsh.de

Autorinnen

Renate Jacob, Lena Prenzler

Gestaltung

Stamp Media im Medienhaus Kiel, Ringstraße 19, 24114 Kiel, www.stamp-media.de

Lektorat

Torsten Storm Johannsen Voss, Flensburg

Lektorat Lautschrift

Dr. Lisa Tulaja, Hamburg

Zeichnungen

Henning Rossen, Aabenraa

Tonstudio

Jam Studio, Mergenthalerstraße 8, 24941 Flensburg

Die nummerierten Hördateien stehen im IQSH-Fachportal Dänisch unter "Materialien und Links" /

"Det er dansk" als Download zur Verfügung: go.iqsh.de/daenisch.

Publikationsmanagement

Nadine Dobbratz-Diebel, Petra Haars, Stefanie Pape

Druck

Schmidt & Klaunig GmbH, Ringstraße 19, 24114 Kiel

Druck auf FSC-zertifiziertem Papier

© IQSH

Alle Rechte vorbehalten. Nachdruck, auch auszugsweise, nur mit schriftlicher Genehmigung des Herausgebers.

Auflage August 2022

Auflagenhöhe 1.000

Best.-Nr. **09/2022**

Das IQSH ist laut Satzung eine dem Bildungsministerium unmittelbar nachgeordnete, nicht rechtsfähige Anstalt des öffentlichen Rechts.

Alle Rechte vorbehalten. Nachdruck, auch auszugsweise, nur mit schriftlicher Genehmigung des Herausgebers.

Die digital zur Verfügung gestellte Broschüre darf zudem nicht als Download auf eigenen Websites oder Schulservern gespeichert werden. Wenn auf diese Broschüre verwiesen werden soll, muss stattdessen auf den PDF-Download des Werkes im IQSH-Onlineshop unter <https://publikationen.iqsh.de/> verlinkt werden.

Vi ses!

Det er dansk - bind 2

Navn: _____

Skole: _____

Klasse: _____

INDHOLD

LEKTION 6 – Dansk syd for grænsen

	Emner	Sprog	Side
6 – A	<ul style="list-style-type: none">• Identitet i det dansk-tyske grænseland	<ul style="list-style-type: none">– definitioner	8
6 – ORD OG SÆTNINGER (1)		<ul style="list-style-type: none">– synonymer– beskrivelser– relative sætninger	9
6 – B	<ul style="list-style-type: none">• Det danske mindretal• Hvor er du opvokset?	<ul style="list-style-type: none">– spørgsmål– forklaringer	11
6 – UDTALE		<ul style="list-style-type: none">– [e] / [e:] [ɛ] / [ɛ:] [ə]	14
6 – C	<ul style="list-style-type: none">• Vejret og årstider	<ul style="list-style-type: none">– beskrivelser	15
6 – ORD OG SÆTNINGER (2)	<ul style="list-style-type: none">• Festdage	<ul style="list-style-type: none">– genitiv-s– possessive pronominer– kvantitativ genitiv– ordenstal fra 40. til 100.	17
6 – D	<ul style="list-style-type: none">• På årsmødepladsen	<ul style="list-style-type: none">– beskrivelser– forklaringer– diskussion og respons	21
6 – ORD OG SÆTNINGER (3)		<ul style="list-style-type: none">– refleksive pronominer– reciprokke verber– refleksive possessive pronominer	24
6 – E	<ul style="list-style-type: none">• Den dansk-tyske grænse• Mindretallene	<ul style="list-style-type: none">– tal– beskrivelse af erfaringer– formodninger	29
6 – DET HAR DU LÆRT OG EKSTRANUMRE			31

LEKTION 7 – På vej til København

	Emner	Sprog	Side
7 – A	<ul style="list-style-type: none">• Danmarks geografi	<ul style="list-style-type: none">– steder i Danmark	33
7 – B	<ul style="list-style-type: none">• På vej til København• Følelser og humør	<ul style="list-style-type: none">– erindringer– beretning om fortid– diskussion	35

	Emner	Sprog	Side
7 – ORD OG SÆTNINGER (1)		– præteritum – verber i tre klasser – pluskvamperfektum	38
7 – C	• Seværdigheder i København	– informerende tekst – analyse-spørgsmål – mundtlig præsentation	41
7 – UDTALE		– [æ] / [æ:] [aw] / [aw:]	45
7 – D	• Ankomst til København	– fortælling	46
7 – ORD OG SÆTNINGER (2)	• Vejbeskrivelse	– stedsadverbier	47
7 – E	• Familie	– familierelationer	49
7 – DET HAR DU LÆRT OG EKSTRANUMRE			52

LEKTION 8 – I København

	Emner	Sprog	Side
8 – A	• Oplevelser i København	– beskrivelse i mail – resumé – formodninger	53
8 – ORD OG SÆTNINGER (1)	• Vaner og holdninger	– mådesadverbier – gradsadverbier – centraladverbier	56
8 – B	• Kroppen	– sang	59
8 – UDTALE		– [ø] / [ø:] [œ] / [œ:] [œ] / [œ:]	60
8 – C	• På vej til supermarkedet • På skadestuen	– beretning – disposition – indholdssætning	61
8 – ORD OG SÆTNINGER (2)		– forbindere – ordstilling	64
8 – D	• En oplevelse	– fortælling – indholdsreferat	66

	Emner	Sprog	Side
8 – ORD OG SÆTNINGER (3)		– blive-passiv – fortællende tekst – respons	68
8 – ORD OG SÆTNINGER (4)	• Sammenligninger	– komparation	70
8 – E	• I supermarkedet • Madvarer • Sunde spisevaner	– dialog – interview	72
8 – DET HAR DU LÆRT OG EKSTRANUMRE			76

LEKTION 9 – Udvekslingsfamilien i København

	Emner	Sprog	Side
9 – A	• Køkkenredskaber • Opskrifter	– mængdeangivelser – instruerende tekster	79
9 – ORD OG SÆTNINGER		– s-passiv	81
9 – B	• I køkkenet • Madlavning	– instruerende dialog	83
9 – UDTALE		– [o] / [o:] [ɔ] / [ɔ:] [ɒ] / [ɒ:]	86
9 – C	• Skoler i Danmark • Ungdomsuddannelser • Erhverv	– informerende tekster – forklarende tekster – informerende dialog	87
9 – D	• En grammatisk drøm • I bagerbutikken • Indkøbsdialog	– s-passiv / blive-passiv	94
9 – E	• Opskrift • Vejledning • Varebeskrivelse	– instruerende tekster – mediering	96
9 – DET HAR DU LÆRT OG EKSTRANUMRE			99

LEKTION 10 – Dansk i hverdagen

	Emner	Sprog	Side
10 – A	<ul style="list-style-type: none">• I toget	– fortællende tekst	100
10 – ORD OG SÆTNINGER (1)	<ul style="list-style-type: none">• Umuligheder og ønsker	– irrealis	102
10 – B	<ul style="list-style-type: none">• Dansk i grænse-landet• Højskoler		103
10 – ORD OG SÆTNINGER (2)		– reciprokke verber – deponente verber	104
10 – C	<ul style="list-style-type: none">• Uddannelse og erhverv• At være ”noget”	– fortællende historie – informerende tekst	105
10 – D	<ul style="list-style-type: none">• Ansøgning og CV• Jobopslag og jobsamtale	– ansøgningstekst – beskrivende reaktioner	107
10 – ORD OG SÆTNINGER (3)		– præsens participium	111
10 – UDTALE		– [aj] [ʌj] [w] [ɐ]	113
10 – E	<ul style="list-style-type: none">• Drømmeboliger• Drømme om tid• Dansk i Schleswig-Holstein	– tidsangivelser – forkortelser – interview	114
10 – DET HAR DU LÆRT OG EKSTRANUMRE			117

LEKTION 6: Dansk syd for grænsen

6 – A

Identitet i det dansk-tyske grænseland

1. Læs gloseliste 6 – A. Udtal gloserne.

2. Forbind ordene og udtrykkene i midten med den rigtige definition.

et dokument, der viser en persons nationalitet og identitet ved en grænse	et Dannebrog, -	et dokument, som viser hvem man er og hvor man bor
Danmarks flag	et hjemmesprog, -	en befolkningsgruppe, hvis kultur er en anden og hvis sprog er et andet i et land
at have boet som barn	et id-kort, -	en persons nationalitet
en person, som hører til en gruppe	et medlem, -mer	et sprog, man taler i familien
at være kommet til verden	et mindretal, -	en person, der har et lands nationalitet
at føle sig tysk	et pas, -	at føle sig dansk
en anden betegnelse for den nordlige halvdel af Slesvig-Holsten	et statsborgerskab, -er	det danske mindretals fest i Sydslesvig en gang om året
	en statsborger, -e	
	Sydslesvig	
	et årsmøde, -r	
	at være dansksindet	
	at være født	
	at være opvokset	
	at være tysksindet	

6 – ORD OG SÆTNINGER (1)

Definitioner: synonymer, beskrivelser, relative sætninger

Synonymer: For at definere noget kan man bruge synonymer. Det er ord, der har (næsten) den samme betydning.

f.eks. Statsborgerskab er det samme som nationalitet.

Sydslesvig er en anden betegnelse for den nordlige halvdel af Slesvig-Holsten.

Beskrivelser: Man kan også **beskrive**, hvad noget betyder.

f.eks. At være opvokset et bestemt sted betyder, at man som barn har boet der i længere tid.

Medlemmerne af et mindretal hører til en bestemt kultur og taler deres sprog i et land med en anden kultur og et andet sprog.

Relative sætninger: For at definere noget kan man også bruge en **relativ sætning** med de **relative pronominer som** eller **der**, som refererer til hovedsætningen.

f.eks. Et pas er et dokument, **som** viser en persons nationalitet og identitet ved en grænse.

Et id-kort er et dokument, **der** viser hvem man er og hvor man bor.

Her er **som** og **der** synonymmer.

Med et nyt subjekt i en relativ sætning, bruger man kun **som** eller udelader det: (---).

f.eks. Et pas er et dokument, **som** man skal vise ved bestemte grænser.

Eller: Et pas er et dokument, (---) man skal vise ved bestemte grænser.

Et id-kort er et dokument, **som** tyskere skal have på sig hver dag.

Eller: Et id-kort er et dokument, (---) tyskere skal have på sig hver dag.

Man finder også bestemt artikel foran substantivet i forbindelse med relativsætninger,

f.eks. Husk alle **de** dokumenter, som du har brug for.

Hvis bruger man i relative sætninger for at sige, at noget er forbundet med personer eller ting eller tilhører dem. Det er genitivformen.

f.eks. Et mindretal er en befolkningsgruppe, **hvis** kultur er en anden og **hvis** sprog er et andet i et land. Dansk er et sprog, **hvis** udtale man skal øve.

1. Indsæt et passende relativt pronomen i sætning a) til c). Find flere definitioner.

a) En dansk statsborger er en person, _____ nationalitet er dansk. Og en tysker?

- b) Danmark har et flag, _____ hedder Dannebrog. Og Storbritannien? Og Frankrig?
- c) Danmark er et land, _____ mange turister kører til. Og andre lande?

2. Indsæt altid to mulige relative pronominer (som / der / ---) i sætning a) til e). Find først ud af, om der er et nyt subjekt i den relative sætning (som / ---) eller ikke (som / der). Sig de to sætninger højt.

- a) Flensborg er en by, som / (---) jeg (ikke) kender.
- b) Ribe er en by, _____ / der er meget gammel.
- c) Husby er et bynavn, _____ / _____ man finder i Tyskland og i Danmark.
- d) Rømø er en ø, _____ / _____ mange turister kører til.
- e) Sønderborg er en by, _____ / _____ der har en havn.

3. Find gode definitioner til mindst tre af følgende ord og udtryk eller vælg andre.

en elev	at være sulten
en lærer	at være jaloux
et cafeteria	at gide
en tøjbutik	at tale frit
en fødselsdag	at lytte
et fremmedord	...
lakrids	
...	

Sprogrikker

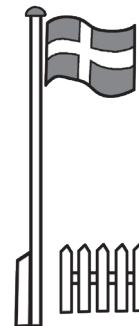
Man kan definere noget på mange forskellige måder:

En elev er en person, som / der / (---) / hvis ...
 Et cafeteria er et sted, som / der / (---) / hvor ...
 København er den by i Danmark, som / der / (---) / hvor ...

Til en fødselsdag ...
 Lakrids er ...

... betyder, at ...
 ... er det samme som ...
 ... er en anden betegnelse for ...

6 – B

Det danske mindretals fest

1. Læs spørgsmål a) til d), lyt til samtalen og svar.

a) Hvad kan man altid se i Flensborg? _____

b) Hvor bor Jens? _____

c) Hvad kan du huske om Jens? _____

d) Hvad skal Maida, Carl og Nele lave i morgen? _____

2. Læs teksten stille. Kig på gloseliste 6 – B.

I Flensborg

1 Nele, Carl og Maida går gennem Flensborg.

MAIDA: Hvorfor er der egentlig så mange Dannebrog overalt i byen?

NELE: Egentlig kan man altid se Dannebrog her i Flensborg, men sommetider er der flere. Jeg ved slet ikke, hvorfor der er så mange i dag.

5 CARL: Jeg tror, det har noget med en fest at gøre, som mindretallet holder i weekenden. Men jeg ved ikke helt, hvorfor. Vi kan spørge min nabo, hvis børn går på en dansk skole. Jeg tror, han og hans familie går til festen.

NELE: Lad os gøre det!

10 De tre går hjem til Carl og ser, at Carls nabo, Jens, er i haven. De går hen til ham.

CARL: Hej, Jens! Vi har lige været i byen og set, at der er rigtig mange Dannebrog overalt. Kan du fortælle os noget om det?

JENS: Ja, det kan jeg godt. I weekenden holder vi årsmøde. Vi, det er det danske mindretal i Sydslesvig og alle dem, der har lyst til at være med.

15 NELE: Så du hører til det danske mindretal?

JENS: Ja, det gør jeg.

MAIDA: Er du og din familie så danskere?

JENS: Min mor har dansk pas og min far er tysk statsborger. Men hans familie har altid haft dansk og plattysk som hjemmesprog, og de har
20 boet omkring Flensborg i mange generationer. Hans familie har været med i det danske mindretal siden 1920. Jeg var selv på en dansk skole i Flensborg, men jeg er jo født her i Tyskland og er tysk statsborger.

MAIDA: Er din kone også medlem af mindretallet, og går jeres børn på en dansk skole?

25 JENS: Min kone er tysker og kommer fra en af de nordfrisiske øer. Hun har valgt at blive medlem af det danske mindretal, og vores børn er på en dansk skole her i Sydslesvig.

NELE: Taler din kone frisisk?

JENS: Nej, det gør hun ikke. Men vores fælles sprog er plattysk. Jeg er
30 opvokset med dansk og plattysk. Min kone har lært sig dansk, med vores to børn taler hun tysk og plattysk, og jeg taler dansk med dem.

MAIDA: Så er det altså ikke kun danskere, men også tyskere, der sender deres børn på en dansk skole. Hvorfor egentlig? I taler jo også tysk.

JENS: Det er et interessant spørgsmål, og der findes sikkert ikke kun ét
35 svar på dit spørgsmål. Her i grænselandet skal man tit ikke kun se på statsborgerskabet, men også på, om menneskerne er dansksindede eller tysksindede, uanset på hvilken side af grænsen de bor.

MAIDA: Det lyder forvirrende, men også spændende!

JENS: Har I ikke lyst til at tage med til årsmødet i morgen? Vejret vil blive
40 godt, og så kan I stille alle jeres spørgsmål til vores venner.

MAIDA: Jo, tak.

NELE: Meget gerne!

CARL: Så ses vi i morgen. Tak, Jens!

JENS: Ja, det gør vi. Det var så lidt.

3. Prøv at finde informationer om de sidste eller de næste årsmøder i Sydslesvig på internettet. Hvad er der på programmet?

4. Hvor er du født? Hvor kommer din familie og dine venner fra? Se på eksemplerne.

Jens siger: "Jeg er født i Flensborg og er tysk statsborger. Min mor er dansker og min far har tysk statsborgerskab, men vi er alle sammen dansksindede og medlemmer af det danske mindretal."

Maida siger: "Jeg er født i Danmark og opvokset i USA. Min far kommer fra Tyskland og min mor kommer fra Bosnien-Hercegovina. Jeg har dansk pas. Carl og Nele har været mine venner fra min første skoledag her i Tyskland."

Nele siger: "Mine forældre kommer fra Tyskland. Min ene oldemor var født i Frankrig, men hun er død. Jeg har tre rigtig gode veninder. De kommer alle her fra området, én af dem har familie, der kommer fra Pakistan, og én af dem taler frisisk i familien. Den tredje veninde er født og opvokset i Husby. Hende har jeg kendt siden børnehaven. Og Carl er min bedste ven."

Carl siger: "Hele min familie på min fars side kommer fra Tyskland. Min mor og hendes familie kommer fra Danmark. Min bedste ven kommer fra Sverige. Han og hans mor har svensk statsborgerskab, men de bor i Flensborg. Og Nele er min bedste veninde. Hun bor i Husby."

Hvad kan du sige om dig selv? Hvor er du født og opvokset? Hvor kommer din familie eller dine venner fra? Svar på spørgsmålene og skriv en tekst. Brug ord og sætninger fra tekst 6 – B og / eller fra eksemplerne her i opgave 4.

5. Snak om det med en makker:

a) Hvad ved du om det danske mindretal i Sydslesvig? Kender du personer og institutioner i det danske mindretal?

b) Hvad betyder dit statsborgerskab, din fødeby, din by (hvor du bor nu), din region, dit hjemmesprog og naboskabet til Danmark for dig?

6. Gå rundt i klassen og snak med tre andre personer om opgave 4 og / eller 5.

6 – UDTALE

1. Øv udtalen: Lyt til ord og sig højt, hvad du hører.

2. Læs ord i lydskrift og sig højt, hvad du læser.

Udtale [e] / [e:] – huskeord [e]: besked

dansk udtale	dansk skrift	
man hører kort [e] eller langt [e:]	man læser i først eller midt i et ord	man læser e først eller midt i et ord
['en, hɐlʔ] ['eŋən]	indhold ingen	
['led] ['tel]	lidt til	
['ejən, sgæʔb] [en] [e'leʔw]		egenskab en elev
[be'sgeðʔ] ['henə] ['me:nə] ['me:ɐ]		besked hende mene mere

Udtale [ɛ] / [ɛ:] – huskeord [ɛ]: æble

dansk udtale	dansk skrift		
man hører kort [ɛ] eller langt [ɛ:]	man læser æ først, midt eller sidst i et ord	man læser e først, midt eller sidst i et ord	man læser i i forbindelse med r
['ɛʔg] ['ɛ:blə]	æg æble		
['tɛŋgə] ['lɛ:ɐ]	tænke lærer		
['tɛʔ]	træ	tre	
['ɛfdɐ] [ɛɐ]		efter eller	
['pɛŋə] ['fjɛ:ɐ]		penge fjerde	
['ɔɛŋə] [ɐm'kɔɛŋʔ]			ringe omkring

Udtale [ə] – huskeord [ə]: ote

”svagt e”

dansk udtale	dansk skrift		
man hører [ə]	man læser e midt eller sidst i et ord		
['suldən] ['sygə] ['nɔ:əð]	sulten	cykel	noget
['b:də] ['lilə] ['snagə] ['fouð, siʔəlsə]	otte	lille	snakke forudsigelse

Her er alle tre lyde i et ord: Udtal ”bestemme” [be'sdɛmə].

6 – C

Vejret

1. Læs gloseliste 6 – C. Udtal gloserne.

Maida, Carl og Nele glæder sig til årsmødet i Flensborg. Festen er udendørs. De kigger på vejrudsigten på mobiltelefonen. Så ved de, om de skal tage regntøj, en paraply, en varm jakke eller solbriller med. Vejrudsigten siger, at der skal være mellem 21 og 25 graders varme. Der er 10 procent risiko for regn og der er svag vind. Selvfølgelig ved du nu, at det er sommer i Flensborg. Årsmødet ligger altid i begyndelsen af juni.

2. Hvad skal Maida, Carl og Nele tage på? Hvad vil du anbefale? Lav en tøjliste.

3. Her kan du læse, hvordan vejret i Danmark og i Slesvig-Holsten kan være på de forskellige årstider. Passer det? I hvilken måned har du fødselsdag? Hvordan plejer vejret at være på din fødselsdag?

Om foråret er det tit køligt, men der kan også være solskin og varme med temperaturer op til 25 grader.	Om efteråret er det ofte tåget, eller det blæser eller stormer. Der kan være let eller jævn vind, kuling, stiv kuling eller storm op til orkanstyrke.
Om sommeren er det varmt. Det kan også være lunt eller køligt. Solen skinner. Det er skyet eller overskyet, eller det regner; nogle gange er der også tordenvejr, så det lyner og tordner.	Om vinteren er det koldt. Nogle gange fryser og sner det. Så ligger temperaturen under frysepunktet. Men der er også lune vintre med temperaturer omkring 10 graders varme.

4. Beskriv vejret i dag. Prøv at finde en dansk vejrudsigt til i morgen. Notér udtrykkene og snak om vejret med en makker.

5. Hvilken årstid er din yndlingsårstid? Hvorfor?

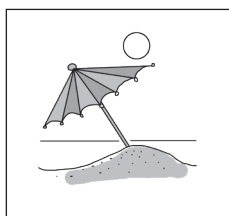
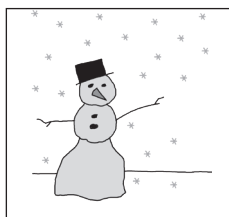
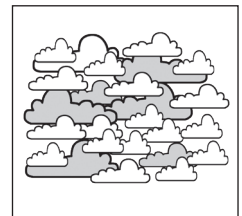
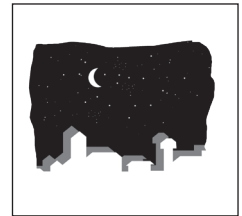
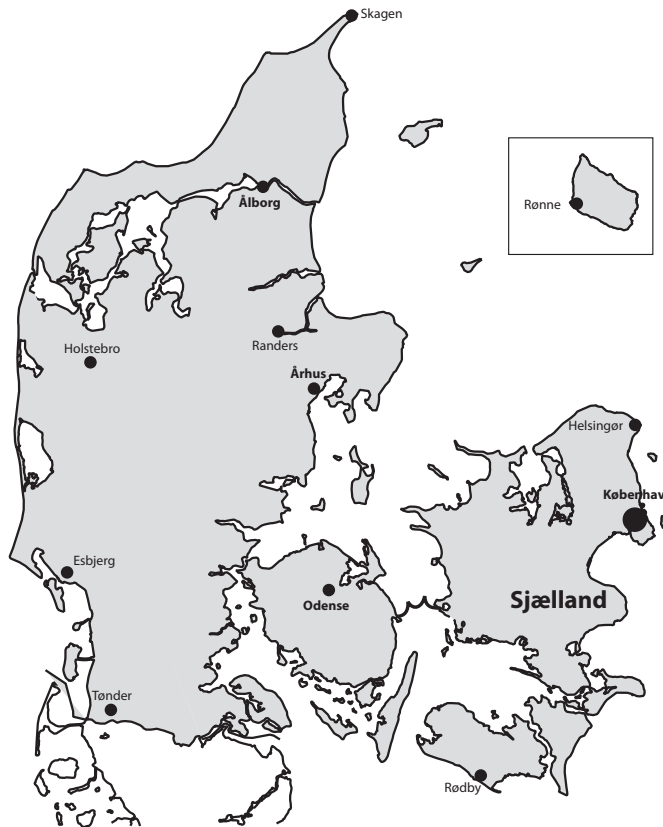
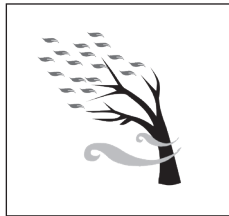
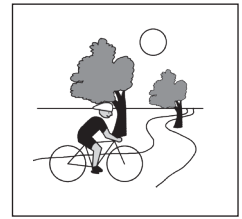

Sprogbrikker

Jeg kan bedst / godt lide	vinteren, fordi det sner / det er iskoldt /
	efteråret, fordi man hygger sig indendørs /
	solskin / tordenvejr / regn / tåge / ... om foråret.

6. Hvordan er vejret i ...? Skriv altid to sætninger, én om vejret og én om årstiden. f.eks. I Skagen skinner solen. Det er sommer i Skagen. Brug alle 12 billeder.

7. a) Snak med en makker. Hvad synes I om gaveideen og om reklamen for den?

En vejrsten – den perfekte gave!
 Giv den til én, du godt kan lide,
 og forbind det med lidt
 hyggesnak om vejret!

b) Lav selv en dansk vejrsten.

6 – ORD OG SÆTNINGER (2)

Hvis er det? – Genitiv-s og de possessive pronominer

Vil man udtrykke, at noget tilhører eller er en del af en person eller en ting, bruger man genitiv-s eller possessive pronominer.

Man spørger f.eks. "Hvis hund er det?" og svarer "Det er vores hund."

I første og anden person singularis er der tre former (en: min / din, et: mit / dit, pluralis: mine / dine).

	s-genitiv singularis	possessive pronominer singularis
1. jeg		min (gode) ven mit (tyske) statsborgerskab mine (interessante) bøger
2. du		din (korte) blyant dit (høje) skab dine (forskellige) tasker
3. han	en drengs problemer farens slips den unge mands hund Oles briller, Jens' børn	hans (store) problemer (gule) slips (gamle) hund (flotte) briller, (sultne) børn
hun	en kvindes projekter pigens kjole den gamle bedstemors idé Neles pennalhus, Lis' mor	hendes (spændende_) projekter (grønne) kjole (fantastiske) idé (blå_) pennalhus, (gamle) mor
den	hundens ejer en bils vinduer	dens (sidste) ejer (små) vinduer
det	husets døre et dyrs farve	dets (røde) døre (smukke) farve
	s-genitiv pluralis	possessive pronominer pluralis
1. vi		vores (hyggelige) frikvarterer
2. I		jeres (lille_) klasseværelse
3. de	familiemedlemmernes kalender husenes vinduer personers identitet	deres (lange) kalender (store) vinduer (virkelige) identitet

Adjektiver har **-e-form** efter s-genitiv og efter possessive pronominer, ligesom efter bestemt artikel, husk: **den** røde cykel – **det** store projekt – **de** sorte sko.

1. Indsæt s-genitiv.

f.eks. **familiens** hund eller **en families** hund eller **Oles** hund.

- a) Jens har en hund. Jens er _____ ejer.
- b) Maida har prikkede sokker på. Det er _____ prikkede sokker.
- c) Familien har et gult hus. Det er _____.
- d) Huset har tre etager. Det er _____.
- e) I den øverste etage bor børnene. Det er _____.
- f) En person har et statsborgerskab. Det er _____ nationalitet.
- g) En familie har et eller flere hjemmesprog. Det er _____.
- h) Alle lande har et flag. Det er _____.

2. Find de rigtige possessive pronominer og sæt adjektiverne i den rigtige form.

- a) Maida har en rød kjole. Det er _____ *hendes røde kjole* _____.
- b) Carl har sorte sokker på. Det er _____.
- c) Nele og Carl går på en stor skole. Det er _____.
- d) Vi bor i et gult hus. Det er _____.
- e) Byen har dejlige blomster. Se på _____.
- f) Du får to røde pølser. Det er _____.
- g) Jeg har et blå halstørklæde. Det er _____.
- h) I snakker med søde børn. Er det _____ ?
- i) Dyret får en grøn salat. Det er _____.

3. Indsæt de rigtige possessive pronominer.

- a) Maida spørger Nele: "Hvem er _____ bedste ven?"
- b) Nele siger: "Carl er _____ bedste ven."
- c) Maida har prikkede sokker på. _____ prikkede sokker er røde og hvide.
Nele kigger på _____ (Maidas) sokker og smiler.
- d) Carl spørger Maida: "Hvor kommer _____ venner fra?"
- e) Maida siger: " _____ bedste venner kommer fra Danmark og fra USA."
- f) Nele spørger Carl: "Må jeg kigge i _____ hæfte?"
- g) Carl svarer: "Ja, du må gerne kigge i _____ hæfte, Nele."
- h) Carl er Jens' nabo. _____ nabo Carl bor til venstre for ham.
- i) Jens bor i et hvidt hus. _____ døre er store og grønne.
- j) Jens har en hund. _____ pels er brun.
- k) Maida spørger Jens og _____ kone: "Går _____ børn på en dansk skole?"
- l) _____ kone svarer: "Ja, det gør _____ børn."
- m) Jens siger: " _____ familie og jeg har altid boet omkring Flensborg. Vi føler, at Flensborg er _____ by, og vi er dansksindede."
- n) Efter samtalen med Jens snakker Nele, Carl og Maida om planer for _____ dag i Flensborg.

4. Skriv ned, hvad du har læst om Jens, om hans kone og om deres børn i tekst 6 – B.

5. Beskrivende (eller kvantitativ) genitiv bruger man til at beskrive ting.
Se på definitionerne og dan selv de manglende ord i genitiv efter eksemplet.

et treværelses hus	et hus, der har tre værelser
en _____ flaske	en flaske, der rummer to liter
et _____ job	et job med et timetal, der svarer til en halv dag
et 25 _____ jubilæum	et jubilæum efter 25 år
en 15 _____ pause	en pause på 15 minutter
28 _____ varme	temperaturen er 28 grader

6. Ordenstallene fra 1 til 31 bruger man tit i forbindelse med datoer, andre finder man ikke så tit, men f.eks. på invitationer, i annoncer eller i festtaler.
f.eks. en halvfjerdssindstyvende fødselsdag / en halvfjerds års fødselsdag

Forbind festdagene med de passende ordenstal eller beskrivende genitiver.

fyrretyvende / fyrre års	... 65. fødselsdag
hundrede års	... 57. jubilæum
femogtresindstyvende / femogtres års	... 40. bryllupsdag
syvoghalvtredsindstyvende / syvoghalvtreds års	... 90. jubilæum
halvfemsindstyvende / halvfems års	...100. fødselsdag

7. Forestil dig, at du og en makker har fået en invitation til en 30 års fødselsdag i Danmark. Planlæg, hvilket tøj I tager på, hvilke gaver I tager med og hvad I siger ved ankomsten. Vær forberedt på at synge sange og lytte til taler til en fest i Danmark.

<p>Indbydelse til 30 års fødselsdag</p> <p>Farvel 20'ere. Goddag 30'ere. Uha, så træder jeg over grænsen.</p> <p>Så find festtøjet frem, tag det gode humør med dig, og hjælp mig med at fejre min 30 års fødselsdag med stil.</p> <p>Kærlig hilsen, vi ses! Sofie</p> 	<p style="text-align: right;">Sprogbrikker </p> <table border="1"> <tr> <td>Tillykke med 30 års fødselsdagen!</td> </tr> <tr> <td>Tusind tak for invitationen!</td> </tr> <tr> <td>Hvor er det dejligt at være her!</td> </tr> <tr> <td>Her er en gave til dig.</td> </tr> <tr> <td>Det er et fantastisk sted.</td> </tr> </table>	Tillykke med 30 års fødselsdagen!	Tusind tak for invitationen!	Hvor er det dejligt at være her!	Her er en gave til dig.	Det er et fantastisk sted.
Tillykke med 30 års fødselsdagen!						
Tusind tak for invitationen!						
Hvor er det dejligt at være her!						
Her er en gave til dig.						
Det er et fantastisk sted.						

6 – D

1. Læs spørgsmål a) til d), lyt til samtalen og svar.

a) Hvor er Nele, Carl og Maida? _____

b) Hvad har du hørt om Sanne? _____

c) Hvad har du hørt om Christian? _____

d) Hvorfor giver Christian dem en bog? _____

2. Snak med en makker om spørgsmålene. Har hun eller han måske forstået noget andet eller mere?

3. Lyt til teksten en gang til og læs samtidig.

På årsmødepladsen

¹ Carl, Maida og Nele mødes ved busstoppestedet og går til idrætspladsen, hvor årsmødet finder sted.

MAIDA: Jeg glæder mig til at være med til festen og til at stille alle mine spørgsmål!

⁵ CARL: Det gør jeg også!

Hele idrætspladsen er pyntet med Dannebrog, der er mange mennesker i alle aldre, der er en stor trampolin, en hoppeborg, en maskine, der puster sæbebobler i luften, og en tribune med musikinstrumenter. Der står en grill ved siden af et stort telt. I nærheden af teltet møder de Jens.

10 JENS: Hej, I tre! Dejligt, at I er kommet! Om lidt begynder en elev fra min gamle skole at holde en tale. I må gerne sætte jer her.

Der er kun to pladser i første række. Carl og Maida sætter sig.

JENS: Nele, du kan sætte dig i den anden række.

Efter talen præsenterer Jens dem for en mand og en kvinde. De holder
15 hinanden i hånden.

JENS: Nele, Carl, Maida, det er mine gode venner Sanne og Christian.

SANNE: Hej! Vi har hørt, at I er interesseret i at vide noget om det danske mindretal i Sydslesvig. I må gerne stille alle jeres spørgsmål til os.

Efter samtalen ved Nele, Carl og Maida rigtig meget om både Sannes og
20 Christians historie. Sanne og Christian har svaret på alle deres spørgsmål. De tre kan godt lide dem.

Sannes mor var den første i sin familie, der var på en dansk skole i Sydslesvig, og hun har læst i Danmark. Derfor var Sanne og hendes søskende også i en dansk børnehaven og på en dansk skole i Flensborg. I dag snakker Sanne dansk
25 med sine danske venner og til forældremøder på sine børns skole. Dansk og tysk er deres familiesprog.

Christian har en mormor, der er født i Danmark. Hans forældre var begge på en dansk skole i Sydslesvig, hvor de lærte hinanden at kende. Christian pendler over grænsen, fordi han arbejder i Danmark, og han snakker næsten kun dansk
30 med sine børn.

Ved siden af Sanne og Christian står deres tyske nabo Finja. Hun og hendes kæreste Johannes har tvillinger på to år og de overvejer, om de skal sende dem i dansk børnehaven og senere i dansk skole, fordi de elsker at køre til Danmark og vil give deres børn chancen for at være tosprogede. Men de danske skoler
35 i Sydslesvig er ikke bare sprogskoler. Forældrene skal lære sig dansk og blive medlemmer af det danske mindretal.

Efter deres samtale giver Christian Nele en lille bog.

CHRISTIAN: Hvis I er interesseret i at vide mere om den dansk-tyske grænse og hvorfor der overhovedet findes et dansk mindretal her i
40 Sydslesvig, kan I finde mange informationer i bogen.

NELE: Tusind tak! Vi glæder os til at læse den.

4. Vælg mindst to af de fire opgaver og skriv en tekst. Brug ordbøger.

a) Beskriv, hvordan du forestiller dig atmosfæren på årsmødepladsen.
Brug passende adjektiver.

b) Find informationer og beskriv, hvorfor personerne i teksterne 6 – B og 6 – D sender eller vil sende deres børn på en dansk skole i Sydslesvig.

c) Dronning Margrethe var på besøg hos det danske mindretal i 2019 i anledning af 100 års jubilæumsåret for den dansk-tyske grænse i 2020.

Her er et citat fra en elevs tale for dronningen på en dansk skole i Sydslesvig:

”For mig er Danmark ikke en bopæl eller adresse, heller ikke en regering eller et Kongehus eller et simpelt naboland; nej, Danmark er et sted, vi som danske mindretalsborgere kan kalde hjertehjem.”

Forklar, hvad eleven mener med det (et hjerte: ♥). Har du et ”hjertehjem” eller et ”hertesprog”?

d) Maida og Carl sætter sig på de to ledige stole på festpladsen og kigger slet ikke på Nele.

Beskriv, hvad Nele tænker på dette tidspunkt. Hun har også hørt, at de to vil gå i biografen sammen ...

5. Læs jeres tekster op for hinanden og diskutér deres indhold i klassen.

Giv også respons.

Sprogbrikker

Jeg synes, (at) ...	Det har du ret i. Nej, det synes jeg ikke.
Efter min mening ...	Sådan forstår jeg det også. Jeg er helt enig / uenig med dig / i det.
Jeg tror, (at) ... Jeg er ikke sikker på, at / om ...	Det kan godt være, men ...
Jeg ved det simpelthen ikke.	Jeg ved det heller ikke.
Jeg kan ikke rigtig tage stilling til det.	Jamen, der er både fordele og ulemper. – på den ene side ..., på den anden side ... – hverken ... eller ...
Din forklaring er fremragende. Dine argumenter er helt i top.	Tak, men er det ikke bare indlysende? Tak skal du have.

6 – ORD OG SÆTNINGER (3)

Pronominer

Objektformer, der er tilbagevisende til subjektet – refleksive pronominer

De refleksive pronominer svarer næsten til de personlige pronominer i objektform. Kun i tredje person singularis og pluralis er de forskellige.

	singularis	pluralis
1.	Jeg sætter mig.	Vi sætter os.
2.	Du sætter dig.	I sætter jer.
3.	Han / hun / den / det sætter sig.	De sætter sig.

Reciprokt pronomener

På dansk har man det reciproke (\Leftrightarrow) pronomener ”hinanden”.

f.eks. De kender hinanden. [Person A kender person B, person B kender person A.]

Vi ligner hinanden. [Jeg ligner person B og person B ligner mig.]

I hjælper hinanden. [Du hjælper person B og person B hjælper dig.]

Hvad siger man på tysk? Hvad siger man på engelsk?

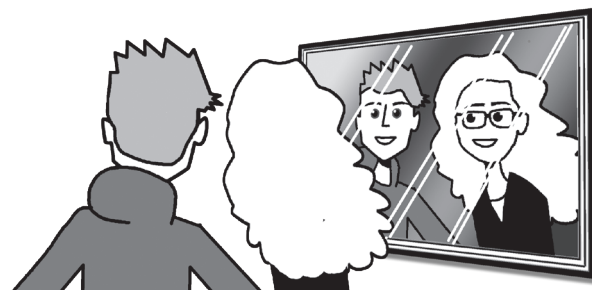
Der er også reciproke verber uden ”hinanden”. De udtrykker, at mindst to personer gør noget med hinanden, og de ender på -s.

f.eks. De mødes. – Vi ses. – Vi snakkes ved. – I skiftes til at – De skændes.

1. Kig på billedet og svar på spørgsmålene. Ja, det gør / Nej, det gør ... ikke.

- Ser han sig i spejlet?
- Ser hun hende i spejlet?
- Ser hun sig i spejlet?
- Ser de hinanden i spejlet?
- Ser hun ham i spejlet?
- Ser han ham i spejlet?
- Ser de sig i spejlet?
- Ser han hende i spejlet?
- Skændes de?

”Lille spejl på væggen der, hvem er skønnest i landet her?”
(fra Brødrene Grimms danske oversættelse af eventyret ”Snehvide”)

Hvis er det? – Refleksive possessive pronominer

2. Husk de possessive pronominer (min / mit / mine ...).

Giv eksempler: Du kigger i din taske, jeg ..., vi ..., I ..., de ...).

For **tredje person singularis** er der en situation, hvor man bruger **sin, sit, sine** (A.).

A. I en sætning, hvor et possessivt pronomen refererer til sætningens subjekt "han", "hun", "den" eller "det" bruger man **sin, sit, sine** .

f.eks. Nele (= hun) kigger på **sine** bøger. [Det er Neles bøger.]

Carl (= han) kigger på **sit** pennalhus. [Det er Carls pennalhus.]

Hunden (= den) kigger på **sin** bold. [Det er hundens bold.]

Dyret (= det) spiser **sit** æble. [Det er dyrets æble.]

I alle andre situationer (B., C.) bruger man hans, hendes, dens, dets.

B. I en sætning, hvor et possessivt pronomen ikke refererer til sætningens subjekt, bruger man **hans / hendes** for personer og **dens / dets** for ting og dyr.

f.eks. Nele kigger på **hendes** taske. [Det er en anden piges taske.]

Carl kigger på **hans** pennalhus. [Det er en anden drengs pennalhus.]

Hunden kigger på **dens** bold. [Det er en anden hunds bold.]

Maidas bøger ligger i **hendes** skab. [Sætningens subjekt er "Maidas bøger".]

C. Er det possessive pronomen en del af subjektet, bruger man altid **hans / hendes** for personer og **dens / dets** for ting og dyr.

f.eks. Nele og **hendes** familie bor i Husby. [Sætningens subjekt er "Nele og hendes familie".]

(Dyret får salat.) **Dets** salat er grøn. [Sætningens subjekt er "dets salat".]

Det gælder også i ledsætninger:

f.eks. Carl spørger Nele, hvor **hans** blyant er. [Ledsætningens subjekt er "hans blyant".]

Jens kigger på sine børn.
Hans børn kigger på ham.
Christian kigger på hans børn.
Jens spørger, hvad hans børn vil lave.

Sanne sidder sammen med sin veninde.
Hendes veninde Camilla læser i sin avis.
Sanne kigger i hendes avis.

3. Indsæt de rigtige possessive pronominer.

a) Hvor er Carls blyanter? Han kan ikke finde _____ blyanter.

b) Nele har set _____ (Carls) blyanter og siger til Maida:

” _____ (Carls) blyanter er i _____ (Carls) pennalhus.”

c) Og hvor ligger Maidas bøger? Maida kan ikke finde _____ bøger.

_____ bøger ligger i _____ (Maidas) skab.

d) Nele kan heller ikke finde _____ (Neles) bog.

e) Hun spørger Carl, hvor _____ (Neles) bog ligger.

f) Hun vil gerne læse i _____ (Neles) bog.

g) Senere må Carl også gerne læse i _____ (Neles) bog.

h) Klokken tre om eftermiddagen finder Nele og _____ (Neles) far bogen.

i) Nele er glad og smiler til _____ far.

4. Indsæt de manglende former.

Jeg læser avis. Kan du høre mig? Jeg sætter mig. Mine sko er røde. Jeg ser på mit tøj.

subjekt	objekt	refleksiv	possessiv	possessiv refleksiv
<i>jeg</i>				
	<i>dig</i>			
		<i>sig</i>		
			<i>hendes</i>	
				<i>sin, sit, sine</i>
<i>det</i>				
	<i>os</i>			
		<i>jer</i>		
			<i>deres</i>	

5. Jens fortæller om sig selv i sætning a) til h). Fortæl om Jens og hans familie i tredje person.

f.eks. a) **Hans** hus ... b) **Han** bor der sammen med **sin** ... c) ... sætter **de** ...

- Mit hus ligger i Flensborg.
- Jeg bor der sammen med min kone og mine to børn. Vi kan godt lide vores by.
- Om aftenen sætter vi os ved køkkenbordet og snakker om vores dag.
- Jeg kan også godt lide at være sammen med mine venner.
- Så henter jeg mit kortspil fra vores skab, og mine venner henter noget at drikke i vores køleskab.
- De kan godt lide vores hyggelige stue. Og jeg kan godt lide mine venner.
- Min kone kan godt lide at spille med, men mine børn gider ikke, fordi mine venner snakker for meget.
- Sådan hygger vi os, og vores hund hygger sig sammen med os.

6. Pas på, hvad du siger. Hvilke sætninger kan føre til problemer eller diskussioner?

- Hun sidder på hendes stol. – b) Hun sidder på sin stol.
- Han kysser sin kone. – d) Han kysser hans kone.
- Hunden henter dens bold. – f) Hunden henter sin bold.

Det høflige "De"

Husk: Danskerne er som regel "dus" med hinanden og bruger fornavn. Men der er en gammel høflig form, som man i dag f.eks. hører som tiltaleform for kongehusets medlemmer eller i meget formelle situationer.

Formen er "De" med stort første bogstav og ligner det tyske "Sie" i singularis og pluralis.

 Husk: At være "dus" med hinanden i singularis og pluralis

Du læser avis. Jeg kan høre **dig**. **Du** sætter **dig**. **Dine** sko er røde. **Du** ser på **dit** tøj.
I læser avis. Jeg kan høre **jer**. I sætter **jer**. **Jeres** sko er sorte. I ser på **jeres** tøj.

At være "Des" med hinanden i singularis og pluralis

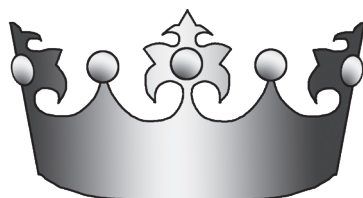
subjekt	objekt	refleksiv	possessiv	possessiv refleksiv
De	Dem	Dem	Deres	Deres

Læser **De** avis? Jeg kan høre **Dem**. **De** kan sætte **Dem**. Er **Deres** sko røde? Vil **De** se på **Deres** tøj?

7. Indsæt, hvad man kan høre om kongehuset i fjernsynet eller ved meget officielle begivenheder.

- Vil De se på programmet, Deres Majestæt?
- Vi kan godt høre _____ herfra.
- Vil _____ sætte _____ her?
- _____ sekretær sidder der.
- Vil _____ holde _____ tale nu?
- Mine damer og herrer i publikummet, vil _____ sætte _____ nu.

6 – E

Den dansk-tyske grænse og mindretallene

1. Nele læser i Christians bog. Informationerne er på dansk. Hun synes ikke, at det er let, men hun prøver at forstå deres indhold. Læs de tre tekster.

Den dansk-tyske grænse

1 I 1800-tallet var der krige mellem de to lande og grænsen var på forskellige steder.

Den nuværende dansk-tyske grænse er resultatet af en folkeafstemning i 1920. Grænsen deler det historiske hertugdømme Slesvig mellem Kongeåen (Kolding – Ribe) i nord og Ejderen (Rendsborg – Tønning) i syd i to dele. Den nordlige del ligger i Danmark og den sydlige del ligger i Tyskland.

5 I forbindelse med EU's samarbejde blev grænsekontrollen ved den dansk-tyske grænse ophævet i 2001. Der blev indført en midlertidig grænsekontrol på Danmarks side i 2016.

10 Nu, i det 21. århundrede, ser man det dansk-tyske grænseland som model for, hvordan forskellige kulturer kan leve sammen i Europa.

Mindretal i det dansk-tyske grænseland

På hver side af grænsen, både i området Sønderjylland i Danmark og i Slesvig-Holstens landsdel Slesvig, bor der mennesker, hvis familier har følt sig forbundet med det nuværende naboland i mange generationer siden folkeafstemningen i 1920. Det er det danske mindretal syd for grænsen og det tyske mindretal nord for grænsen. Mindretallene kalder den grænseoverskridende region henholdsvis Sydslesvig og Nordslesvig. Mindretallene er politisk anerkendt og har deres egne skoler og andre institutioner og organisationer.

20 Det danske mindretal i Sydslesvig består af cirka 50.000 mennesker med dansk identitet. Mange af dem er tyske statsborgere. Det at være dansksindet er en beslutning, som den enkelte borger kan tage, men alle har selvfølgelig de samme statsborgerlige forpligtelser i det land, de bor i.

I Nordslesvig tæller det tyske mindretal ca. 15.000 til 18.000 mennesker.

Dansk-tysk samarbejde

25 Mellem Syddanmark og Slesvig-Holsten er der politisk samarbejde hen over grænsen i den dansk-tyske grænseregion for alle mennesker, der bor der.

Det har de haft siden 1997 med Region Sønderjylland-Schleswig. Regionen har et fælles sekretariat, hvor alle interesserede borgere, organisationer og institutioner kan få information og kontakt til hinanden hen over grænsen, og borgerne kan komme med ideer til grænseoverskridende aktiviteter.

30 Der er også et grænseoverskridende samarbejde i Femernbæltregionen.

2. Forbind tallene fra teksterne i opgave 1. med de rigtige stikord.

1800-tallet	Region Sønderjylland-Schleswig "født"
1920	krige i det dansk-tyske grænseland
2020	ca. antal medlemmer af det tyske mindretal
50.000	folkeafstemning i det dansk-tyske grænseland
2001	grænsens 100 års jubilæum
1997	grænsekontrol mellem D og DK ophævet
15.000-18.000	ca. antal medlemmer af det danske mindretal

3. Læs gloseliste 6 – E og læs de tre tekster i 6 – E en gang til. Hvor mange ord ligner tyske ord?

4. Vælg én eller flere af opgaverne.

- a) Beskriv grænseovergangene mellem Danmark og Tyskland i dag. Er der kontroller ved grænsen? Beskriv dine erfaringer: Hvordan ser grænsen ud i dag? Kan man mærke grænsen, når man kører til Danmark?
- b) Den dansk-tyske grænses historie: Find informationer om grænsen i forbindelse med de to Slesvigske Krige i 1800-tallet.
- c) Du har hørt og læst om, hvorfor personer er medlemmer af det danske mindretal i Sydslesvig. Hvilke spørgsmål vil du gerne stille til en person fra mindretallet? Måske kan I samle jeres spørgsmål og gennemføre interviews. Er der måske nogen i klassen, der har kontakt til nogen i mindretallet?
- d) Hvorfor tror du, at Maida går på en tysk skole i Flensborg og ikke på en dansk skole?

6 – DET HAR DU LÆRT I LEKTION 6

Gennemfør opgaver a. til g. og vurder, hvor god du er: sæt kryds X.

a. Vælg mindst tre ord eller udtryk fra gloseliste 6 og definér dem.

Jeg kan give definitioner til ord og udtryk.	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------

b. Fortæl, hvor du er født og hvor din familie eller dine venner kommer fra.

Jeg kan fortælle, hvor jeg er født og hvor min familie eller mine venner kommer fra.	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------

c. Fortæl, hvordan vejret er om sommeren, om efteråret, om vinteren og om foråret.

Jeg kan fortælle, hvordan vejret er om sommeren, om efteråret, om vinteren og om foråret.	☐	☐	☐
---	--------------------------	--------------------------	--------------------------

d. Beskriv vejret i dag.

Jeg kan beskrive vejret.	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

e. Sig, hvad du ved om den dansk-tyske grænse.

Jeg kan sige noget om den dansk-tyske grænse.	☐	☐	☐
---	--------------------------	--------------------------	--------------------------

f. Fortæl, hvad du ved om det danske mindretal i Sydslesvig.

Jeg kan fortælle noget om det danske mindretal i Sydslesvig.	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------

g. Skriv, hvad Nele, Maida og Carl ellers oplever på årsmødet. Brug fantasien.

Jeg kan skrive, hvad Nele, Maida og Carl oplever på årsmødet.	☐	☐	☐
---	--------------------------	--------------------------	--------------------------

6 – EKSTRANUMRE

Sprogsamleren

- Lav en mindmap eller en tegning med ord og begreber om en persons identitet.
- Skriv tal og ordenstal i bogstaver: 11 / 11., 22 / 22., 33 / 33., 44 / 44., ... 99 / 99..

Sprogeksperten

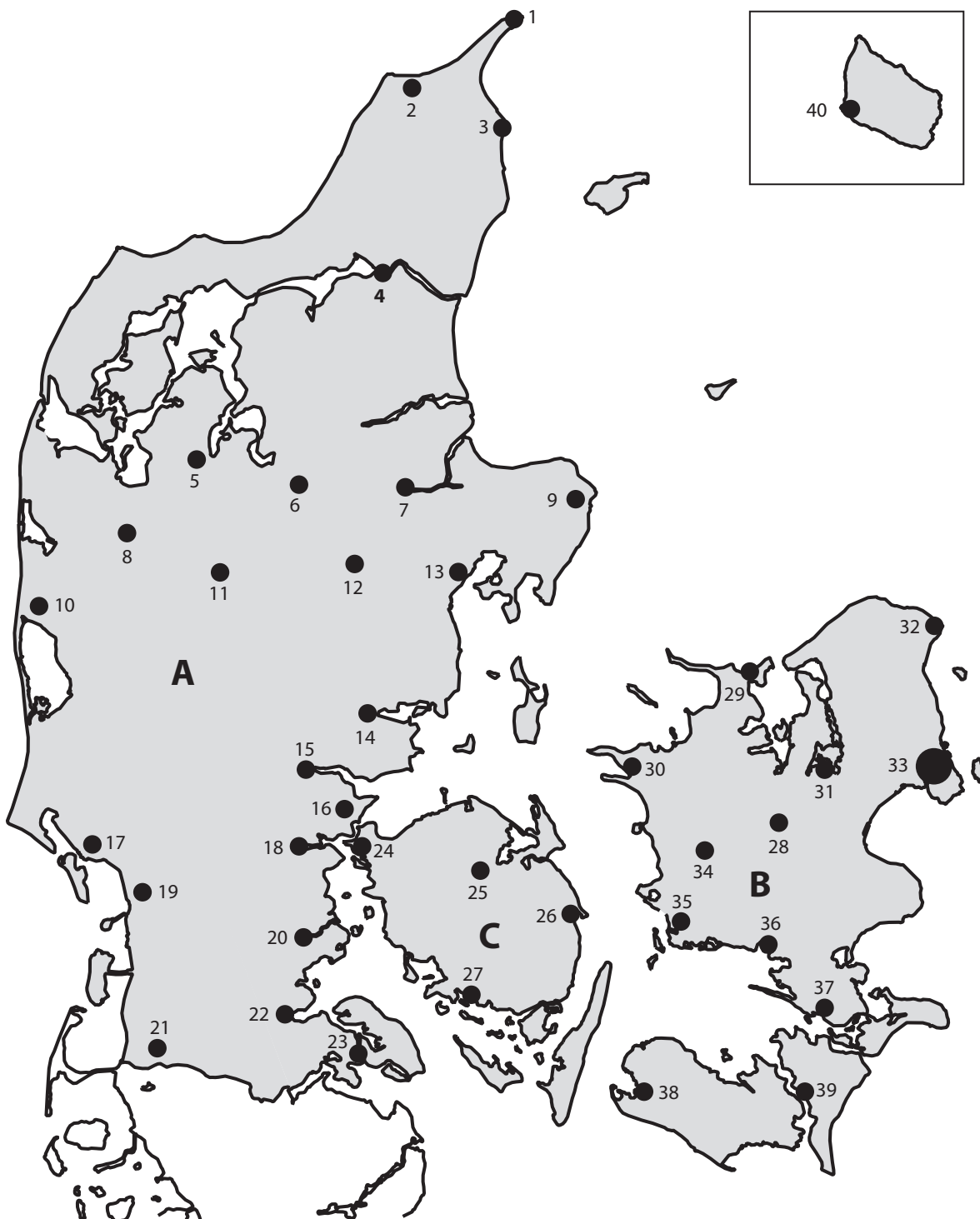
- Skriv en tale eller en sang til en fest i Danmark. Find hjælp på internettet.
- Design en tidslinje for væsentlige begivenheder i den dansk-tyske historie.

LEKTION 7: På vej til København

7 – A

Danmarks geografi på et landkort

1. Fortæl hinanden i klassen, hvad I ved om Danmarks geografi.
f.eks. Hvilke lande ligger øst for, nord for, vest for, syd for Danmark?
Ca. hvor mange øer har Danmark? Hvad hedder Danmarks hovedstad? ...

2. Kig på landkortet, find steder, som du kender, og indsæt de rigtige numre og de store bogstaver i tabellen. Bagefter har du muligvis brug for et kort over Danmark med stednavne for at indsætte alle 40 numre og de 3 store bogstaver.

Esbjerg	17	Horsens		Næstved		Skive	
Fredericia		Jylland		Odense		Slagelse	
Frederikshavn		Kalundborg		Randers		Sønderborg	
Fyn		Kolding		Ribe		Tønder	
Fåborg		Korsør		Ringkøbing		Vejle	
Grenå		København		Ringsted		Viborg	
Haderslev		Middelfart		Roskilde		Vordingborg	
Helsingør		Nakskov		Rønne		Åbenrå	
Herning		Nyborg		Silkeborg		Ålborg	
Hjørring		Nykøbing F.		Sjælland		Århus	
Holstebro		Nykøbing Sj.		Skagen			

3. Hvad hedder ...

- a) farvandet mellem Fyn og Sjælland? _____
- b) farvandet mellem Fyn og Jylland? _____
- c) farvandet nordøst for Danmark mellem Jylland og Sverige? _____
- d) farvandet nordvest for Danmark mellem Jylland og Norge? _____
- e) havet omkring og øst for Bornholm? _____
- f) havet vest for Danmark? _____

4. Hvor ligger øerne? Tilføj de rigtige små bogstaver på kortet på side 33 og beskriv, hvor de ligger, f.eks. Rømø ligger nordvest for Tønder.

Als	a	Læsø	i
Anholt	b	Mandø	j
Amager	c	Mors	k
Bornholm	d	Møn	l
Falster	e	Rømø	m
Fanø	f	Samsø	n
Langeland	g		
Lolland	h		

7 – B

Nele på vej til København

1. Læs spørgsmål a) til c), lyt til samtalen og svar.

a) Hvem skal Nele besøge i København?

b) Hvad tænker Nele på, da hun sidder i toget?

c) Der er tre grunde til at Nele rejser til København. Hvilke er det?

2. Læs teksten stille og markér i teksten, hvad Nele laver i toget.

1 Fredag efter skolen kører Nele med toget fra Flensborg til København. Hun skal skifte tog i Fredericia. Nele glæder sig til at tilbringe en weekend i Danmarks hovedstad, hvor hun aldrig har været før. Hun vil besøge tvillingerne Marie og Rasmus fra udvekslingsklassen i København. Lige fra begyndelsen af deres

5 udveksling af lydbeskeder og tekster med den danske klasse i skolen har Nele kunnet lide tvillingerne. Siden har hun haft regelmæssig kontakt, især med Marie. Da hun inviterede hende til at tilbringe en weekend hos dem, behøvede hun ikke tænke længe over det.

Men der er også en anden grund til at Nele rejser til København. Hun vil have

10 lidt afstand til Carl og Maida. I toget har hun tid til at tænke over, hvad der egentlig er sket siden Maida kom i deres klasse.

Da dansklæreren præsenterede Maida i klassen for nogle uger siden, kunne Nele lide Maida. Hun var interesseret i at lære hele klassen at kende, hun havde en rigtig god sans for humor, og hun fortalte spændende historier om sine

15 familiemedlemmer fra mange forskellige lande. Den spændende og afslappede dag i Sønderborg med Carl og Maida nød Nele også meget. Og deres fælles oplæg om Sønderborg gik rigtig godt, efter at de havde været der sammen og havde arbejdet sammen flere gange.

Det begyndte at forandre sig, da hun en dag hørte Carl hviske til Maida, at han
20 syntes, at aftenen i biografen havde været dejlig. Maida hviskede tilbage, at hun også havde haft det meget sjovt, og det kunne de godt gøre igen. Bagefter kiggede de et kort øjeblik i Neles retning. Nele lod, som om hun ikke havde hørt deres samtale. Fra det tidspunkt har hun været forvirret og meget ked af det. Det havde egentlig altid været hende, der gik i biografen med Carl. Hun
25 syntes ikke, at det var slemt, at de to var i biografen sammen, men hun forstod ikke, hvorfor det hele skulle være sådan en stor hemmelighed. De burde have snakket med hende. Men hun turde ikke spørge dem.

Det fortsatte den dag, hvor de tre var på årsmødet. Det virkede som om Maida og Carl prøvede på at ignorere hende. Hun følte, at der var noget i vejen. Men
30 da hun spurgte Carl, hvad det var, lod han, som om han ikke vidste, hvad hun mente.

Nu nyder Nele at sidde i toget til København helt alene og at skrive lidt i sin dagbog. Hun håber, at afstanden til Carl vil bevirke, at hun bedre kan forstå, hvorfor hendes bedste ven har opført sig sådan overfor hende i den seneste tid.

3. Nele sidder og tænker over situationen med Carl og Maida. Kig i teksten igen og notér præcist, hvad Carl lavede og hvad Maida lavede, som Nele husker det. Brug gloseliste 7 – B. Der finder du nogle verbers form i præteritum. Eller brug den alfabetiske liste sidst i bogen.

Det lavede Carl:	Det lavede Maida:

4. Beskriv Neles humør og hendes følelser i toget.

Nele føler sig ... / Nele er ... / Hun har ... / Hun tænker, at ... / Hun forstår nu, at ...

Sprogbrikker

Sådan kan man føle sig

Man kan ...

- ... interessere sig for noget eller nogen.
- ... være glad for noget eller nogen.
- ... glæde sig over noget / ... glæde sig til noget eller til at lave noget.
- ... være trist.
- ... være ked af det.
- ... være vred på nogen eller over noget.
- ... hade noget eller nogen.
- ... være jaloux over, at ... / ... være jaloux på nogen.

Hvilke andre følelser kender du?

Man kan ...

5. Diskutér først med en makker og bagefter i klassen, hvad I synes om Neles følelser.

Har hun god grund til at være sur eller jaloux? Hvorfor? / Hvorfor ikke?

f.eks. Jeg synes ... / Efter min mening

6. Diskutér også i klassen, hvilke råd I kan give Nele og hvad de bevirker.

f.eks. Nele skulle skrive et langt brev til Maida. Så ved Maida, hvad Nele føler.

Nele burde skrive et dagbogsnotat ...

...

Bliv enige om de bedste råd og sig, hvorfor de er gode.

f.eks. Rådet er godt, fordi ...

7 – ORD OG SÆTNINGER (1)

Handlinger i fortiden – præteritum (datid)

For at udtrykke, at noget skete i fortiden og er afsluttet, bruger man verber i **præteritum**.

Verber, der hører til den **første klasse**, danner præteritum med endelsen **-ede** (og perfektum participium med endelsen **-et**):

f.eks. Dansk læreren **præsenterede** Maida i klassen. (at præsentere, præsentere, **præsenterede**, har præsentere)

Det **virkede**, som om Maida og Carl **prøvede** på at ignorere hende. (at virke, virker, **virkede**, har virket / at prøve, prøver, **prøvede**, har prøvet)

Verber, der hører til den **anden klasse**, danner præteritum med endelsen **-te** (og perfektum participium med endelsen **-t**):

f.eks. Det hele **begyndte** at forandre sig for nogle uger siden. (at begynde, begynder, **begyndte**, er begyndt)

Nele vil forstå, hvorfor Carl **opførte** sig sådan. (at opføre, opfører, **opførte**, har opført)

De **uregelmæssige verber** kan skifte vokal i præteritum (og perfektum participium) og / eller kan have ingen endelse i præteritum eller en forandring:

f.eks. Maida **kom** i Nele og Carls klasse. (at komme, kommer, **kom**, er kommet)

Carl **vidste** ikke, hvad Nele mente. (at vide, ved, **vidste**, har vidst)

Maida **nød** den spændende dag i Sønderborg. (at nyde, nyder, **nød**, har nydt)

Man bruger også "var" i følelsesladede udtryk om noget i nutiden:

f.eks. Det **var** da billigt!

Modalverber står sammen med et andet verbum i infinitiv. Modalverbernes præteritumsform er den samme som deres infinitivform.

f.eks. Nele **kunne** ikke forstå Carl. (at kunne, kan, **kunne**, har kunnet)

Hun **ville** gerne have lidt afstand til ham. (at ville, vil, **ville**, har villet)

Det **skulle** ikke være en hemmelighed. (at skulle, skal, **skulle**, har skullet)

De **burde** have snakket med hende. (at burde, bør, **burde**, har burdet)

De **måtte** tale med hinanden. (at måtte, må, **måtte**, har måttet)

Hun **turde** ikke spørge dem. (at turde, tør, **turde**, har turdet)

Og man bruger præteritum for at udtrykke i irrealis (konjunktiv), at noget er usikkert, ønsket eller uvirkeligt eller for at udtrykke noget høfligt, tit ved hjælp af modalverber.

f.eks. Hvis jeg **havde** tid, **ville** jeg hjælpe dig. (Men jeg har ikke tid.)

Hvis jeg **var** Nele, **ville** jeg også være ked af det.

Nu **kunne** vi godt tænke os at få noget at spise.

Så mange is **kunne** jeg ikke have spist.

Handlinger før en tid i fortiden – pluskvamperfektum (før datid)

For handlinger, hvor noget var sket **før** noget, der skete i fortiden, bruger man verber i **pluskvamperfektum**, også i indirekte tale med det indledende verbum i præteritum.

Formen ligner perfektum, men har "havde" eller "var" foran perfektum participium.

f.eks. Carl sagde til Maida, at aftenen i biografen **havde været** dejlig.

Deres fælles oplæg om Sønderborg gik rigtig godt, efter at de **var taget** til Sønderborg sammen og **havde arbejdet** sammen flere gange.

Og man bruger pluskvamperfektum for at udtrykke i irrealis (konjunktiv), at noget kunne have været anderledes, men man kan ikke lave om på det.

f.eks. Hvis jeg **havde haft** tid, **ville** jeg **have hjulpet** dig. (Men jeg havde ikke tid.)

1. Indsæt de manglende former:

-ede-verber (De fleste verber er -ede-verber.) f.eks.:

infinitiv	præsens	præteritum	perfektum	pluskvam-perfektum
(at) kigge	kigger			
(at) glæde (sig)		glædede		
(at) invitere			har inviteret	
(at) flytte				var flyttet

-te-verber (Der er mange -te-verber.) f.eks.:

infinitiv	præsens	præteritum	perfektum	pluskvam-perfektum
(at) køre	kører			
(at) besøge		besøgte		
(at) ske			er sket	
(at) føle				havde følt

uregelmæssige verber (Der er en del uregelmæssige verber, man tit bruger) f.eks.:

infinitiv	præsens	præteritum	perfektum	pluskvam-perfektum
(at) drikke		drak	har drukket	
(at) skrive		skrev	har skrevet	
(at) stå		stod	har stået	
(at) komme		kom	er kommet	
(at) sidde		sad	har siddet	
(at) tage		tog	har taget	

infinitiv	præsens	præteritum	perfektum	pluskvam-perfektum
(at) gå		gik	er gået	
(at) sætte (sig)		satte	har sat	
(at) fortælle		fortalte	har fortalt	
(at) være				
(at) have		havde	har haft	

2. Skriv verberne i præteritum.

- a) I går _____ (at være) det torsdag.
- b) Nele _____ (at stå op) klokken fem minutter over syv.
- c) Bagefter _____ (at tage) hun et brusebad og _____ (at spise) morgenmad.
- d) Lidt senere _____ (at sidde) Nele i klassen og _____ (at skrive) en tekst.
- e) Hun _____ (at tænke) på, hvad hun _____ (at ville) se i København.
- f) Nele _____ (glæde) sig til at besøge Marie og Rasmus i København.
- g) Så _____ (at komme) hun hjem, _____ (at sætte) sig på sofaen og _____ (at læse) noget om Københavns seværdigheder.

- ## 3. Beskriv, hvad du lavede i går eller for to eller tre dage siden i en mail eller i et dagbogsnotat. Du kan finde verbernes former i den alfabetiske liste eller i en ordbog. Du kan f.eks. bruge verberne at stå op, at spise, at drikke, at køre, at gå, at se, at høre, at læse, at snakke, at skrive, at spille, ...
- f.eks.: I går stod jeg op klokken Efter at jeg var stået op, Så Bagefter

- ## 4. Beskriv også en situation, da du var jaloux på nogen eller rigtig glad for noget. Du kan også skrive om andre følelser. Husk også her at bruge præteritum som udgangspunkt og at svare på de generelle spørgsmål: Hvem? Hvad? Hvor? Hvorfor? Du kan tage Neles tanker i 7 – B som sproglig model for din egen tekst.

Seværdigheder i København

1. Har du været i København? Snak med en makker.

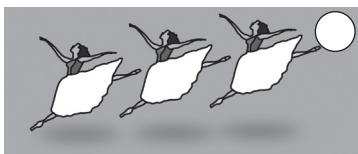
Ja

Nej

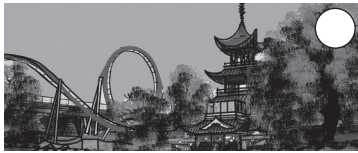
Fortæl din makker, hvad du lavede i København. Hvilke seværdigheder kan du huske?

Fortæl din makker, hvad du ved om København. Har du måske hørt om seværdigheder i København?

2. Sæt det rigtige nummer fra tegningerne foran Københavns seværdigheder.

	Den Lille Havfrue
	Tivoli
	Strøget
	Amalienborg Slot
	Den Kongelige Opera
	Nyhavn
	Københavns Zoo
	Statens Museum for Kunst
	Rundetårn
1	Rosenborg Slot
	Christiansborg Slot
	Marmorkirken
	Kongens Have
	Christiania
	Gefionspringvandet
	Den Sorte Diamant

3. Find din hjemby og København på et kort.

- Find ud af ca. hvor mange kilometer der er fra din hjemby til Københavns centrum (luftlinje og vejkort).
- Find ud af hvilke transportmidler man kan komme fra Flensborg til København med, deres rute og hvor lang tid det tager.
- Kan du også finde aktuelle billetpriser på internettet?

4. I toget læser Nele i sin rejseguide om København. Hun begynder med at læse noget om Den Lille Havfrue. Læs teksten.

Den Lille Havfrue

- ¹ Den Lille Havfrue er en skulptur af billedhuggeren Edvard Eriksen udført i bronze og granitsten. Den blev opstillet den 23. august 1913 på Langelinie i København og var en gave til Københavns kommune fra bryggeren Carl Jacobsen, der havde været begejstret for en ballerina i en balletforestilling
- ⁵ om H. C. Andersens eventyr. Desværre ville ballerinaen ikke sidde model til skulpturen, så billedhuggerens kone blev modellen.
- Skulpturen er inspireret af H. C. Andersens eventyr om en havfrue, der gør alt for at få sin prins. I eventyret stiger hun hver morgen og hver aften op fra havet og kigger efter prinsen.
- ¹⁰ Den Lille Havfrue har flere gange været udsat for hærværk. Hun mistede hovedet, fik armen savet af, og flere gange fik hun hældt maling ud over sig. Man kan se Den Lille Havfrue på mange fotografier, brochurer og postkort. Skulpturen er et af Københavns vigtige vartegn.

5. Definér mindst tre af de følgende begreber på dansk. Brug ordbøger, husk at bruge synonymer, beskrivelser eller relative sætninger.

en ballerina	en havfrue
en billedhugger	hærværk
en brygger	maling
et eventyr	en prins
en gave	en skulptur
et hav	et vartegn

6. Nele læser videre i rejseguiden. Vælg andre seværdigheder i København og find informationer om dem på nettet. Hvilke synes du selv er interessante?

7. Kig igen på en tekst om Den Lille Havfrue. Analysér teksten, idet du finder svar på spørgsmålene om seværdigheden.

	Understreg informationer, der giver svar på spørgsmålene.	Spørgsmål
1	Den Lille Havfrue er <u>en skulptur</u> af billedhuggeren Edvard Eriksen udført i bronze og granitsten.	– Hvem lavede seværdigheden?
5	Den blev opstillet den 23. august 1913 på Langelinie i København og var en gave fra bryggeren Carl Jacobsen til Københavns kommune.	– Hvor gammel er den?
	Skulpturen er inspireret af H. C. Andersens eventyr om en havfrue, der gør alt for at få sin prins.	– Er der en baggrund eller inspiration for den?
10	I eventyret stiger hun hver morgen og hver aften op fra havet og kigger efter prinsen.	– Hvad er det for en seværdighed?
	Edvard Eriksens kone, Eline Eriksen, sad model for skulpturen.	– Hvilket materiale er den lavet af?
15	Den Lille Havfrue har flere gange været udsat for hærværk. Hun mistede hovedet, fik armen savet af og flere gange fik hun hældt maling ud over sig.	– Har den en funktion for København?
	Man kan se Den Lille Havfrue på mange fotografier, brochurer og postkort.	– Hvem betalte for den?
20	Skulpturen er et af Københavns vigtige vartegn.	– Var der en model for den?
		– Er der sket noget med den?

8. Skriv selv en kort tekst om en anden seværdighed i København.
 Prøv at bruge lignende spørgsmål og find svar på dem på nettet for at strukturere din egen tekst. Find flere interessante spørgsmål om seværdigheden, som du skriver om i din tekst.

9. Sæt dig sammen med en makker og læs hinandens tekster. I kan hjælpe hinanden med at forbedre formuleringer. Fortæl hinanden, hvilke spørgsmål I kan svare på i forbindelse med hinandens seværdigheder.

10. Præsenter din tekst i klassen. Prøv at holde øjenkontakt med publikummet.
 1. Læs en sætning stille. – 2. Se på klassen. – 3. Sig sætningen udenad.
 4. Stil dine spørgsmål til klassen.

Opgave til klassen: a) Svar på spørgsmålene fra opgave 10. b) Giv respons.

 ros	 ris
<p>Jeg synes, det var en fin tekst! Alle tiders! Jeg synes, der var spændende informationer i din præsentation! Din seværdighed har jeg lyst til at se. ...</p>	<p>Jeg synes, det var en meget kort tekst. Der mangler informationer, f. eks: ... Du har glemt noget: ... Informationerne var ret kedelige. ...</p>
reaktion	
<p>Tak skal du / I have. Det glæder mig at høre, at</p>	<p>Hvordan kan jeg forbedre teksten? Hvordan kan jeg forbedre præsentationen? ...</p>

7 – UDTALE

54

1. Øv udtalen: Lyt til ord og sig højt, hvad du hører.
2. Læs ord i lydskrift og sig højt, hvad du læser.

Udtale [æ] / [æ:] – huskeord [æ]: kage

dansk udtale	dansk skrift
man hører kort [æ] eller langt [æ:]	man læser a især midt i et ord, især i forbindelse med -g eller -v eller i ordet “af”
['dæʔ] ['flæʔj] ['bæʔj,ɛfdʌ] ['hæʔvøð] ['sdæʔds,bɔ:wʌ,sgæʔb] ['slæbæʔ]	dag flag bagefter havet statsborgerskab slappe af
['kæ:jə] [te'bæ:jə] ['sæ:] ['læ:] ['læ:və] ['ʌb,gæ:və] ['hæ:ðə] ['gæ:ðə] ['tæ:lə]	kage tilbage sagde lagde lave opgave havde gade tale

Udtale [aw] – huskeord [aw]: tavle

dansk udtale	dansk skrift		
man hører [aw]	man læser af først eller midt i et sammensat ord	man læser av især midt eller sidst i et ord	man læser ag i den første del af et sammensat ord eller først, midt eller sidst i nogle ord
['aw,tæ:lə] ['aw,bɑjʔnə] ['flɔgəawʔ,sdɛmʔnɛŋ]	aftale afregne folkeafstemning		
['tawlə] ['hawʔn]		tavle havn	
['haw] ['kɔaw]		hav krav	
['baw,gɔɔnʔ] ['daw,bɔʔw]			baggrund dagbog
['awnəs]			Agnes
['uð,sawʔn] ['mawnus] ['fɔam,bɑʔwənə]			udsagn Magnus fremragende
['fɔ:p,dɔaw]			foredrag

Udtal: flaget på flagstangen – bag bagdøren – dagligdag – Vesterhavet er et hav.
– Magnus sagde, at Agnes havde holdt et foredrag som opgave og havde lavet det fremragende.

Hvad hedder de på dansk: Agnes, Agnete, Dagmar, Magda, Magnus, Olav, Tage?

Ankomst til København

1. Læs teksten stille. Kig på gloseliste 7 – D. Læg især mærke til læsespørgsmålene: Hvem? (personer) Hvor? (steder) Hvornår? (tid) Hvad? (handling). Notér dine svar.

Neles tog ankommer til Københavns Hovedbanegård med ti minutters forsinkelse. Hun tager rulletrappen op til banegårdshallen. Hallen er meget stor og der vrimler med mennesker, der taler forskellige sprog. Så går Nele ud af Hovedbanegårdens sideindgang og står på Bernstorffsgade. Hun har

5 en aftale med Rasmus og Marie. De skal mødes på et pizzeria på et torv ved Strøget klokken syv. Der skal de spise og bagefter vil de tage hjem til Rasmus og Maries familie. Nele kigger på mobilen for at se, hvor hun skal hen. Hun går til højre ad Vesterbrogade, over Rådhuspladsen og videre ad Strøget, til hun kommer til Gammeltorv. Det er varmt, og alle folk er afslappede. Nele nyder

10 aftensolen og den levende musik på gaden. Pludselig får Nele øje på Rasmus og Marie. De tre omfavner hinanden, nyder pizzeriaets gode mad og har en hyggelig aften sammen. Da de går ud af pizzeriaet, spørger en mand Rasmus, hvor det næste busstoppested er henne. Rasmus siger: "Det er nemt, du skal bare gå til højre ned ad Strøget, indtil du

15 kommer hen til Rådhuspladsen. Derfra kører der en masse busser." Marie, Nele og Rasmus går op ad Strøget og så til venstre ad Købmagergade. Fra Nørreport Station kører de med s-toget ud til Herlev, hvor Rasmus og Maries familie bor. Da de tre er hjemme ude i Herlev, er Nele meget træt. Tvillingernes forældre sidder inde i stuen. Nele siger hej til dem. Marie viser hende gæsteværelset

20 nede i kælderen. Nele falder i søvn med det samme. Det har været en lang dag.

2. På nettet kan du finde et kort over København. Kig i teksten igen og find gader, som Nele går på. Find også vejen, Rasmus beskriver, og Rådhuspladsen, Nørreport Station og Herlev.

3. Nele sover den første nat i København. Det har været en anstrengende dag for hende. Skriv, hvad du tror Nele drømmer om. Brug din fantasi. f.eks. Hun drømmer om (en person eller et sted). Hun drømmer, at (noget sker). Drømmen foregår Hun føler sig Hvis jeg var Nele, ville jeg sikkert drømme om

7 – ORD OG SÆTNINGER (2)

Stedsadverbier

Stedsadverbier har to former på dansk: den korte og den lange form.

Den korte form bruger man for at angive en retning eller en bevægelse (hvor ... hen?).

f.eks. Marie og Rasmus går **op** og **ned** ad trapper.

Fra stationen går de **ind** i byen.

Rasmus går **over** gaden for at kigge efter Nele.

Marie går **hen** til Nele og omfavner hende.

De tre kører **hjem**, **ud** til Herlev.

Den lange form med **-e** bruger man for at angive et sted (hvor?).

f.eks. Nele er **ovre** på den anden side af gaden.

Rasmus og Maries forældre er ikke **hjemme** endnu.

Pizzeriaet ligger **henne** på torvet.

De sidder **inde** i pizzeriaet.

Rasmus og Marie bor **ude** i Herlev.

Maries værelse er **oppe** på første etage i huset.

Gæsteværelset er **nede** i kælderen.

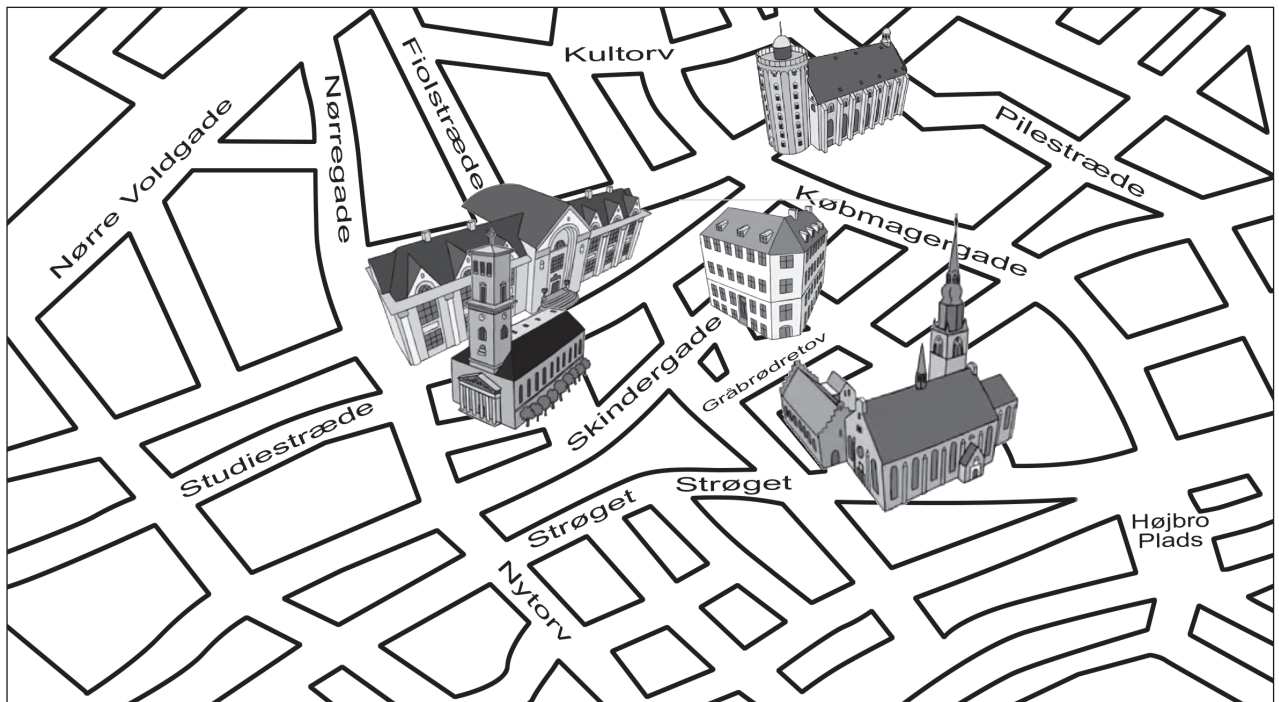
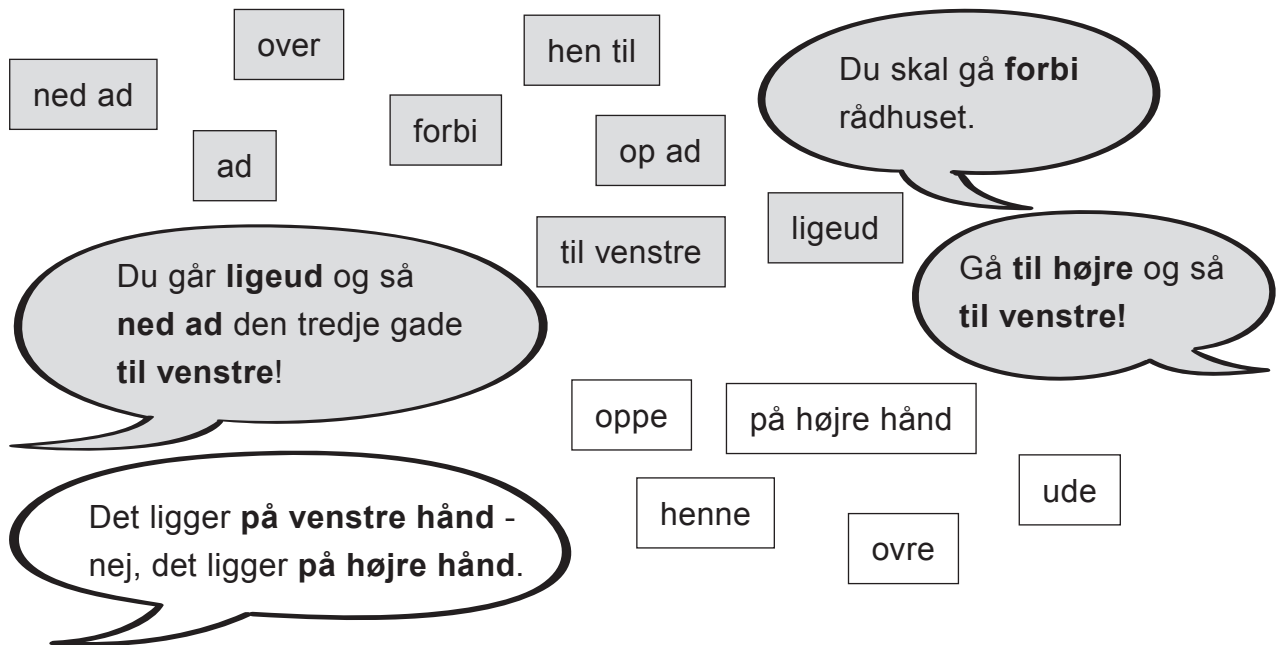
1. Indsæt den korte eller den lange form af stedsadverbierne.

- a) Rasmus, Nele og Marie går _____ (over / ovre) gaden og _____ (ind / inde) i pizzeriaet.
- b) Manden går _____ (hen / henne) til Rasmus og spørger: "Hvor ligger det næste busstoppested _____ (hen / henne)?"
- c) Tvillingernes forældre sidder _____ (ind / inde) i stuen og læser avis.
- d) Marie går _____ (ud / ude) i køkkenet og henter et glas vand.
- e) Tvillingernes bror, Magnus, er ikke _____ (hjem / hjemme). Han kommer ikke _____ (hjem / hjemme) i aften.
- f) Rasmus spørger: "Hvor er Magnus _____ (hen / henne)?"
- g) Faren svarer: "Han er _____ (over / ovre) hos Line."
- h) Nele går _____ (ned / nede) i kælderen, hvor gæsteværelset er.
- i) Der står en lampe _____ (op / oppe) på skabet.

2. Find en makker. Beskriv vejen fra ... til ... til en dansk turist i din by. Hvor står I, hvor skal hun / han hen? Byt roller. Eller beskriv en vej i København for hinanden.

3. Skriv en tekst om din skolevej fra køkkenet hjemme hos dig til din stol i klassen.

Tvillingernes familie

1. Læs spørgsmålene og lyt til, hvad Marie fortæller om sin familie. Svar på spørgsmålene.

a) Hvad hedder Rasmus og Maries forældre? _____

b) Hvem er Line? _____

c) Hvad hedder tvillingernes halvsøster? _____

d) Hvem er Ingrid? _____

e) Hvad hedder tvillingernes fætter? _____

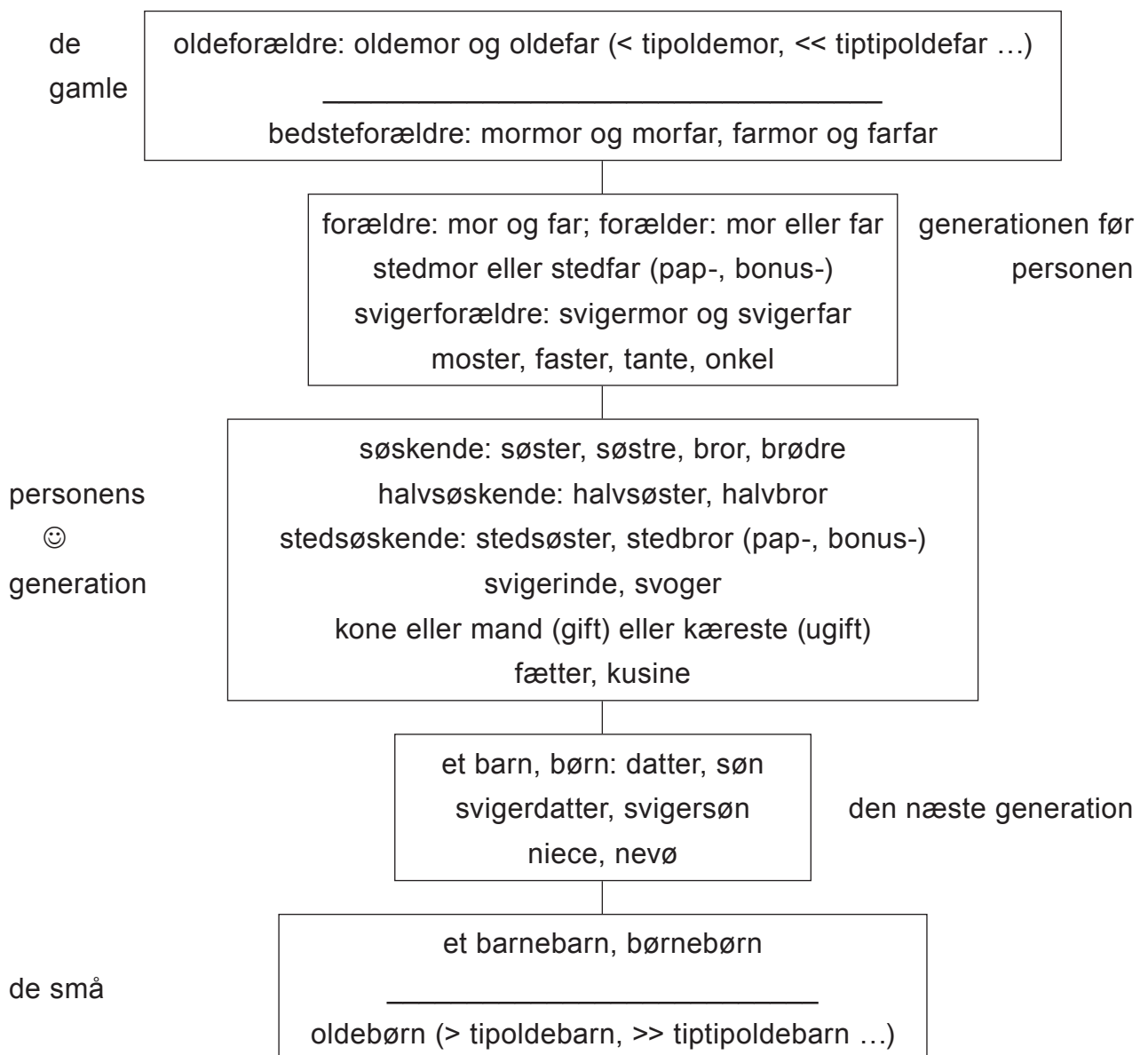
2. Læs stille, hvad Marie fortæller om sin familie.

- 1 Nele vågner tidligt om morgenen. Først ved hun ikke, hvor hun er, men så husker hun, at hun er i København. Hun kigger på sin mobil. Klokken er lidt over syv. Hun hører, at nogen synger oppe i køkkenet. Det må være Rasmus. Nele tager tøj på og går op ad trappen og spiser morgenmad sammen med
- 5 tvillingerne. Deres forældre er allerede taget i byen. Nele snakker med Marie: ”Jeg har hørt, at I har en bror, der hedder Magnus. Er der andre familiemedlemmer, der bor her i nærheden?”
- Marie fortæller om de andre familiemedlemmer. Deres mor Kirsten og deres far Flemming har to børn sammen, Marie og Rasmus. Flemming har en søn, Magnus,
- 10 fra et tidligere ægteskab. Så Magnus er tvillingernes halvbror. Magnus er lige begyndt at læse til folkeskolelærer i København. Han bor egentlig stadig hos familien, men for det meste er han hos sin kæreste Line, der bor i nærheden. Kirsten har også et barn med en anden mand end tvillingernes far. Hendes datter hedder Greta og er 23 år gammel. Greta er tvillingernes halvsøster og Magnus' stedsøster.
- 15 Kirstens forældre bor også i København. Det er tvillingernes bedsteforældre. Mormoren hedder Ingrid og morfaren hedder Finn. De kan godt lide at bo i nærheden af deres børnebørn. Ingrid og Finn har to døtre, Kirsten og Hanne. Hanne er tvillingernes moster. Hendes mand Thomas er deres onkel. De har to børn, tvillingernes kusine og fætter Rikke og Ole.
- 20 ”Det er sikkert dejligt at have en stor familie i nærheden”, siger Nele, som er enebarn.

3. En person kan have mange familiemedlemmer. Sig, hvilke du har.

4. Tegn Rasmus og Maries families stamtræ efter tekst 7 – E og beskriv familien.

5. Indsæt det rigtige ord.

a) en mor og en far = _____

b) en fars forældre = _____

c) en brors kone = _____

d) en mosters søn = _____

e) en fars søster = _____

f) en fars bror er gift med = _____

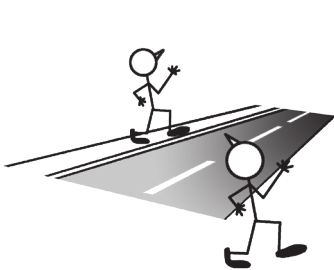

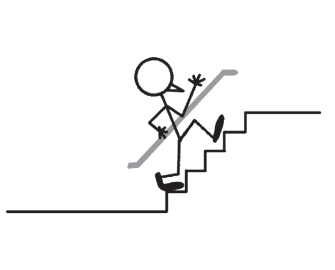

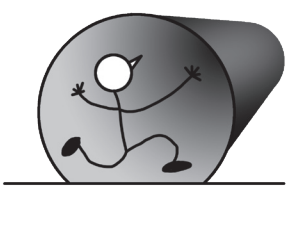

g) forældrenes andre børn = _____

h) en tantes mand = _____

6. Her kan du se otte brødre. Hvor står de henne? – Hvor går de hen?

f.eks. Henrik går op ad trappen.

 <p>Per og Olav – en gade</p>	 <p>Svend og Bo – en bakke</p>	 <p>Henrik – en trappe</p>
 <p>Brian – et hus</p>	 <p>Mikkel – en tunnel</p>	 <p>Jørn – en kælder</p>

7. Beskriv mulige situationer og snak f.eks. om, hvorfor Bo ikke er oppe på bakken.

7 – DET HAR DU LÆRT I LEKTION 7

Gennemfør opgaver a. til g. og vurder, hvor god du er: sæt kryds X.

a. Fortæl, hvad du lavede i går.

Jeg kan fortælle, hvad jeg lavede i går.	☺	☹	☹
--	---	---	---

b. Nævn mindst seks danske byer og to danske øer og sig, hvor de ligger.

Jeg kan nævne danske byer og øer og ved, hvor de ligger.	☺	☹	☹
--	---	---	---

c. Fortæl om to seværdigheder i København.

Jeg kan fortælle om to seværdigheder i København.	☺	☹	☹
---	---	---	---

d. Jeg kan spørge om vej til banegården eller busstoppestedet, og jeg kan beskrive vejen.

Jeg kan spørge om og beskrive en vej.	☺	☹	☹
---------------------------------------	---	---	---

e. Beskriv følelser i forskellige situationer.

Jeg kan beskrive følelser i forskellige situationer.	☺	☹	☹
--	---	---	---

f. Nævn familiemedlemmer i mindst 3 generationer.

Jeg kan nævne familiemedlemmer i mindst 3 generationer.	☺	☹	☹
---	---	---	---

g. Skriv i et dagbogsnotat, hvad Nele oplevede fra morgen til aften på rejsedagen.

Jeg kan skrive ud fra Neles perspektiv, hvad hun oplevede.	☺	☹	☹
--	---	---	---

7 – EKSTRANUMRE

Sprogsamleren

- Lav en oversigt med verber, som man tit bruger. Find deres tre vigtigste former (infinitiv, præteritum, perfektum) ved hjælp af en ordbog eller den alfabetiske gloseliste.
- Lav en liste med mange ord og udtryk, der beskriver en by.

Sprogeksperten

- Skriv en lille rejseguide om din by på dansk til danske turister.
- Skriv en historie med titlen "For et år siden". Husk at bruge præteritum.

LEKTION 8: I København

8 – A

København H Copenhagen Central Station

En lørdag i København

1. a) Brug internettet og find reklamefilm om København. Hvad er påfaldende?
b) Find også et bykort over København. Hvad kunne du tænke dig at se og opleve på en dag? Hvor vil du tage hen? Vil du cykle eller gå, tage bussen, metroen eller s-toget? Hvilken rute tager du? Hvor / hvad vil du spise? Hvad vil du helst lave om formiddagen / om eftermiddagen / om aftenen? Tag notater.
2. Find en makker. Forestil jer, at det er lørdag morgen og I er på hovedbanegården i København. Kig på bykortet sammen og planlæg en dag i København, idet I diskuterer forslag om en rute med hinanden på dansk.

Sprogbrikker

Jeg vil starte klokken ... / tage til ... / gå til venstre / dreje til højre / gå ligeud (ad) ...
Først vil jeg se / finde / opleve ... / Bagefter ... / Så ... / Senere ... / Til sidst ...
Om formiddagen vil jeg ... / Om eftermiddagen ... / Om aftenen ...
Jeg vil gå / cykle / tage bussen / ad (en vej) / forbi (et sted) / til ...
Jeg vil gerne spise ... i en park / på en restaurant ...

Hvad synes du? – Er du enig med mig / i det? – Har du andre forslag?
Det er en god idé. Den er jeg med på. – Det gør vi. – Jeg vil hellere ...

3. Beskriv jeres fælles planer skriftligt hver for sig. Bliv enige om formuleringer.
4. Læs spørgsmål a) til d), lyt til, hvad Nele oplever, og svar.

- a) Hvilke transportmidler benytter Nele, Marie og Rasmus? _____
- b) Hvilken seværdighed kigger de først på? _____
- c) Hvornår ser de Amalienborg Slot? _____
- d) Hvad spiser Nele? _____

5. Læs teksten stille. Find en overskrift eller et beskrivende stikord til de enkelte afsnit.

Neles oplevelser i København

- 1 Efter morgenmaden tager Nele, Marie og Rasmus til Københavns centrum. Nele og tvillingernes mor Kirsten er lige høje, så Nele kan låne hendes cykel. Først cykler de til den nærmeste s-togstation, tager cyklerne med i s-toget og kører til den indre by. Fordi Nele aldrig har været i København, viser tvillingerne hende
- 5 mange af byens mest berømte seværdigheder. Nele nyder dagen fuldt ud. Om eftermiddagen cykler de tre hjem igen.

Hjemme hos Rasmus og Marie har Nele tid til at skrive til Carl. Hun ser, at han allerede har sendt flere beskeder i løbet af dagen. Indtil nu har hun ikke svaret.

Nele skriver:

- 10 Hej Carl
- Jeg er kommet godt til København. I går aftes var jeg meget træt efter turen, men i morges stod jeg tidligt op. Det er dejligt at høre dansk her hele dagen, derfor prøver jeg også at skrive på dansk til dig. Rasmus hjælper mig lidt i baggrunden, når jeg har spørgsmål.
- 15 Marie, Rasmus og jeg er lige kommet tilbage fra en fantastisk cykeltur gennem byen 😊. Vi kiggede på mange ting, turisterne plejer at se på. Først så vi Den Lille Havfrue (som var mindre end jeg havde forventet 😊). Der var temmelig mange mennesker, som tog billeder af byens vartegn, så at vi næsten ikke kunne se hende. Bagefter fortsatte vi mod Københavns centrum
- 20 forbi Gefionspringvandet og ned ad Amaliegade. Vi holdt en lille pause på Amalienborg Slotsplads, hvor vi så vagtskiftet klokken 12. Fordi flaget ikke var hejst, vidste vi, at regenten ikke var hjemme. Bagefter cyklede vi til Rosenborg Slot og til Rundetårn. I Rundetårn er der ingen trapper, men en ret stejl vej, der fører opad, ligesom i et sneglehus. Vi gik hurtigt op, og det var anstrengende.
- 25 Oppe fra tårnet er der en fantastisk flot udsigt over hele byen. Så blev vi sultne og cyklede til en lille frokostrestaurant, som tvillingerne anbefalede. Jeg spiste et stykke højt smørrebrød med rejer og en vaffel med softice og syltetøj. Det smagte virkelig dejligt. Jeg tror, det var den bedste vaffel, jeg nogensinde har spist 😊😊😊. Så tog vi hjem igen.
- 30 Jeg nyder at være her i København. Det er der faktisk flere grunde til. København er en spændende by, og vejret har været dejligt hele formiddagen

og eftermiddagen. Selvom det sprogligt nogle gange kan være svært at kommunikere med tvillingerne, synes jeg, de er enormt søde. De kan meget godt lide at vise mig deres by, og jeg kan allerede nu mærke, at vi sikkert bliver
35 rigtig gode venner. Desuden kan jeg lide at få lidt afstand til derhjemme. Og ja, også til dig og til Maida. I er så gode til dansk. Det er jeg ikke. Er det en af grundene til, at I snakker sammen hele tiden?

Jeg har ikke følt mig så ubekymret i lang tid som i denne weekend. Her i København hos Marie og Rasmus føler jeg, at jeg er velkommen. Nu kalder
40 Rasmus på mig. Vi skal til supermarkedet. Du må have en god aften, Carl! Vi ses!
Mange hilsner
Nele

6. a) Sammenlign dine overskrifter eller stikord til tekstens afsnit med en makkers.

b) Diskutér tekstens hovedpunkter i klassen og bliv enige om de vigtigste.

c) Skriv hovedpunkterne ned i hele sætninger som resumé.

Et resumé er en kortfattet og komprimeret gengivelse af de vigtigste hovedpunkter i en tekst, der ikke nødvendigvis kræver en sammenhængende fremstilling.

7. Hvordan tror du Carl vil reagere på Neles beretning? Snak med en makker.

Sprogbrikker

Jeg tror (ikke), at Carl er / vil være ...	Ja, det tror jeg også / heller ikke.
Efter min mening vil han ...	Hvorfor tror / mener du (ikke), at ...?

8. Skriv Carls svar til Nele.

Første del: Hvad lavede han om formiddagen? (husk: præteritum)

Anden del: Hvordan reagerer han på Neles følelser?

8 – ord og sætninger (1)

Hvordan? – Adverbier

Adverbier kan have mange funktioner. Du kender allerede **stedsadverbier** (f.eks. op / oppe, hjem / hjemme). Andre adverbier beskriver et ord eller påvirker en hel sætning.

Mådesadverbier

Mådesadverbier beskriver verber:

Hvordan laver man noget?

f.eks. Nele stod **tidligt** op.

De gik **hurtigt**.

Maden smagte **dejligt**.

De sad **stille** i toget.

Disse adverbier er dannet af adjektiver og har som regel **t-form** (hvis de som adjektiv kan danne t-form).

(Husk: Adjektiver derimod beskriver substantiver, f.eks. en god dag / et godt hus / gode sko.)

Gradsadverbier

Gradsadverbier beskriver adjektiver:

Hvor høj / højt / høje eller **hvor** god / godt / gode er ...?

f.eks. De er **lige** høje.

Vejen er **ret** stejl.

De er **enormt** søde.

De bliver **rigtig** gode venner.

Der var **temmelig** mange mennesker.

De beskriver også andre adverbier:

f.eks. Tvillingerne kan **meget** godt lide at vise Nele byen.

Gradsadverbier beskriver en grad, altså en intensitet. Hvis de er dannet af adjektiver, har de t-form (f.eks. **enormt** sød), men ikke, hvis de ender på -ig eller hvis de ikke kan tilføje -t (f.eks. **rigtig** god, **temmelig** mange, **fantastisk** flot, **ret** stejl).

Centraladverbier

Centraladverbier (sætningsadverbier) påvirker en sætnings udsagn.

f.eks. Nele har **aldrig** været i København.

Centraladverbier står midt i en sætning, altså centralt. Det er f.eks. **ikke, også, lige, gerne, heller ikke, kun, altid, tit, aldrig, allerede, nogensinde, godt nok, sikkert (ikke).**

De fleste centraladverbier kan kun stå centralt, men enkelte kan stå centralt eller først i en hovedsætning. Det kan f.eks. **måske, desværre, heldigvis, faktisk.**

f.eks. Carl har **desværre** ikke fået svar på alle sine beskeder.

Desværre har Carl ikke fået svar på alle sine beskeder. (inversion)

I en hovedsætning med ligeud ordstilling står centraladverbier efter verbets første del. (Men husk: En hovedsætning kan have inversion (omvendt ordstilling ⇔ V S), hvis den ikke begynder med subjektet eller "der" som foreløbigt subjekt, men med et andet sætningsled).

f.eks. De er lige kommet hjem fra en cykeltur

Der er faktisk flere grunde til det.

Det er der **faktisk** flere grunde til. (inversion)

Centraladverbier står foran hele verbet i ledsætninger:

f.eks. Nele ser, at Carl **allerede** har sendt flere beskeder i løbet af dagen.

Fordi Nele **aldrig** har været i København, viser tvillingerne hende byen.

Lær en modelsætning udenad for at være sikker på centraladverbiernes stilling:

f.eks. Regenten er ikke hjemme, når flaget **ikke** er hejst.

1. Se på de to sætninger og sig, om Marie er optimist eller pessimist.

Marie siger altid, at det **ikke** regner.

Hun har aldrig sagt, at solen **ikke** vil skinne den næste dag.

2. Hvad siger du altid om vejret? Hvad har du aldrig sagt om vejret? Brug centraladverbier i hovedsætningerne og i ledsætningerne.

3. Nele har det godt i København.

Indsæt følgende adverbier (der kan være flere muligheder).

allerede – enormt – godt – lige – meget – måske –
nogensinde – også – rigtig – sikkert – tidligt

a) Nele er kommet _____ til København.

b) Fredag aften var hun _____ træt efter turen.

c) Lørdag morgen stod hun _____ op.

d) Tvillingerne er _____ søde.

e) Nele kan _____ mærke, at de _____ bliver
_____ gode venner.

f) Hun spiste en vaffel, som var den bedste, hun _____ har
spist.

g) Nele og tvillingerne er _____ kommet tilbage fra en cykeltur.

h) Har du _____ lyst til at tage til København?

4. Sig, hvordan du laver noget eller hvordan din holdning er til noget.

Snak med en makker om det.

a) Hvordan plejer du at cykle: langsomt eller hurtigt, forsigtigt, sikkert, hasaderet,
halsbrækkende ...?

b) Hvad synes du smager rigtig godt eller dårligt?

c) Hvad synes du er enormt spændende og hvorfor?

d) Hvad vil du aldrig lave og hvorfor ikke?

e) Har du nogensinde været i / på ...?

5. Fortæl hele klassen om en af din makkers vaner eller holdninger.

f.eks. Hun siger, at hun altid cykler hurtigt, men at hun aldrig kører halsbrækkende.

Han siger, at han gerne / tit / rigtig godt / ...

Giv respons: Er det overraskende informationer? Hvorfor (ikke)?

Kroppen

1. Forbind de passende ord med kropsdelene.

Ansigtet

hår (-et)
en pande
et øje, to øjne
en næse
en kind, to kinder
en mund
en hage

Kroppen

et hoved
et øre, to ører
en hals
en skulder, to skuldre
en arm, to arme,
en hånd, to hænder
en finger, ti fingre
et bryst
bryster
en mave
en ryg
en bagdel
et ben, to ben
et knæ, to knæ
en fod, to fødder
en tå, ti tæer

2. Find flere danske betegnelser for kropsdele i ordbogen og notér dem.

3. Find sangen "Hoved, skulder, knæ og tå" på nettet. Stå op og peg på kropsdelene, mens du lytter til sangen eller selv synger.

8 – UDTALE

1. Øv udtalen: Lyt til ord og sig højt, hvad du hører.

2. Læs ord i lydskrift og sig højt, hvad du læser.

Udtale [ø] / [ø:] – huskeord [ø]: ø

dansk udtale	dansk skrift	
man hører kort [ø] eller langt [ø:]	man læser ø først eller midt i et ord	man læser y først eller midt i et ord
['øʔ] ['ø:ŋsɐ] ['ø:ʌ]	ø ønske øre	
['køɐn] ['føðʔʌ] ['køð] ['kø:ʌ] ['fø:lə]	køkken fødder kød køre føle	
['øŋʔsd]		yngst
['flødə] ['sødən] [be'gøŋʔəlsə] [tə'løɐ]		flytte sytten begyndelse tillykke

Udtale [œ] / [œ:] – huskeord [œ]: brød

dansk udtale	dansk skrift	
man hører kort [œ] eller langt [œ:]	man læser ø især midt i et ord efter r- eller foran -v	man læser y især midt i et ord efter r-
['bœðʔ] ['bœðʔ] ['bœðbʌ] ['sœwʔn] ['sdœwʌ] ['pœ:wə]	rød brød brødre søvn støvle prøve	
['bœɐ] ['bœɐsɐɐ] ['bœsd] ['bœʌb]		ryg rygsæk bryst bryllup

Udtale [æ] / [æ:] – huskeord [æ]: grøn

dansk udtale	dansk skrift	
man hører kort [æ] eller langt [æ:]	man læser ø især midt i et ord foran -m eller -n eller -r	man læser y især midt i et ord foran -r
['gʌnʔ] ['sdʌmbə]	grøn strømpe	
['læɐda] ['bæɐ'n] ['fæsd] ['gæɐ] ['gæ:ʌ]	lørdag børn først gør gøre	
['fæɐʌ]		fyrre

Udtal: sytten søskende flytter til en ø – brødrene i røde støvler og med rygsæk – fyrre børn i grønne strømper.

1. Læs spørgsmål a) til e), lyt til, hvad der sker, og svar.

a) Hvorfor falder drengene? _____

b) Hvad fejler den mindste dreng? _____

c) Hvem har hovedpine? _____

d) Hvor mange patienter sidder der i venteværelset? _____

e) Hvad fejler den rødhårede dreng? _____

2. Læs teksten stille og sæt streg under alle de kropsdele, du finder, og under alle de udtryk, som man kan bruge, når man er syg.

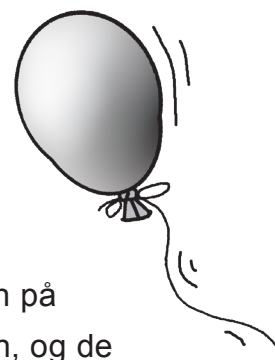
På vej til supermarkedet

1 Rasmus og Nele er på vej til supermarkedet. De vil købe ind til aftensmaden. De snakker om alle mulige ting og griner temmelig meget. Med fingeren peger Rasmus op i himlen. Der er en rød luftballon, som flyver over husene. Pludselig hører

5 Nele og Rasmus et brag, og så er der nogen, der græder. Cirka 20 meter foran dem ser de to drenge, som er kørt ind i hinanden på deres cykler. Drengene kiggede nemlig også på ballonen i luften, og de så sig ikke for.

Rasmus og Nele løber hen til drengene. De er omkring tolv og ti år gamle og
10 fortæller, at de er brødre. Den mindste kigger med store øjne på sin venstre arm, der bløder. Han siger, at hans ryg gør lidt ondt og støtter den med sin højre hånd. Den ældste dreng sidder stadigvæk på fortovet og har fået næseblod. Han siger, at han også har hovedpine. Han skal heldigvis ikke kaste op, og ansigtet er ikke blegt. Han siger, at han kan gå selv.

15 Rasmus ved med det samme, hvad han skal gøre. Han beder drengene om en forælders mobilnummer og ringer til deres far. Han siger til ham, at han for en sikkerheds skyld vil gå til skadestuen sammen med børnene. Nele og Rasmus tager drengenes cykler, og sammen går de hen på skadestuen, der ligger i nærheden. Drengene græder ikke længere.

20 På skadestuen sætter Nele sig i venteværelset sammen med drengene. Den ene dreng spørger Nele, om hun tror, at de bliver indlagt. Hun siger bare nej. Det er svært at trøste dem, fordi Nele mangler passende ord på dansk. Heldigvis begynder de snart at snakke med hinanden om andre ting. Rasmus venter udenfor på drengenes far.

25 Der er kun tre andre patienter i venteværelset. Nele kigger på dem og fantaserer om, hvordan de mon er kommet til skade, hvilke sygdomme de har og hvem lægen vil behandle først. Lige ved siden af hende sidder der en tynd og sportslig mand, der har lagt sin højre fod op på en stol. Brækkede han måske foden, mens han dyrkede sport? Over for Nele sidder der en ældre dame. Hun

30 kigger på sit venstre knæ, der bløder ret meget. Faldt hun derhjemme eller udenfor? Det gør sikkert ondt. Ved siden af damen sidder der en rødhåret dreng, der holder hænderne på maven, sammen med sin mor. Hvad mon han fejler? Har han mavepine, fordi han har spist noget forkert? Måske har han også feber. Han er temmelig rød i hovedet.

35 Efter ti minutter kommer Rasmus ind i venteværelset med drengenes bekymrede far, som siger tusind tak til Nele og Rasmus og spørger ind til drengene, hvordan de har det. Så spørger han Nele og Rasmus, hvad han kan give dem som tak for hjælpen, men Nele siger, at hun gerne hjælper, også fordi hun har planer om at blive læge efter sin studentereksamen. Rasmus ryster

40 også stille på hovedet. Så siger de farvel til hinanden. Ude på gaden siger Rasmus til Nele, at han blev meget overrasket og glad for deres fælles interesse, fordi han også vil læse medicin efter skolen. Nele smiler.

3. a) Notér ét til tre stikord til hvert af tekstens afsnit.

b) Lav en disposition til teksten på grundlag af dine notater i opgave a). Her er genren en lærebogstekst, hvor forfatteren og udgivelsesdatoen ikke er vigtige. Her i teksten er der et handlingsforløb.

En **disposition** er en liste over alle informationer, som man har om teksten:

- **genre, titel, forfatter, udgivelsesdato**
- **personer, sted(er), tid**
- stikord om **handlings-** eller **argumentationsforløbet** eller **resumé** (husk: kun de vigtigste hovedpunkter)

c) Skriv en indholdssætning.

En **indholdssætning** indeholder alle de informationer om teksten, som man har, og hele tekstens indhold i komprimeret form: f.eks.
”H.C. Andersens eventyr ’Den Lille Havfrue’ fra 1837 handler om havkongens yngste datter, som forgæves kæmper for at blive til et menneske, fordi hun elsker en prins.”

d) Diskutér jeres indholdssætninger i grupper eller i hele klassen og bliv enige om den bedste version.

4. Vælg én af de følgende opgaver. Brug ordbøger.

a) Drengenes far spørger, hvordan hans sønner har det (tekst 8C): Opfind deres samtale sammen med to makker, notér kun stikord, øv samtalen mundtligt og præsentér den i klassen.

b) Find en makker. Forestil jer, at to af patienterne snakker sammen. Hvad fejler de? Hvordan har de det? Hvordan skete det? ... Aftal, hvad I vil sige i dialogen, notér kun stikord, øv diaogen mundtligt og præsentér den i klassen.

Giv respons til andre grupper, der præsenterer deres samtale eller dialog.

 ros	 ris
Det var meget realistisk / sjovt / kreativt. Det var en fin dialog på et venteværelse. Man kunne høre, hvordan de har det. Jeg kunne rigtig godt lide, at I ...	Det var lidt urealistisk / forvirrende. I sagde ikke meget om, hvad de fejler. I snakkede ikke om drengenes følelser. Måske vil det være en god idé at ... I kunne have talt højere / tydeligere.
reaktion	
Tak skal du / I have. Det glæder os at høre. ...	Tak for hjælpen / ideen. Det har vi slet ikke tænkt på. Hvilke dele var urealistiske? Har I andre forslag? ...

8 – ORD OG SÆTNINGER (2)

Forbindere

Man kan forbinde sideordnede ord og sætninger med ord fra forskellige ordklasser.

og (+)	Drengen og hans bror var kørt sammen med deres cykler, og det så slemt ud.
eller (/)	Der sad tre eller fire patienter på venteværelset.
både – og (to ting)	En af patienterne havde både mavepine og hovedpine.
enten – eller (et valg mellem to ting)	Enten kunne patienterne gå hjem efter behandlingen eller de blev indlagt.
hverken – eller (ikke den ene ting og heller ikke den anden)	Damen havde hverken feber eller mavepine.
men (en modsætning)	Det gjorde ondt, men det var ikke så slemt.
for (en forklaring)	En patient kunne ikke cykle, for han havde brækket benet.
så (en følge)	En patient havde brækket benet, så han kunne ikke cykle hjem fra skadestuen.

1. Indsæt passende forbindere for at lave to sætninger til én sætning.

a) Nele vil ikke tænke på Carl. Hun vil heller ikke tænke på Maida.

b) Nele kan lide Rasmus. Hun kan også lide Marie.

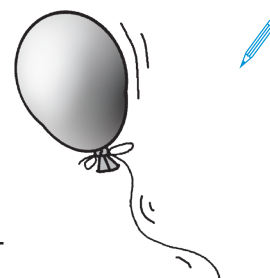
c) Drengen på skadestuen har spist noget forkert. Nu har han mavepine.

d) Drengens arm gjorde ondt. Det var ikke så slemt.

Man kan forbinde en ledsætning med en hovedsætning med forskellige forbindere. Husk inversion i hovedsætningen, når hele sætningen starter med en ledsætning.

som / der / --- (relativsætninger)	Det er drengens ryg, som gør ondt. Det er drengens arm, der bløder. Det er armen, _ han kigger på.
alle hv -ord, at , om (indirekte tale)	Damen fortalte, at det gjorde ondt og hvordan hun var kommet til skade og spurgte, om hun kunne få et glas vand.
fordi (en grund)	Rasmus blev glad, fordi Nele og han har fælles interesser.
idet (en årsag)	Nele viste også glæde, idet hun smilede.
mens (på samme tid)	Brækkede manden sin fod, mens han dyrkede sport?
da (et tidspunkt)	Da deres far kom, blev drengene glade.
når (hver gang / tid) (engelsk: <i>when</i>)	Rasmus hjælper Nele lidt med dansk, når hun har spørgsmål.
hvis (en betingelse) (engelsk: <i>if</i>)	Hvis Nele bliver læge, skal hun læse længe på et universitet.
selvom (en modsætning)	Selvom det gjorde ondt, græd drengene ikke.
så (at) (en følge)	En patient havde brækket benet, så (at) han ikke kunne cykle.

2. Indsæt passende forbindere. Der kan være flere muligheder.

a) Drengene faldt på fortovet. De kiggede op på ballonen i luften.

b) Rasmus har ingen jakke på. Det er koldt.

c) En kvinde brækkede foden. Hun dyrkede sport.

d) Nele var lille. Hun ville allerede læse medicin.

e) Nele fortæller Rasmus: "Jeg vil også gerne blive læge."

f) Nele har (ikke) gode karakterer i skolen. Hun kan (ikke) læse medicin efter skolen.

g) Det er mandens fod. Den gør ondt.

Rasmus fortæller om en oplevelse

Efter at Rasmus har hørt, at Nele også er interesseret i medicin, fortæller han hende en historie om en afgørende oplevelse, da han var en lille dreng.

1. Kig i gloseliste 8 – D først.
Lyt derefter til hans historie. Notér stikord.

2. Læs teksten og notér eller markér de vigtigste informationer i handlingsforløbet.

Da Rasmus blev bidt af et marsvin

- ¹ "Jeg kan huske en bestemt oplevelse, som jeg blev så påvirket af, at jeg nu vil læse medicin. Det var for ca. ti år siden, da jeg var lille. Jeg sad i en lænestol i stuen og græd. Min mor kom ind i stuen og spurgte, hvad der var sket med mig og om jeg var syg. Hun syntes, at jeg så ud som om jeg havde feber. Men det
- ⁵ havde jeg ikke. Jeg var blevet bidt i fingeren af vores marsvin. Så ville min mor se fingeren. Hun spurgte, om det gjorde ondt. Jeg begyndte at græde igen og jamrede og sagde, at jeg ikke ville til lægen. Min mor var meget resolut dengang og tog mig med ud i køkkenet, hvor fingeren blev desinficeret. Det gjorde endnu mere ondt, men min mor sagde, at jeg skulle tage mig sammen, og tilføjede,
- ¹⁰ at man altid risikerer at blive bidt af et dyr, når man driller det. Hun kendte mig temmelig godt, selvom jeg nægtede, at marsvinet var blevet drillet af mig – i alt fald ikke ret meget.

- Hun vidste også, hvorfor jeg jamrede og ikke ville til lægen. Derfor benyttede hun chancen for at snakke med mig om et uheld, der skete et år før, hvor jeg var
- ¹⁵ blevet kørt ned af en cyklist. Hun sagde, at min hjernerystelse var en alvorlig sygdom, og at det var vigtigt, at jeg dengang blev indlagt på hospitalet. Det var godt at snakke om det og at blive mindet om, at jeg blev undersøgt og hjulpet af lægerne. Og jeg var heldig, at min finger ikke mere gjorde ondt, så jeg slap for at blive kørt til lægen.

20 Nå, hvor kom jeg fra? ... Ja, hvorfor jeg vil læse medicin. Da jeg gik i seng om aftenen, faldt jeg i søvn med det samme og drømte om en lille dreng, der blev spurgt af en læge, hvad han fejlede. Jeg kan stadig huske drømmen. Drengen tudede og sagde: 'Jeg har ondt i fingeren. Og så har jeg hovedpine og smerter i ryggen. Jeg er blevet kørt ned af en cyklist, mine fødder gør ondt, og jeg kan
25 ikke sove. Jeg har mavepine, men jeg kaster ikke op. Min næse bløder også, og jeg tror, jeg har brækket min venstre arm. Bliver jeg indlagt? Vil jeg blive undersøgt?' Lægen sagde, at den lille dreng ville blive rask igen, hvis han blev behandlet af ham, fordi han var specialist.

På en eller anden måde har denne oplevelse bevirket noget. Da jeg vågnede,
30 vidste jeg, at jeg ville blive læge. Ret vildt, ik'?"

3. Læs teksten en gang til og notér alle udsagn, der beskriver, hvad der skete med Rasmus' finger og med Rasmus selv.
- f.eks. Rasmus blev påvirket af en oplevelse.
Hvilket verbum svarer til det tyske "werden" i passiv-sætninger på dansk?

4. Skriv en disposition til tekst 8 – D.

5. Skriv et indholdsreferat til tekst 8 – D. Husk at bruge rigtig mange forbindere.

Et **indholdsreferat** er en kort, struktureret, sammenhængende og afrundet gengivelse af det væsentlige i en tekst på grundlag af en disposition eller et resumé.
Det starter med en **indholdssætning**.
Så følger **handlings- eller argumentationsforløbet**.

6. Har du haft en oplevelse eller en drøm, der førte til, at du nu ved, hvilken uddannelse du vil tage efter skolen? Diskutér dine fremtidsplaner med en makker.
- Er der noget, der har inspireret jer?

8 – ORD OG SÆTNINGER (3)

Hvad bliver der lavet? – blive-passiv

For at sige, hvad der sker med personer eller ting, bliver der tit brugt **blive-passiv**. Disse ting eller personer er altså mere eller mindre "passive", og de er sætningens subjekt. Man kan også bruge "der" som foreløbigt subjekt. Man bruger tit blive-passiv for at beskrive engangshandlinger mundtligt.

Man kan danne sætninger med blive-passiv i alle grammatiske tider:

blive (i den pågældende grammatiske tid) + **verbets tredje form**, f.eks. bliver brugt.

infinitiv:	Rasmus slap for at blive kørt til lægen.
futurum:	Vil drengen blive undersøgt ?
præsens:	Drengen spørger, om han bliver indlagt . Der bliver også stillet andre spørgsmål af drengen.
præteritum:	Rasmus' finger blev ikke behandlet (<u>af</u> lægen).
perfektum:	Drengen er blevet kørt ned (<u>af</u> en cyklist).
pluskvamperfektum:	Rasmus havde det godt igen, efter at han var blevet behandlet på hospitalet.

Det er som regel ikke vigtigt, hvem der udfører handlingen. Hvis det alligevel er vigtigt, kan man sige, hvem handlingen bliver udført af ved at tilføje af + objekt.

1. Omsæt sætningerne til blive-passiv. Brug den samme grammatiske tid.
f.eks. Lægen har behandlet mig. – Jeg er blevet behandlet (af lægen).

a) En ven kørte mig til hospitalet. _____

b) Hunden har bidt hende. _____

c) Han slipper for, at lægen indlægger ham. _____

d) En bil havde kørt hende ned. _____

e) I morgen vil lægen behandle dem. _____

2. Fortæl om dig selv. Skete der noget for dig i går, sker der noget nu, ...? Brug bliv-passiv og forskellige grammatiske tider, f.eks. Jeg er blevet informeret om

3. a) Sammenstil selv passende sprogbrikker fra teksten i opgave 8 – C "På vej til supermarkedet" og / eller fra tekst 8 – D "Da Rasmus blev bidt af et marsvin" og / eller fra ordbogen og brug dem til en fortællende skriftlig tekst, der beskriver en dag, da du var syg.

Husk at skrive i præteritum og prøv at bruge mange forbindere.

Hvad fejlede du?

Lå du i sengen?

Var du hos lægen / på skadestuen? / Hvem blev du undersøgt af?

Fik du medicin?

Blev du indlagt? / I hvor lang tid?

Hvornår var det?

Drømte du om det bagefter?

...

b) Læs din tekst op for en gruppe eller for hele klassen. Husk: 1. Læs en sætning eller en del af sætningen stille. – 2. Se på makkerne. – 3. Sig sætningen udenad.

c) Lyt til gruppens eller klassens respons og svar på eventuelle spørgsmål:

Sprogbrikker

klassens / gruppens respons	din reaktion
Det var virkelig synd for dig!	Ja, jeg havde det skidt / rigtig dårligt ...
Uha, det var ægerligt!	Ja, det var det, fordi ...
Det lyder som en slem oplevelse!	
Så gik det jo godt i sidste ende.	Ja, der var jeg heldig.
Det var du selv skyld i!	Nej, det var jeg ikke, fordi / selvom ...
Hvor længe varede det?	Det varede i ...
Hvorfor ...? / Hvordan ...?	...
...	...

8 – ORD OG SÆTNINGER (4)

Sammenligninger – Komparation

Der er tre forskellige komparationsmønstre i forbindelse med **adjektiver**:

A: korte adjektiver (en stavelse): **-ere / -est**, f.eks. høj – højere – højest

og adjektiver, der ender på -ig og -som: **-ere / -st**, f.eks. billig – billigere – billigst

B: lange adjektiver (to eller flere stavelser): **mere ... / mest ...**,

f.eks. praktisk – mere praktisk – mest praktisk

C: **uregelmæssige** adjektiver, f.eks. god – bedre – bedst

D: Nogle **adverbier** har komparationsformer, f.eks. gerne – hellere – helst.

(Husk: konsonantfordobling efter kort vokal, når der kommer mindst én stavelse til)

	positiv	komparativ	superlativ
	Husk: tre former, f.eks. høj, højt, høje		Husk: -e i bestemt form, f.eks. den / det / de højeste
Adverbier			
A	høj bleg let	højere blegere lettere	højest blegest lett e st
	billig langsom	billigere langsom <u>me</u> re	billigst langsomst
B	praktisk spændende	mere praktisk mere spændende	mest praktisk mest spændende
C	lang gammel ung god slem / dårlig mange få stor lille, pl. små nær	længere ældre yngre bedre værre flere færre større mindre nærmere	længst ældst yngst bedst værst flest færrest størst mindst nærmest
Adverbier			
D	længe gerne lidt meget	længere hellere mindre mere	længst helst mindst mest

1. Sammenlign Jan, Ib og Bo.

Benyt følgende adjektiver: lille, høj, ung, gammel, ...

f.eks.

Jan er _____ end Ib og Bo.

Jan er _____.

Bo er lige så _____ som Ib.

...

JAN

IB

BO

2. Sammenlign cyklen, knallerten og bilen.

Benyt følgende adjektiver: hurtig, langsom, dyr, billig, ...

3. Nele tænker over, hvem der i venteværelset er sygest og hvem hun ville behandle først som læge på skadestuen. Hun stiller sig selv mange spørgsmål:

Hvem er den ældste patient? Hvor syge er patienterne? Hvem kan vente længere end de andre? Hvis smerter er værst? Kan drengene vente lige så længe som de voksne?

Er det lige så godt at ... som at ... ? ...

Er det bedre at ... end at ... ? ...

Stil flere spørgsmål og notér dem. Diskutér dem med andre i klassen.

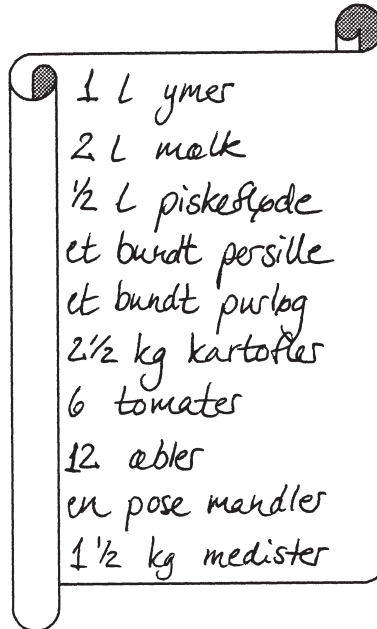

8 – E

På indkøb

1. Marie har skrevet en indkøbsseddel. Hvad tror du, de skal spise i dag? Slå ukendte ord op i ordbogen.

2. Læs spørgsmål a) til d), lyt til, hvad der sker, og svar.

- a) Hvad har Nele og Rasmus tilfælles? _____
- b) Hvor meget fedt er der i piskefløden? _____
- c) Hvad kan Marie godt lide at spise og drikke? _____
- d) Hvad har Rasmus glemt? _____

3. Læs teksten og notér alt, hvad du får at vide om Rasmus.

I supermarkedet

- 1 Fra skadestuen cykler Nele og Rasmus til supermarkedet. Rasmus kan godt lide at gå på indkøb og han er også god til at lave mad. Det er igen noget, Nele og Rasmus har tilfælles. I dag vil de lave noget enkelt, kartoffelsalat med medisterpølse og æblekage.
- 5 Nele kigger på indkøbssedlen.
- NELE: Kan du forklare mig, hvad ymer er for noget?

RASMUS: Det er en slags tykmælk eller yoghurt.

NELE: OK, så går jeg til køledisken og henter den.

RASMUS: Så kan du jo også tage mælk og piskefløde med, ik'?

10 Nele kommer tilbage fra køledisken.

NELE: Har du set, at piskefløden har 38 procent fedt? Det kan ikke være særlig sundt. Men på den anden side smager den sikkert udmærket.

15 RASMUS: Det kan du stole på.

NELE: Hvad for en mælk skal jeg tage? Der står tre forskellige slags.

RASMUS: Tag sødmælk, nej, tag hellere letmælk, den har kun godt én procent fedt, den er altså ret sund. Marie foretrækker endda skummetmælk, som næsten ikke indeholder noget fedt, men jeg synes, den smager som vand.

25 Lidt senere kommer Nele hen til Rasmus, som er gået over i grøntafdelingen for at finde de grøntsager, de skal købe til maden.

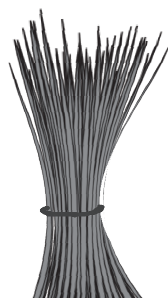
NELE: Har vi nu det hele?

RASMUS: Lad os lige hente medisteren, og så er vi færdige. Det er kun mine forældre, dig og mig, der spiser kød. Marie er vegetar, og Magnus spiser meget sjældent kød. Og vi har nogle tofuboller til dem derhjemme.

De går hen til kassen og står i kø.

35

Pludselig kommer Rasmus i tanke om, at de har glemt purløg. Han skynder sig tilbage i grøntafdelingen og henter det.

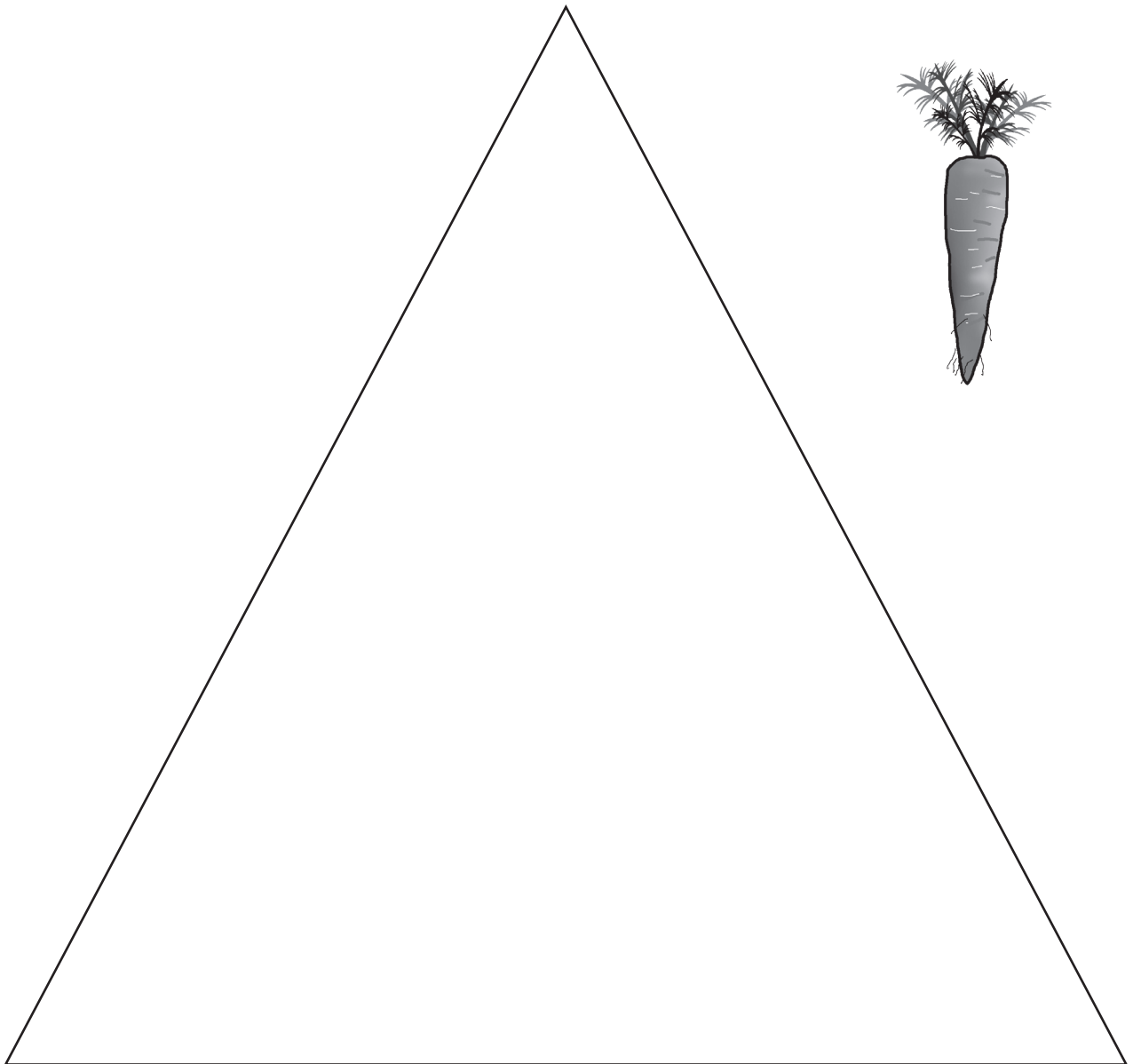
4. a) Skriv en liste over ti enkelte madvarer (altså f.eks. æbler, ikke retter som f.eks. pizza), som du selv allerbedst kan lide. Brug ordbogen. Søg efter "dansk madpyramide" på internettet, som viser mange madvarer.

b) Madpyramiden har tre lag: bunden, midten og toppen. Snak sammen med en makker om, hvilke madvarer der er i de tre lag.

c) Hvor i madpyramiden kan I placere jeres top-ti madvarer? Indsæt dine ti madvarer fra opgave 4 a). Snak om, hvem der spiser sundere mad.

5. Hvad kunne du tænke dig at spise eller drikke for at leve sundt?

Lav fire lister over mad- og drikkevarer eller retter, som du regelmæssigt, tit, sjældent eller aldrig spiser eller drikker.

regelmæssigt:

tit:

sjældent:

aldrig:

6. a) Lav et interview med passende spørgsmål til en makker om sund mad og drikke og lyt til hendes eller hans svar.

Sprogrikker

Jeg plejer at spise / drikke ... Jeg kunne tænke mig at spise ... hver dag. Til hvert måltid drikker jeg ... I stedet for slik spiser jeg ...	Jeg vil tit spise ... Jeg vil kun sjældent spise ... Jeg holder op med at drikke ... Jeg vil aldrig mere spise
--	--

b) Fortæl klassen om interviewet med din makker og giv respons til de andre.

Sprogrikker

Han siger, at han godt kan lide ...	Hun siger, at hun aldrig drikker ...
-------------------------------------	--------------------------------------

7. Diskutér de vigtigste udsagn i klassen og karakterisér klassens gennemsnitlige ernæringsvaner og eventuelle sunde forsætter.

8 – DET HAR DU LÆRT I LEKTION 8

Gennemfør opgaver a. til g. og vurder, hvor god du er: sæt kryds X.

a. Fortæl, hvad du vil lave på en dag i København.

Jeg kan fortælle, hvad jeg vil lave i København.	☺	☹	☹
--	---	---	---

b. Peg på mindst ti kropsdele i ansigtet og på kroppen og sig, hvad de hedder.

Jeg kan sige, hvad kropsdele hedder.	☺	☹	☹
--------------------------------------	---	---	---

c. Fortæl om en dag, da du var på en skadestue eller sad i et venteværelse hos lægen. Hvad fejlede du og hvad tror du, de andre patienter fejlede?

Jeg kan sige, hvad personer fejler.	☺	☹	☹
-------------------------------------	---	---	---

d. Sammenlign fem ting, f.eks. dit pennalhus / din taske / ... med en anden elevs ting.

Jeg kan sammenligne ting med hinanden.	☺	☹	☹
--	---	---	---

e. Sæt "at blive spurgt" i alle grammatiske tider, f.eks. "I dag bliver jeg spurgt af læreren", "I går ...", " ... allerede ...", "Jeg ... i morgen."

Jeg kan bruge blive-passiv i alle grammatiske tider.	☺	☹	☹
--	---	---	---

f. Fortæl, hvad du kan lide at spise om morgenen / om eftermiddagen / om aftenen.

Jeg kan fortælle, hvad jeg kan lide at spise.	☺	☹	☹
---	---	---	---

g. Skriv ned, hvad du tror, Nele tænker om Rasmus og begrund det ud fra teksterne.

Jeg kan skrive ned, hvad jeg tror, Nele tænker om Rasmus og begrund det.	☺	☹	☹
--	---	---	---

8 – EKSTRANUMRE

Sprogsamlern

- Kig i teksterne 8 – A og 8 – D. Markér alle former i præteritum, perfektum og pluskvamperfektum i tre forskellige farver. Find signaler i teksten, hvorfor det skal være præteritum eller perfektum eller pluskvamperfektum.

Sprogeksperten

- Find informationer om skadestuer (akutmodtagelse) og lægebesøg i Danmark på nettet og skriv ned, hvad man skal gøre, når man bliver syg i Danmark.
- Find ordsprog og talemåder i forbindelse med kroppen på nettet. Forklar hvad de betyder på en plakat eller i en digital præsentation, f.eks. at skrive sig noget bag øret eller en albuehilsen.

LEKTION 9: Udvekslingsfamilien i København

9 – A

Rasmus og Marie laver mad til familien sammen med Nele. Men Nele skal først orientere sig lidt i køkkenet for at vide hvor tingene er og for at forstå på dansk, hvad hun skal lave. Så kan hun dække bord til 6 personer i stuen. Der er et stort rundt udtræksbord i spisestuen og to ekstra stole i entreen, som Nele henter.

1. Lyt til udtalen af ting i køkkenet og gentag.

(et) bestik (-)

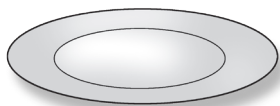
en kniv (-e)

en gaffel (gaffler)

en ske (skeer)

en tallerken (-er)

et fad (-e)

en skål (-e)

en gryde (-r)

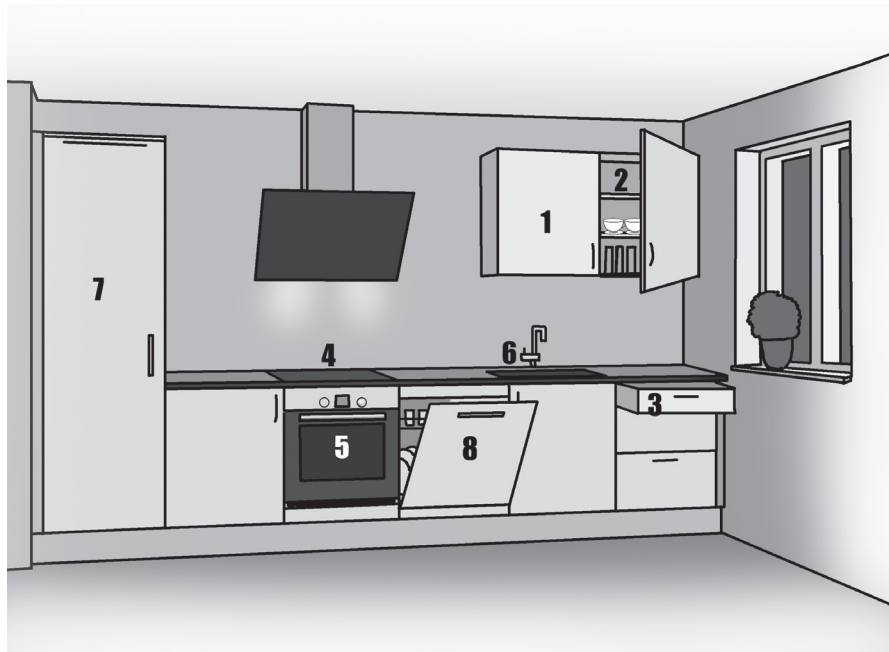
en stegepande (-r)

en tepotte (-r)

2. Hvad er det? Indsæt de rigtige numre.

et køkkenskab (-e)	1	et komfur (-er)
en opvaskemaskine (-r)		en ovn (-e)
et køleskab (-e)		en hylde (-r)
en skuffe (-r)		en vask (-e)

3. Nele vil gerne begynde med at dække bord og spørger, hvor tingene er. Find en makker, brug fantasien og stil hendes spørgsmål, som Rasmus svarer på.

Sprogbrikker

Hvor er / ligger / står ...?	Den / Det / De er / ligger / står		
	øverst nederst	til venstre til højre	på hylden i skuffen / i skabet

4. a) Hvad er der i et køkken? Tilføj altid et ord mere: I køkkenet er der knive. – Der er knive og en tepotte. – Der er knive, en tepotte og

b) Definér ord fra køkkenet på dansk. Men du må ikke sige ordet. De andre gætter, hvad det er.
Husk, at I kan bruge synonyme, beskrivelser eller relative sætninger.
f.eks. Mit ord finder I inde i et skab. Der står mange ting på den. (en hylde)

5. Indsæt eksempler på madvarer, som man bruger enhederne med.
Brug ordbogen. Måske kan en udvekslingspartner fra Danmark hjælpe.

Enheder ved madlavning – mængdeangivelser

enhed	for-kortet	forklaring	eksempler
en knivspids, -er	knsp.	1 knsp = ca. 0,25 ml	salt, ...
en teske(fuld), -skeer	tsk.	1 tsk. = 5 ml	kanel, ...
en spiseske(fuld), -skeer	spsk.	1 spsk. = 15 ml = 3 tsk.	mel, ...
en milliliter, to milliliter	ml	1000 ml = 1 l	
en deciliter, to deciliter	dl	1 dl = 0,1 l = 6–7 spsk.	
en liter, to liter	l	1 l = 10 dl	
et gram, to gram	g	1000 g = 1 kg	
et kilo(gram), to kilo(gram)	kg	1 kg = 1000 g	
en halv, et halvt, halve	$\frac{1}{2}$	en halv liter, et halvt kilo 3 halve æbler	
halvanden, halvandet	$1\frac{1}{2}$	halvanden liter halvandet kilo	
en kvart, et kvart, kvarte	$\frac{1}{4}$	en kvart liter, et kvart kilo, citroner i kvarte	
en ottendedel, -e	$\frac{1}{8}$	en del af en helhed på otte dele	
trekvart	$\frac{3}{4}$	tre fjerdedele af en helhed	
en procent, to procent	%	andel af en helhed på hundrede (1/100)	
et bundt, -er		holdt sammen med en snor eller en elastik	
en plade, -r		tykt firkantet stykke	chokolade, frossen dej, ...
en æske, -r		boks af pap med låg	konfekt, ...
en pose, -r		foldbar beholder af plastic eller papir	mandler, lakrids, ...
...			

6. Rasmus finder opskrifterne til kartoffelsalaten og desserten frem. Læs dem. Omregn ingredienserne til 6 personer og notér mængdeangivelserne her på siden. Sammenlign jeres resultater i klassen og se, om I har regnet rigtigt.

A

Kold kartoffelsalat

(2 personer)

Bland 2 ½ dl ymer, salt, peber og en teskefuld sennep til en dressing. Kom klippet purløg og persille i.

Skær 500 g kogte kartofler i skiver og vend kartoffelskiverne i dressingen.

Pynt kartoffelsalaten med tomatskiver og klippet purløg.

B

Rå æblekage

(4 personer)

2 dl piskefløde

2 spsk sukker

½ tsk vaniljesukker

10–15 makroner

4–5 æbler

10 (hakkede) mandler

Fløden piskes. Sukker og vaniljesukker blandes i.

Makronerne knuses i hånden over en tallerken.

Æblerne rives (med skræl).

Nu lægges skiftevis et lag æbler og makroner i en skål.

Flødeskum hældes over.

Der pyntes med hakkede mandler.

7. Hvad laves der i opskrift B? Sig hvad du skal lave, f.eks. Jeg skal piske fløden. ... Hvad er det for en form, verberne har?

9 – ORD OG SÆTNINGER

Instruktioner – s-passiv

Når man giver instruktioner, som f.eks. i en opskrift, kan man bruge imperativ for at opfordre en person til at gøre noget eller at gøre noget på en bestemt måde. I imperativ er der ikke et subjekt i sætningen. Man giver altså en slags ordre til alle, der læser det.

f.eks. Bland ingredienserne. – Skær kartoflerne i skiver.

En instruktion kan man også give ved at bruge "man" eller "du", især, når man taler.

f.eks. Først blander man ingredienserne. – Du skal skære kartoflerne i skiver.

S-passiv bruges for at instruere eller vejlede, ofte i skriftlig form. Det er forskellen til blive-passiv. Der fokuseres på, hvad der laves med ting eller personer, for det meste i skriftlige tekster og ved regelmæssige handlinger. Disse ting eller personer er sætningens subjekt. Også "der" som foreløbigt subjekt kan bruges.

f.eks. Ingredienserne **blandes**. – Kartoflerne **skæres** i skiver. – Der **pyntes** med æg.

– Rasmus **klippes** altid hos den samme frisør.

Der kan også bruges modalverber foran s-passiv.

f.eks. Ingredienserne må **blandes**. – Kartoflerne skal **skæres** i skiver. – Der kan **pyntes** med æg. – Rasmus skal **klippes**. (= Hans hår er for langt.)

Det er som regel ikke vigtigt, hvem der udfører handlingen. Hvis det alligevel er vigtigt, kan man sige, hvem handlingen udføres af ved at tilføje af + objekt.

Instruktioner – et overblik

imperativ	Vask æblerne.
modalverbum + infinitiv aktiv	<u>Du</u> skal vaske æblerne.
præsens aktiv	<u>Man</u> vasker æblerne.
modalverbum + infinitiv s-passiv	<u>Æblerne</u> skal ikke vaskes (<u>af</u> dig).
præsens s-passiv	<u>Æblerne</u> vaskes (<u>af</u> mig).

Der er enkelte verber på -de og -te i præteritum, der også kan danne s-passiv, men s-passiv bruges kun meget sjældent i præteritum.

f.eks. Som barn **klippedes** Rasmus hver måned. – Der **fortaltes** historier hver aften.

1. Omform sætningerne til s-passiv.

Hvad skal eller kan der laves efter maden?	Hvad laves der efter maden hos familien i København?
a) Man skal rydde af bordet. <i>Der skal ryddes af bordet.</i>	a) De rydder af bordet. <i>Der ryddes af bordet.</i> eller: <i>Bordet ryddes af.</i>
b) Man skal vaske op. Der _____	b)
c) Man skal fylde opvaskemaskinen og sætte den i gang. Opvaskemaskinen _____ _____	c)
d) Man kan læse eller se dagens nyheder. Dagens nyheder _____	d)
e) Man kan drikke en kop kaffe eller te. Der _____	e)
f) Man kan spise småkager til. Der _____	f)
Flere ideer? Kan de sættes i passiv form?

2. Omform sætningerne a) til f) til imperativ. f.eks. a) Ryd bordet af.

3. a) Læs opskrift A (kartoffelsalat) en gang til og omsæt instruktionerne til s-passiv.
b) Læs opskrift B (æblekage) en gang til og omsæt instruktionerne til imperativ.

1. Læs spørgsmål a) til e), lyt til, hvad der sker, og svar skriftligt.

a) Hvor skal Rasmus hen? _____

b) Hvilken form har medisterpølsen? _____

c) Hvordan kan medisterpølsen tilberedes? _____

d) Hvad snakker de om, mens de spiser? _____

e) Hvad siger de efter maden? _____

2. a) Læs teksten på side 83 til 85.

b) Undersøg, hvad der laves af Rasmus, Marie og Nele og notér det.
f.eks. Kartofflerne sættes over af Rasmus. Der ryddes af bordet af Magnus,
Marie og Nele.

I Køkkenet

1 I Marie og Rasmus' familie har de en aftale om, at det altid er to, der skiftevis tager sig af indkøb, madlavning og opvask til aftensmad. Denne lørdag er det Rasmus og Maries tur til at lave det hele. Først sætter Rasmus kartoflerne over.

RASMUS: Æblekagen laver du, ikke, Marie? Opskriften lægger jeg på
5 køkkenskabet til dig. Så laver jeg kartoffelsalaten, og medisterpølsen griller vi sammen, når vi skal spise. Er det i orden?

MARIE: Nå ja, hvis du synes ...

RASMUS: Vil du ikke også være sød at pille kartoflerne for mig, når de er
færdige? Jeg skal lige hen til Erik, for jeg har glemt noget, som jeg
10 bliver nødt til lige at hente. Det varer ikke særlig længe.

Marie bliver mere og mere irriteret. Da Rasmus kommer hjem igen, laver de maden færdig. Marie har allerede pillet kartoflerne sammen med Nele, og Rasmus går i gang med at lave et stort fad kartoffelsalat, som han stiller i køleskabet.

15 RASMUS: Tomaterne skal skæres i skiver, og purløgene skal også klippes.

MARIE: Det kan du da selv gøre, Rasmus! Medisterpølsen skal jo også grilles, før vi spiser. Og jeg skal stege tofuboller til Magnus og mig. Nu pisker jeg først fløden til desserten.

RASMUS: Pas på, fløden må ikke piskes for længe, så bliver den til smør!

20 MARIE: Det ved jeg da godt!

NELE: Hvad kan jeg ellers hjælpe med?

MARIE: Har du lyst til at grille medisteren i ovnen, Nele?

NELE: Det har jeg aldrig gjort før. Kan du fortælle mig hvad jeg skal gøre?

MARIE: Ja, det kan jeg godt. Egentlig skal medisterpølsen først koges og
25 bagefter steges i en pande, men min familie kan bedre lide den grillet uden alt for meget ekstra fedtstof. Først tænder du ovnen. Den skal forvarmes. Medisteren steges ved 180 grader varmluft og de sidste minutter med grillfunktion. Så tager du medisterpølsen ud af emballagen og lægger den i et stort ovnfast fad. Det finder du i
30 skabet til højre for ovnen. Medisteren smager bedst, hvis der prikkes huller i den, og den pensles med lidt smeltet smør.

NELE: Marie, er du ikke vegetar?

MARIE: Ja, men jeg har kun været det det sidste halve år. Og egentlig elskede jeg medisterpølse Men tofuboller er også gode.

35 Smørret kan smeltes i den lille gryde, der står på den nederste hylde i køkkenskabet til venstre for ovnen. Der er god plads på komfuret. Og en bagepensel finder du i den højre skuffe.

NELE: Medisteren ligner lidt vores "*Bratwurst*", men den danske medisterpølse har en flot snegleform. I hvor lang tid skal den steges
40 i ovnen?

MARIE: Ca. en halv time, måske 40 minutter. Så kan jeg godt nå at stege tofubollerne og lave æblekagen. Hvor er Rasmus nu henne?

NELE: Det ved jeg ikke.

Rasmus, Magnus og forældrene kommer til maden. Mens de spiser, snakker
45 de om ligheder og forskelle mellem danske og tyske skoler og mellem dansk og tysk mad. Nele spørger Marie, hvorfor hun blev vegetar, og hun siger, at

hun synes, at der i det hele taget bør tænkes mere i bæredygtige baner, også med hensyn til klimaet. Hun vil leve bevidst, se på madens og andre varers klimaaftryk og undgå at belaste miljøet alt for meget. Hun siger også, at ikke
50 alle i familien er enige med hende, men accepterer hendes valg.

Alle siger "tak for mad" og Rasmus siger "velbekomme".

Efter maden rydder Magnus, Marie og Nele af bordet, og Rasmus og Marie skal vaske op.

RASMUS: Jeg sætter lige tallerkenerne og bestik i opvaskemaskinen. Gryderne
55 og stegepanden lader jeg stå til dig, Marie. Dem kan du vaske op.

MARIE: Nej, Rasmus, nu kan det altså være nok!

3. a) Forklar, hvorfor Marie er blevet vegetar.

b) Forklar, hvorfor Marie er irriteret.

c) Fortæl, hvem der går på indkøb, laver mad, dækker bord og vasker op hjemme hos dig, og om I har bestemte aftaler.

4. Fortæl teksten videre i skriftlig form (dialog og / eller tekst).

Du kan f.eks. gå ind på følgende spørgsmål: Hvem ender med at tage opvasken? Hvad laver de efter aftensmaden? Afsløres det, hvorfor Rasmus forsvandt to gange, mens de lavede mad? ...

5. Præsenter og diskutér indholdet af jeres tekster i klassen.

Husk ros og ris.

9 – UDTALE

1. Øv udtalen: Lyt til ord og sig højt, hvad du hører.

2. Læs ord i lydskrift og sig højt, hvad du læser.

Udtale [o] / [o:] – huskeord [o]: ord

dansk udtale	dansk skrift
man hører kort [o] eller langt [o:]	man læser o først, midt eller sidst i et ord
['oʔɐ] [o'ʋɑŋɔə] [og'toʔbʌ]	ord orange oktober
['foʔð] [pæɐ'soʔn] ['sgo:lə]	fod person skole
['sgoʔ] ['danə,bkoʔ]	sko Dannebrog

Udtale [ɔ] / [ɔ:] – huskeord [ɔ]: ost

dansk udtale	dansk skrift	
man hører kort [ɔ] eller langt [ɔ:]	man læser o eller u først eller midt i et ord	man læser å først, midt eller sidst i et ord
['ɔnʔsda] ['ɔsd] [ɔnʌ]	onsdag ost under	
['bɔʔw] ['mɔnʔ]	bog mund	
['ɔʔl] ['ɔ:bnə]		ål åbne
['hɔ:bə] ['mɔ:nəð] ['ʌm,ʋɔ:ðə]		håbe måned område
['blɔʔ] [be'sdɔʔ]		blå bestå

Udtale [ɒ] / [ɒ:] – huskeord [ɒ]: år

dansk udtale	dansk skrift	
man hører kort [ɒ] eller langt [ɒ:]	man læser o, især midt i et ord foran -r	man læser å især midt i et ord foran -r
['sdɒʔm] ['kɒ:d]	storm kort	
['ɒʔ] ['gɒʔ]		år går
[vɒ'nɒʔ] ['fɒ:ɒʔ]	hvornår	forår

Udtal: ordbog [oʔ / ɔʔ] – årbog ['ɒʔ / ɔʔ] – årsmøde ['ɒʔ] – o.k. ['oʔ / ɔʔ]

Udtal forskellen: blå [ɔʔ] / blå [ʌ] – små [ɔʔ] / små [ʌ] – gå [ɔʔ] / gå [ɒʔ]

Skoler i Danmark

Mens de spiste snakkede de også om skoler i Danmark og Tyskland. Magnus forklarede Nele, hvordan det danske skolesystem ser ud, og han gav hende en folder. Han har beskæftiget sig meget med det, fordi han er lærerstuderende. Nele er interesseret i, hvilke ligheder og forskelle der er i forhold til hendes skolegang i *Schleswig-Holstein*.

SKOLE

1. Læs folderen og markér de informationer om det danske skolesystem, der ligner det tyske, med én farve og de informationer, der er anderledes i det danske system, med en anden farve. Tag en tredje farve til de informationer, som du er i tvivl om eller ikke ved så meget om.

Grundskolen i Danmark

- ¹ I Danmark er der ikke skolepligt, men undervisningspligt, dvs. at alle børn i den undervisningspligtige alder har ret og pligt til at modtage undervisning. Undervisningspligten varer i 10 år og indtræder den 1. august i det kalenderår barnet fylder seks år.
- ⁵ Den lovpligtige undervisning kan foregå
- i folkeskolen, der er gratis
 - i friskoler eller i private grundskoler, hvor der opkræves forældrebetaling
 - som hjemmeundervisning.
- Desuden findes der efterskoler fra 8. til 10. klasse, hvor eleverne bor på
- ¹⁰ skolen.

Folkeskolen

- Folkeskolen omfatter en 10-årig grundskole bestående af en børnehaveklasse (0. klasse) og 1.-9-klasse samt en frivillig 10. klasse. En klasse forbliver som regel samlet, så længe eleverne er på skolen.
- Når du bor i Danmark, har du ret til at få dit barn optaget i folkeskolen i det
- ¹⁵ skoledistrikt, hvor familien bor eller opholder sig. Det er dog muligt at vælge en anden folkeskole end distriktsskolen, herunder også en folkeskole i en anden kommune end bopælskommunen, under forudsætning af at der er plads på den ønskede skole.

2. Du har lært den københavnske familie lidt at kende. Hvem tror du sagde hvad ved middagsbordet? Indsæt Magnus, Rasmus, Marie, tvillingernes mor.

Indsæt personens navn og understreg informationer, der gør dig sikker på, at det blev sagt af personen.

- a) _____: "Jeg gik i den kommunale folkeskole lige om hjørnet fra 0. til 9. klasse. Jeg havde mange venner fra starten af, og min bedste ven i klassen var Erik. Han er handicappet og sidder i kørestol. Vi har mange fælles interesser inden for IT. De naturvidenskabelige fag kunne vi bedre lide end de fleste andre i klassen, fordi der blev lavet spændende forsøg. Jeg var desværre ikke så god til tysk."
- b) _____: "Jeg var i samme klasse som min bror op til 7. klasse. Mit forhold til mange klassekammerater var godt, men jeg begyndte at kede mig i skolen og var lidt skoletræt. Derfor ville jeg så gerne på en efterskole med samfundsfag som profil, fordi jeg interesserede mig mere og mere for sociale spørgsmål i hele verden. Det ville mine forældre af en eller anden grund ikke, men jeg fik lov til at skifte til en nærliggende privatskole, hvor jeg faldt godt til med det samme. De fleste af mine venner stammer fra de to år der, hvor jeg også lærte at spille guitar."
- c) _____: "For det første ville efterskolen have været endnu dyrere end privatskolen, og for det andet ville vi have savnet dig i familien."
- d) _____: "Jeg gik også i folkeskolen, men klarede mig ikke så godt de første år. Min klasselærer prøvede meget for at gøre mig mere engageret og interesseret i undervisningen og for at støtte mig. Og pludselig i niende klasse vågnede jeg ligesom op og tog også tiende klasse med. Og sidst i gymnasietiden var jeg kommet så langt, at jeg selv ville blive folkeskolelærer. Underligt, ik'?"

3. Efter at Nele havde læst folderen, snakkede hun igen med Magnus.

Læs teksten grundigt igennem og markér også her de informationer om det danske skolesystem, der ligner det tyske, med én farve og de informationer, der er anderledes i det danske system, med en anden farve. Tag en tredje farve for de informationer, som du er i tvivl om eller ikke ved så meget om.

1 NELE: Har I ikke en institution for børn, der er yngre end 6 år? Vi har jo noget, som hedder "KiTa" – *Kindertagesstätte*.

MAGNUS: Jo, selvfølgelig har vi børnehaver. Vi har også vuggestuer, hvor børnene kan anbringes, fra de er seks måneder gamle. Men du er jo
5 interesseret i skolesystemet, ikke?

NELE: Jo, det synes jeg er mere interessant. Bliver alle børn så sammen fra 0. til 9. klasse i folkeskolen, lige meget hvor dygtige de er?

MAGNUS: Ja, præcis. Det er ikke almindeligt at gå et år om. Men de børn, som lærer langsommere, får specialundervisning i skolen. Og så skal
10 danske skoler have et skolebibliotek, hvor eleverne kan komme og læse lektier eller låne bøger. Før og efter skoletid kan de yngre børn gå i skolefritidsordningen eller på fritidshjem, hvor de bliver passet af pædagoger.

NELE: Hvad med karakterer? Rasmus fortalte mig om sin skolegang, og jeg har forstået, at Rasmus først fik karakterer i 8. klasse. Det kan
15 vel ikke passe?

MAGNUS: Jo, det er rigtigt. Op til 7. klasse får eleverne ikke karakterer, men lærerne er alligevel forpligtet til at orientere forældrene om børnenes præstationer. Fra 8. klasse har eleverne skriftlige prøver og får
20 karakterer.

NELE: Det synes jeg er mærkeligt.

MAGNUS: Synes du virkelig det?

NELE: Ja, jeg kan ikke forestille mig, at man lærer noget uden karakterer.

MAGNUS: Jeg synes nu, det fungerer godt nok i Danmark. Danske børn skal
25 til eksamen efter 9. klasse. Alle elever i hele landet får de samme opgaver til eksamen på samme tidspunkt. Så kan børnene forlade skolen efter afgangsprøven, eller de kan frivilligt tage 10. klasse, som de også kan afslutte med en afgangsprøve. En elev har bestået, når hun eller han får karakteren 02, 4, 7, 10 eller 12. En elev har ikke bestået, når hun eller han får karakteren: 00 eller -3.
30

NELE: Der står også noget om efterskoler. Hvad er det egentlig?

MAGNUS: Det er skoler for elever fra 14 til 18 år, hvor de bor sammen med deres kammerater. De fleste gør det i et år, nogle også længere,

35 som alternativ til folkeskolen. Og her kan de også tage folkeskolens afgangsprøver.

NELE: Er der mange unge, som går på efterskole?

MAGNUS: Ja, der er rigtig mange elever, der vælger at gå på efterskole. Der findes for øvrigt også mange forældre, som sender deres barn på privatskole. Privatskoler ligner folkeskoler, men her skal der betales skolepenge, og ligesom efterskoler kan de have vidt forskellige profiler.

40 NELE: Hvad mener du med profiler?

MAGNUS: De enkelte skoler lægger vægt på specielle fag som fx idræt, musik eller IT, der findes også kristne privatskoler. I Danmark er det nemt at starte andre skoler som alternativ til folkeskolen, såkaldte friskoler. Men elever på alle skoler skal altså op til den samme eksamen efter 9. klasse.

45 NELE: Hvad kan en elev lave efter 9. eller 10. klasse?

MAGNUS: Der er mange muligheder. Hver skole i Danmark har en skolevejleder, som rådgiver eleverne med hensyn til deres skolegang og uddannelse. Og i Danmark har vi "UddannelsesGuiden" på ug.dk, som er udgivet af Børne- og Undervisningsministeriet. Der kan du finde alle oplysninger. Du kan jo lige læse lidt om ungdomsuddannelser efter folkeskolen, og så vil jeg gerne høre, hvad der ligner det tyske skolesystem og hvad der er forskelligt.

50 NELE: Det lyder spændende. Jeg tjekker lige, hvad der står.

4. Diskutér informationerne og åbne spørgsmål om grundskolen i Danmark i klassen og find flere informationer.

5. Nele læser noget om ungdomsuddannelser i Danmark på internettet. Her er de informationer, som hun er mest interesseret i. Læs dem og sammenlign dem med det tyske system sammen med en makker.

Ungdomsuddannelser

- ¹ Alle uddannelsers formål er, at du på et tidspunkt skal kunne udføre et job. Efter afgangsprøven i 9. eller 10. klasse begynder en ny slags skole. En skole, som er anderledes, end den du kender. Der er flere forskellige slags skoler, flere forskellige uddannelser, du kan vælge imellem. De kaldes alle ⁵ for ungdomsuddannelser. Ungdomsuddannelser kan enten være rettet mod et bestemt job (erhvervsuddannelser) eller forberede dig til at læse videre (gymnasial uddannelse). Der er adgangskrav til uddannelserne.

Erhvervsuddannelser tager mellem 2 og 5 år. Uddannelserne veksler mellem skole og praktik. En erhvervsuddannelse er en praktisk uddannelse, der retter sig mod et erhverv. Uddannelsen veksler mellem undervisning på skole og perioder i praktik. Du kan vælge mellem ca. 100 uddannelser med over 300 trin eller specialer indenfor fire hovedområder:

- **Omsorg, sundhed og pædagogik**
- **Kontor, handel og forretningsservice**
- 15 – **Fødevarer, jordbrug og oplevelser**
- **Teknologi, byggeri og transport**

Gymnasiale uddannelser kan være en hhx, htx, stx, hf eller eux. Med en af de gymnasiale uddannelser kan du søge ind på en videregående uddannelse.

- **Merkantil studentereksamen (hhx)**
20 Hhx-uddannelsen er en 3-årig gymnasial uddannelse, hvor du især har fag indenfor økonomi og erhvervsforhold kombineret med sprog og andre almene fag.
- **Teknisk studentereksamen (htx)**
25 Htx-uddannelsen er en 3-årig gymnasial uddannelse, hvor der er fokus på tekniske og naturvidenskabelige fag kombineret med almene fag.
- **Almen studentereksamen (stx)**
Stx-uddannelsen er en 3-årig gymnasial uddannelse, hvor du får en bred vifte af fag indenfor samfundsvidenskab, naturvidenskab og humaniora.
- **Hf-eksamen (hf)**
30 Hf er en 2-årig gymnasial uddannelse målrettet erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser. Med en udvidet fagpakke kan du også læse videre på universitetet.
- **eux**
Med eux tager du både en erhvervsuddannelse og en gymnasial eksamen.

35 **Bemærk!**

Valget gælder ikke hele livet. Du kan ændre din fremtid undervejs. Du kan spørge en eVejleder på ug.dk per telefon, chat og mail.

6. Find informationer på internettet (f.eks. ug.dk, borger.dk, efterskolerne.dk). Alt efter dine interesser kan du vælge mellem følgende opgaver. Vælg mindst to af dem, der dækker over forskellige alderstrin og / eller uddannelsesniveauer.

- a) Beskriv skriftligt, hvad du synes er vigtigt at vide om det danske skole- og uddannelsessystem, og prøv at tegne en oversigt.
- b) Beskriv det tyske uddannelsessystem skriftligt på dansk, sammenlignet med det danske (Husk: det samme som, anderledes end.) Du må gerne bruge tyske betegnelser, men prøv at sætte dem i relation til de danske.
- c) Find mindst tre efterskoler med forskellige profiler og beskriv dem skriftligt.
- d) Find ud af, hvilke arbejdsopgaver der er i følgende erhverv efter en erhvervsuddannelse. Skriv en informerende tekst om mindst tre erhverv. Du kan også vælge andre eksempler på erhverv efter en erhvervsuddannelse indenfor de fire hovedområder.
f.eks.
 - beklædningshåndværker
 - detailhandel (salgsassistent)
 - skov- og naturtekniker
 - social- og sundhedsassistent
 - tarmrenser
 - træfagenes byggeuddannelse (tømrer, gulvlægger, tækkemand)
 - veterinærsygeplejerske
 - ...
- e) Find ud af, hvad SU (Statens Uddannelsesstøtte) er og hvem der får SU. Skriv en informerende tekst med de mest interessante oplysninger.
- f) Find ud af, hvad en bacheloruddannelse som videregående uddannelse efter en gymnasial uddannelse, f.eks. i arkæologi eller i et andet fag, indebærer. Find de mest interessante oplysninger og skriv en informerende tekst om uddannelsen.
- g) Find ud af, hvad en kandidatuddannelse som videregående uddannelse efter en bacheloruddannelse, f.eks. i medicin eller i et andet fag, indebærer og hvilke jobmuligheder der er. Find de mest interessante oplysninger og skriv en informerende tekst om uddannelsen.

7. Præsenter jeres resultater i klassen og stil spørgsmål til hinanden.

8. Find ud af, hvad skolefag hedder i Danmark og notér hvad de beskæftiger sig med. Er det de samme fag som i Tyskland?

9. Informér hinanden på dansk om jeres egne skolegange fra 1. klasse til i dag. Prøv at forklare på dansk, hvad man laver og lærer om i de forskellige fag i din nuværende klasse. Indtal sprogbeskeder om det, f.eks hvis I har en udvekslingsklasse.

10. Diskutér ligheder og forskelle, fordele og ulemper af både det danske og det tyske skolesystem.

Sprogbrikker

Tror I, at man lærer mere, når man får karakterer fra 4. klasse?

Synes I, at efterskoler er en god måde at gå i skole på?

mere vanskelig(-t/-e)

dygtigere

yngre

mere spændende

ældre

allerbedst/-e

bedre

mindre

kedeligere

mere interessant/-e

bedre

værre

langsommere

...

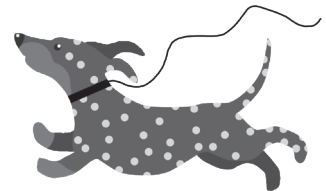
9 – D

Det blev sent lørdag aften, fordi Nele snakkede om alt muligt med Marie, Rasmus og deres familie. Hun var meget træt til sidst, fordi det var anstrengende at tale dansk hele tiden, men det gik bedre og bedre. Om natten drømte hun om alle mulige oplevelser i København, hørte mennesker tale dansk og så skilte foran sig, som hun havde set i byen. Det var en forvirrende drøm. Og den var dramatisk grammatisk.

1. Hjælp Nele med at sortere nogle sproglige udfordringer i forbindelse med blive-passiv og s-passiv i hendes drøm. Hvorfor er der brugt blive-passiv eller s-passiv? Udfyld tabellen. Du kan vælge mellem følgende begrundelser (der kan være flere per sætning):

- skriftsprog eller talesprog?
- engangshandling eller regelmæssig handling?
- præteritum?
- perfektum / pluskvamperfektum?
- efter vil som futurum eller efter andre modalverber?

	mulig situation	begrundelse(r) for s- / blive-passiv
Hunde skal holdes i snor.	<i>læst på et skilt i en park</i>	<i>- skriftsprog - regelmæssig handling - efter modalverbum</i>
Tyveri anmeldes til politiet.		...
Hvornår blev du født ?		
Tomaterne skæres i skiver.		
Græsset må ikke betrædes .		
Rasmus var blevet bidt af et marsvin.		
Der taltes meget tysk i København i 1700-tallet.		
Medbragt mad må spises her.		
Hun vil blive klippet i morgen.		

2. Lyt og læs, hvad der skete på Neles sidste morgen i København.
Find alle madvarer i teksten.

Morgenbrød fra bagerbutikken

- 1 På trods af sin grammatiske drøm vågnede Nele alligevel veludhvilet søndag morgen. Hun stod tidligt op og gik til bageren sammen med Marie for at hente morgenbrød. Nele var fascineret af tilbuddet, da de kom ind i bagerbutikken. Og det duftede dejligt. Først skulle de trække et nummer. Marie spurgte Nele, hvad
- 5 hun helst ville spise til morgenmad og tage med i madpakken på hjemrejsen, men hun kunne slet ikke beslutte sig. Så købte Marie nogle rundstykker med havregryn, hørfrø, chiafrø og græskarkerner, et par grovbirkes, giffel og rosinboller, et speltbrød og en wienerbrødsstang til hele familien og sagde, at de kun plejer at hente morgenbrød om søndagen. Hun sagde også, at de ellers
- 10 altid spiser havregrød eller mysli til morgenmad og rugbrød til frokost eller i madpakken.
3. a) Find ud af, hvordan en giffel, en grovbirkes og de andre bageriprodukter ser ud og hvad de koster. Brug internettet eller spørg en dansk udvekslingselev.
- b) Find en makker og gennemfør Maries samtale med en ansat i bagerbutikken, da det er hendes tur.

Sprogbrikker

Godmorgen, hvad skal det være? Hvor mange ...? Hvad slags ...? Ellers andet? ... er desværre udsolgt.	Godmorgen, jeg vil gerne have
Det bliver ... kroner i alt. Farvel og tak! Kan I have en god dag!	Nej tak. / Ja tak, jeg ... Har I også ...? Hvad koster? Tak i lige måde, farvel!

- c) Præsenter indkøbsdialogen i klassen og giv respons til andre.

P Instruktionsprojekter

Vælg ét af de tre projekter a), b) eller c) på de følgende sider sammen med en makker eller i grupper på tre. Det kan I gøre sammen med en udvekslingsklasse fra Danmark eller kun i klassen.

I kan bruge alle hjælpemidler, der står til rådighed, men husk, at jeres projektttekster skal skrives af jer og være unikke. De må ikke kopieres fra internettet (Det kalder man for plagiering eller plagiater, og det er forbudt.).

Til alle projekter er der fire trin.

Trin 1:

Læs hele projektbeskrivelsen og alle opgaverne nøjagtigt igennem og gør dig selv nogle tanker om projektet, inden du begynder at snakke sammen med de andre.

Trin 2:

Diskutér fremgangsmåden med din gruppe eller din makker.

Trin 3:

Arbejd sammen. Vær forberedt på at præsentere jeres tekstprodukter for en eller flere andre grupper. Bestem jer for, hvordan I vil præsentere resultaterne.

Trin 4:

Præsenter resultaterne i klassen. I kan også sige noget om arbejdsprocessen (f.eks. hvad var svært, hvad var nemt, hvad var overraskende, hvad har I lært?).

Giv respons til de andre grupper.

Projekt a) Til dem, der er interesseret i madlavning: Saml spændende opskrifter til en fælles bagebog eller kogebog. I kan skrive alle opskrifterne ned på de to nabosprog eller kun på nabosproget med en dansk-tysk ordliste over ingredienser og de vigtigste handlinger.

Opskrifterne kan f.eks. sorteres efter

- lokale danske og nordtyske råvarer som ingredienser, der er ens eller forskellige
- regioner, som I kommer fra
- internationale opskrifter
- specielt sunde opskrifter
- ...

Projekt c) Til dem, der vil sammenligne dansk og tysk sprogbrug i en beskrivende instruktion og mediere: I denne ret gamle varebeskrivelse kan man se, at der har været dansk-tyske oversættelsesvanskeligheder.

Hvis I arbejder sammen med en udvekslingsklasse fra Danmark:
Hjælp hinanden med opgaverne.

1. Find ud af, hvad der er svært ved at oversætte fra dansk til tysk.

Die kurze Griff am Pinzel sind sehr gut beim backen. Die Silikonbürste ist im Griff fast gemacht, so das es nicht haar im speisen gibt. Man können die Pinzel auf Kopf stellen und die kleine vertiefung tun es so das öl oder was man sonst braucht nicht laufen aus, aber bleibt im die Pinzel. Bei geschirrspülen die Pinzel auf die seite hinlegen das sie 100% rein wird.

Quelle: Beiliegende Gebrauchsanweisung zu einem dänischen Produkt ca. aus dem Jahr 2000

2. Sortér sætningsdelene i den følgende instruerende beskrivelse på dansk, så at sætningerne passer sammen og er i den rigtige rækkefølge som i den "tyske" version. Skriv den danske tekst ned.

Ved opvask i maskine lægges penslen på siden, ...

... hvilket betyder, ...

En lille fordybning i skaftet sikrer, ...

Den flade top gør, ...

Silikonhårene er støbt fast i grebet, ...

... at der ikke kommer hår i maden.

... at penslen kan stilles med hårene op.

... men bliver i penslen.

... egnet til brug i ovnen og ved bagning.

Det korte greb gør penslen ...

... hvilket sikrer 100% rengøring.

... at olie eller lignende ikke løber ned ad grebet, ...

3. Skriv en medierende tysk oversættelse, der indeholder alle oplysninger i den danske tekst. Den behøver ikke være ordret. Oversættelser af produktinformationer er generelt blevet meget bedre siden 2000, og de findes ofte på internettet. Inddrag gerne et dansk-tysk online-oversættelsesprogram. Men husk at der kan opstå fejl, som du kan rette.

4. Find selv en varebeskrivelse på tysk og medier de vigtigste informationer til dansk.

9 – DET HAR DU LÆRT I LEKTION 9

Gennemfør opgaver a. til g. og vurder, hvor god du er: sæt kryds X.

a. Fortæl, hvad der er og sker i et køkken.

Jeg kan fortælle om, hvad der er og sker i et køkken.	😊	😐	☹️
---	---	---	----

b. Beskriv din yndlingsret. Hvilke ingredienser er der og i hvilke mængder?

Jeg kan beskrive min yndlingsret og dens ingredienser.	😊	😐	☹️
--	---	---	----

c. Giv instruktioner / ordrer i forbindelse med ti hverdagshandlinger. Brug imperativ – skal – s-passiv, f.eks. luk vinduet – du skal lukke vinduet – vinduet skal lukkes.

Jeg kan give instruktioner.	😊	😐	☹️
-----------------------------	---	---	----

d. Gengiv mindst fem informationer om det danske skolesystem.

Jeg ved noget om det danske skolesystem.	😊	😐	☹️
--	---	---	----

e. Sig, hvad du vil have i en dansk bagerbutik – mindst 5 produkter.

Jeg kan sige, hvad jeg vil have i en dansk bagerbutik.	😊	😐	☹️
--	---	---	----

f. Skriv en beskrivende tekst om hvad du synes om tvillingernes familie.

Jeg kan skrive om, hvad jeg synes om tvillingernes familie.	😊	😐	☹️
---	---	---	----

g. Prøv at drømme på dansk i nat. Eller har du allerede gjort det?

Jeg kan drømme på dansk.	😊	😐	☹️
--------------------------	---	---	----

9 – EKSTRANUMRE

Sprogsamleren

- Sammenstil ord og udtryk i forbindelse med en cykel i en oversigt. Brug lektionens glosor, ordbøger og eventuelt relevante internetsider.
- Sammenstil og inddel danske madvarer efter kategorier: bageriprodukter, mælkeprodukter, middagsretter, madtilbehør, fast food, morgenmadsprodukter, osv. og find flere. Brug relevante internetsider eller spørg danskere.

Sprogeksperten

- Beskriv alle facetter af et drømmejob på dansk, hvad der laves i jobbet og hvorfor du gerne vil have det job, som du drømmer om.
- Reklamér for en sund madpakke. Design en folder eller en plakat.

LEKTION 10: Dansk i hverdagen

10 – A

1. Læs teksten stille og notér handlingsforløbet's vigtigste punkter, mens du læser.

I toget

- 1 På Hovedbanegården i København tog Nele afsked fra Rasmus og Marie, der havde fulgt med hende til toget. De sagde, at de snart ville ses igen, måske syd for grænsen. Nele lovede
5 at invitere dem snart.

Da Nele kom ind i sit tog og satte sig på en

ledig plads, sad der en ca. jævnaldrende pige på sædet overfor og smilede til hende. De to faldt i snak med det samme. Hun hed Julie, og det viste sig, at hun lige havde været i København for at se på et kollegieværelse, fordi hun snart

- 10 skulle begynde på en af uddannelserne på Arkitektskolen i København. Deres samtale satte mange tanker og spørgsmål i gang hos Nele, som de to snakkede om, f.eks.

- Kan man egentlig også som udlænding tage en uddannelse i Danmark?
- Hvis jeg boede i København, kunne jeg tit møde mine venner Marie og
15 Rasmus i den spændende by. Men kan jeg overhovedet lide storbyer? Ville jeg kunne klare mig i København?
- Hvis jeg boede i Danmark, kunne jeg snakke dansk hver dag og ville blive perfekt til det i løbet af kort tid. Bare jeg snart var færdig med skolen i Flensborg!
- 20 – Hvis jeg havde haft dansk i skolen i flere år, ville jeg være meget bedre til det.
- Hvis jeg blev rigtig god til dansk, kunne jeg måske tage en uddannelse i Danmark. Jeg ville ønske, jeg vidste, om medicin var den rigtige uddannelse for mig.
- Hvis jeg arbejdede og boede i Danmark, ville jeg så få hjemve til Tyskland og
25 alle mine venner og min familie der?
- Hvad er værst? Hjemve eller udlængsel?

Det viste sig også, at Julie og Nele ikke bor ret langt væk fra hinanden, idet Julie kommer fra Sønderjylland, så de skiftede tog sammen i Kolding.

Julie fortalte Nele, hvorfor hun gerne ville flytte til København, men at hun også
30 havde overvejet at læse i udlandet. Hun var i Berlin tre gange og kunne hver

gang meget godt lide byen. Men hun havde også de samme betænkeligheder og overvejelser omkring tysk, storbylivet og afstanden til familie og venner.

Med en meget indforstået latter sagde de farvel til hinanden på Tinglev Station, efter at de havde udvekslet mobilnumre og lovet hinanden at snakkes ved de
35 kommende dage. Nele kørte videre til Flensburg og håbede, at hendes mor ville være på banegården for at hente hende.

I det sidste stykke i toget tænkte hun også på, at hun gerne ville søge et nyt fritidsjob eller feriejob, hvor hun kunne anvende sit dansk og lære mere end i grænsebutikken. Der måtte være feriejobs på et museum eller i turistbranchen i
40 Danmark i nærheden af Husby. Hun ville ikke kun nøjes med at lære dansk i skolen. Da Nele ankom på banegården i Flensburg stod der én, som hun kendte. ...

2. Gå rundt i klassen med teksten i hånden og stil detaljerede spørgsmål om tekstens indhold til hinanden:

Hvem ...? Hvornår ...? Hvor ...? Hvad ...? Hvorfor ...? ...?

Sig altid, i hvilken linje svaret findes.

3. Hvem tror du det var, som stod på perronen, og hvorfor var personen der? Var de glade for at ses eller skændtes de? Brug din fantasi
 - a) for at fortsætte historien skriftligt (brug præteritum),
 - b) for at opfinde en samtale mellem Nele og personen.

4. Find en makker og diskutér jeres idéer. Bliv enige om en rigtig god slutning på historien og skriv den ned, både med en fortsættelse af teksten i præteritum og en indbygget dialog.

Præsenter historiens slutning i klassen sammen.

Giv respons til andre, der præsenterer deres ideer.

5. Snak med en makker om Neles tanker og spørgsmål i teksten. Er der emner, som I også synes er interessante? Diskutér dem.

10 – ORD OG SÆTNINGER (1)

At forestille sig noget, der ikke er der i virkeligheden – irrealis

På dansk bruger man præteritumsformen af verber og modalverber for at udtrykke noget, som er urealistisk at gøre eller nå i virkeligheden. Det kan være en betingelse, en forudsætning, en antagelse eller et ønske, ofte formuleret med forbinderen ”hvis”. f.eks. Hvis Nele **flyttede** til København, **kunne** hun tit møde Marie og Rasmus.

Hvis bare hun **var** ældre og færdig med skolen i Flensborg!

Men **ville** hun få hjemve, hvis hun **boede** i Danmark?

Med pluskvamperfektum udtrykkes noget, der er uopfyldeligt, fordi det refererer til fortiden.

f.eks. Hvis Nele **havde haft** mere tid i det sidste år, **ville** hun være kørt til Danmark flere gange.

1. Fortsæt rækkerne i irrealis skiftevis sammen med en makker.
 - a) Hvis vi flyttede til Danmark, ville vi tale dansk hver dag. – Hvis vi talte dansk hver dag, ... – ..., ... – ...
 - b) Bare vi var ældre (eller yngre), så kunne vi ...
 - c) Hvis vi havde haft dansk i skolen i længere tid, ...
 - d) Hvis vi havde haft japansk (eller et andet sprog) i skolen, ...
 - e) Hvis vi var elever i Danmark, ...
 - f) Hvis vejret var bedre (eller værre) i dag, ...
 - g) Hvis jeg vandt en million, ...
 - h) Hvis jeg var Nele (eller Carl / Maida / Rasmus / Marie), ...

2. Forestil dig, at du mødte en fe, der lovede dig at få tre ønsker opfyldt. Hvad ville du ønske dig?
Skriv en tekst om dit møde med feen. Beskriv ønskerne og skriv ned, hvad der ville ske, hvis du fik ønskerne opfyldt, og hvad der ville ske, hvis du ikke fik ønskerne opfyldt.

3. Præsenter jeres tekster for hinanden i en slags forfatteroplæsning. Husk at kigge på publikummet fra tid til anden, mens I læser.
Stil spørgsmål og giv respons til hinanden efter hver oplæsning.

10 – B

Nele vil gerne lytte til mere dansk og tale mere dansk i hverdagen.

Hun finder ud af, at der er

- grænseoverskridende projekter og arrangementer
- museer og arrangementer i nærheden af grænsen
- korte kurser på højskoler i Danmark
- kulturelle tilbud i det danske mindretal i Sydslesvig
- muligheder for fritidsjobs i Danmark
- danske film, der kan ses, og danske bloggere, som kan følges på internettet.

1. Gå på internettet og find passende arrangementer eller muligheder for Nele.
Du har lært hende lidt at kende og ved, hvad hun kunne være interesseret i.
Hvis du selv er interesseret i et ophold i Danmark eller andre arrangementer, så find noget, der passer til dig selv.
Find også ud af, hvad arrangementerne koster.

2. Find en makker og informér hinanden om de tilbud, I har fundet.
Prøv at informere hinanden, idet I skiftes til at tale.

Sprogbrikker

Jeg har fundet ...	Hvad synes du om det?
Der findes ...	Vidste du, at ... ?
Min yndlingshjemmeside er ...	Er det ikke lige dig?
Jeg synes godt om ...	Hvad indebærer det?
Jeg ser muligheder i ...	Skal der betales entré?
Det kunne være passende for ...	Hvad koster det? Er det dyrt?
Det synes jeg er spændende / kedeligt.	Skal vi hjælpes ad for at finde ...?

3. Gå på højskolernes hjemmeside "hojskolerne.dk" og find en højskole, hvis fag kunne være interessante for dig. Præsenter jeres højskoler for hinanden i klassen.

4. Læs informationerne om højskolernes historie. Hvor mange er der i Danmark?
Hvis du fik et stipendie, ville du så tage på en højskole i længere tid og hvorfor eller hvorfor ikke? Snak også om det i klassen.

10 – ORD OG SÆTNINGER (2)

Aktiv betydning i passiv form – reciprokke og deponente verber

Husk: I stedet for at bruge "hinanden" kan man på dansk også bruge et begrænset antal **reciprokke verber**, til dels sammen med tilhørende præpositioner for at udtrykke gensidighed, altså at to eller flere personer gør noget med hinanden.

De har s-passiv-form, men aktiv betydning.

f.eks. at **mødes**, at **ses**, at **følges** (ad / med ...), at **skiftes** (til), at **snakkes** ved, at **tales** ved, at **høres** ved, at **hjælpes** ad, at **skændes**, at **slås**.

f.eks. I radioen eller i telefonen: Vi høres ved om en uge.

I skolen: Vi skiftes til at fortælle om projektet.

Når man siger farvel: Hej, hej, vi ses!

Om fortiden: Som børn skændtes tvillingerne ofte. Men de måtte ikke slås.

Forskellen mellem verberne "at møde" og "at mødes" er, at det første er tilfældigt og det sidstnævnte er aftalt.

f.eks. Han mødte hende (tilfældigt) i toget. / De mødtes kl. 15 som aftalt.

Nogle få verber forekommer kun i s-passiv-form, men har aktiv betydning uden at udtrykke gensidighed. De hedder **deponente verber**, fordi de helt har aflagt deres passive betydning.

f.eks. at lykkes (for), at nøjes (med), at synes, at findes, at længes (efter).

Ud over s-passiv-formen, der bruges i infinitiv og præsens, kan de fleste af disse verber også bruges i præteritum, nogle i perfektum eller pluskvamperfektum, ved at tilføje -s.

f.eks. skiftedes, havde nøjedes, hørtes, har syntes, fulgtes, sås.

1. Find situationer med to eller flere personer, hvor man kan bruge de reciprokke verber "at mødes", at "følges (ad)", at "snakkes ved", at "hjælpes ad". Snak om situationerne og sætningerne i klassen.

2. Find følgende verbers betydning i en ordbog sammen med en makker, hvis I ikke kender dem. Anvend dem så i passende situationer i spørgsmål og svar.
Hvad er lykkedes for dig i den seneste tid? Hvad er mislykkedes? – Hvad vil du ikke nøjes med? – Hvad synes du om ... – Hvad fandtes der, da du var lille, som der ikke findes mere? – Hvad længes du efter? ...

3. Oversæt sætninger med reciprokke og deponente verber til tysk. Hvad bruger man på tysk i stedet for reciprokke og deponente verber?

Uddannelse og erhverv i Danmark

For nogle unge er det svært at tage en beslutning om, hvad de vil være og hvilket erhverv de vil uddanne sig i, som er så interessant, at de kunne forestille sig at beskæftige sig med det gennem længere perioder i deres senere liv. For andre er det nemt, fordi de altid har villet lave netop det, de laver. Sådan har det
 5 nok altid været, men i dag er det måske ekstra svært at beslutte sig, fordi der er så mange muligheder og oplysninger, man har adgang til.

Hvis man har haft dansk i skolen og har en karakter stående i afgangsbrevet, der ikke er alt for dårlig, har man et sprog i sit CV, der muligvis kan øge jobchancerne både i Schleswig-Holstein og i Danmark pga. de mange kulturelle,
 10 økonomiske og historiske forbindelser. Med dansk har man mange flere chancer og to lande, man kan arbejde og studere i, og det øger ens aktionsradius, der ikke ender ved grænsen.

1. Hvilken type er du? Ved du, hvad du vil være og uddanne dig til, eller er du i tvivl om det? Brug en ordbog og forklar en makker, hvad dine yndlingserhverv hedder på dansk og hvad man kommer til at lave, når man er færdiguddannet i Tyskland, i Danmark eller et andet sted i verden.

2. Kender du mennesker i din tyske omgangskreds, der arbejder i nabolandet Danmark og pendler over grænsen eller har bosat sig i Danmark? Hvilke erhverv arbejder de i? Hvilke erhverv tror I er interessante mht. grænseoverskridende arbejde og hvorfor? Snak om det i klassen.

3. Find nogle af betingelserne for tyske statsborgere mht. uddannelser, studier og / eller arbejde i Danmark og notér dem.

Du kan søge informationer på internettet bl.a. på

borger.dk.	danske universiteters hjemmesider
Infocenter Region Sønderjylland-Schleswig	
DAAD (<i>Deutscher Akademischer Austauschdienst</i>)	
Jobcenter i Danmark	<i>Arbeitsagentur</i> i Tyskland
Eures kompas	Den europæiske portal for jobmobilitet

4. Sammenstil jeres resultater og diskutér dem i klassen.

5. Et projekt i klassen

Uddannelse og erhverv: At være "noget"

1. Hans Christian Andersen funderede allerede i sin tid over spørgsmålet, hvad man skal uddanne sig til, og et af hans eventyr, der hedder "Noget", begynder sådan:

"Jeg vil være noget!" sagde den ældste af fem brødre, "jeg vil være til nytte i verden; lad det være nok så ringe en stilling, kun at det er godt, det jeg udretter, så er det noget. ...!"

2. Vælg en af de tre skriveopgaver.

- a) Læseheste kan finde Hans Christian Andersens lidt længere eventyr "Noget" fra 1858 på internettet og skrive et indholdsreferat på moderne dansk for at informere de andre i klassen om indholdet.
- b) For dem, der ikke så godt kan lide at læse eventyr, er der mulighed for selv at skrive en tekst med emnet "uddannelse og erhverv" som fortællende historie om en eller flere fiktive personer (med en fængende overskrift) og evt. læse den op i klassen.
- c) For dem, der er mest interesseret i fakta, er det muligt at skrive en informerende eller forklarende tekst som avisartikel eller som blog-indlæg om emnet "uddannelse og erhverv i Danmark" og berette om indholdet i klassen.

3. Gennemgå alle jeres tekster i små grupper, ret sproglige fejl og diskutér forbedringsmuligheder.

4. Sammenstil de skriftlige tekster digitalt eller på papir til en antologi af jeres tekster. Så har I som produkt skabt en klasseantologi, der kan minde jer om jeres fælles tid i skolen med "begynderdansk".

10 – D

En ansøgning

Nele vil også finde ud af, hvordan man skriver en ansøgning på dansk, fordi hun har fundet et stillingsopslag på internettet om et fritidsjob i nærheden af grænsen. Hun havde slet ikke tænkt på, at der også er interesse i tyskkundskaber i nærheden af grænsen i Danmark. Mange tyskere kører over grænsen for at købe ind og spise
5 frokost eller aftensmad i Danmark. Og så kommer der tyske turister i ferietiden. Der er en café, der søger en køkkenhjælp om lørdagen, især i ferietiderne. Medarbejderen skal også ekspedere lidt, men behøver ikke at være faglært. Det ville passe perfekt til Nele. Hun kan godt lide at lave mad og snakke med folk, men hun har ikke så meget tid pga. skolen. Hun vil prøve at søge jobbet. Men
10 hvad skal man gøre? Det er sikkert ligesom at søge et job i Tyskland med en ansøgning og et CV og senere en evt. jobsamtale.

1. Find nogle danske kompetence-CV'er og nogle kronologiske CV'er på internettet. Diskutér i klassen, hvad der er påfaldende og om der er store eller små forskelle til tyske CV'er.

2. Nele har læst forskellige gode råd om at skrive en dansk ansøgning på internettet og har noteret dét, de allesammen har til fælles. Læs Neles udvalg sammen med en makker og stil spørgsmål til hinanden, f.eks. "Hvor lang skal en ansøgning være?". Hvis der er flere spørgsmål, find danske ansøgningsmønstre på internettet, der viser svar på jeres spørgsmål.

1. Ansøgningen skal maksimalt fylde en side.
2. Overskriften skal gerne være mere fængende end "Ansøgning om stilling som ...".
3. Der er ingen tiltale som på tysk ("*Sehr geehrte Damen und Herren*").
4. Der skal ikke gentages, hvad der står i CV'et.
5. Jeg skal undgå at bruge slang, smileys, chat-sprog osv., men heller ikke skrive alt for velformuleret.
6. Jeg skal henvende mig direkte til virksomheden og rette mit fokus på deres behov.
7. Der skal skrives, hvad der har vækket min motivation til at skrive en ansøgning.
8. Jeg skal beskrive, hvad der gør mig til en kompetent og interessant kandidat til jobbet.
9. Der er bestemte ord, der kan bruges, f.eks. adjektiver som målrettet, fleksibel, imødekommende, resultatorienteret, beslutsom, openminded, empatisk,

dynamisk, ærlig, ansvarsbevidst, og substantiver som potentiale, engagement, energi, erfaring, teamplayer.

10. Jeg skal beskrive mine personlige egenskaber og styrker i forbindelse med mine konkrete erfaringer, men kun mht. det jobområde, jeg søger.
11. Jeg skal vise, at jeg har selvtillid og stoler på mig selv. Derfor skal ansøgningen afsluttes med f.eks. "Jeg ser frem til at blive inviteret til samtale." eller "Jeg ser frem til at høre fra jer."
12. Dokumentet skal gemmes i PDF-format for at undgå, at formatet skrider.

- 3. Sådan kunne indholdet af et typisk jobopslag se ud. Analysér, hvad for en medarbejder der søges.

Ung Butiksassistent

Er du mellem 15 og 18 år, og har du afsluttet 9. klasse? Og vil du have et deltidsjob, der passer godt til din ungdomsuddannelse? Kan du arbejde 6-8 timer om ugen, primært eftermiddag, aften og weekend?

Vi forventer, at du er ansvarsbevidst, hjælpsom, smilende, imødekommende og serviceminded, så du kan yde god kundeservice. Vi skal nok sørge for, at du får grundig oplæring og masser af gode oplevelser.

Vi bærer vores logo med stolthed

Du kender os måske allerede som en af Danmarks store dagligvarekæder med stort fokus på økologi, ansvarlighed og miljø – men vidste du, at vi også er et ret fedt sted at arbejde? Det er vi, fordi vi har et usædvanlig stærkt sammenhold, som vi glæder os til, at du bliver en del af.

4. Se på to ansøgninger A og B, der blev skrevet til jobopslaget.

Hvilke positive ting kan du sige om ansøgningerne?

Hvilke negative ting kan du sige om ansøgningerne?

Hvad skal ansøgerne ændre for at gøre deres ansøgninger bedre?

Drøft svarene i klassen.

A

**Ansøgning om fritidsjob i
supermarkedet**

Jeg så lige på nettet at I søger en person under 18 år til jeres butik til at arbejde på eftermiddage og aftener og i weekenden. Det kan jeg nok godt. Jeg er meget fleksibel. :) Er 16 år og går i 1. g på et handelsgymnasium. Jeg bor her i byen sammen med min mor, far og storesøster. Vil rigtig gerne have jobbet, fordi min mor og far siger, at jeg skal tjene mine egne penge i stedet for at bruge deres. Jeg svarer hurtigt.
Med venlig hilsen
A... A...
Mobil 12345678

B

Supermarkedet

Adresse

Mandag den ...

Jeres nye medarbejder – det er mig!

Jeg har med stor interesse læst jeres annonce, hvor I søger en person under 18 år til jeres butik. Det er lige et job for mig, så jeg sender jer hermed min ansøgning.

Jeg er lige fyldt 17 år og går i 2. g på byens gymnasium. Jeg bor sammen med min far og lillebror. I min fritid går jeg til svømning og er lederassistent i en spejdergruppe. Desuden holder jeg meget af at hygge mig med mine venner og min familie. Jeg vil rigtig gerne have jobbet, fordi jeg synes, det er rart at have med mennesker at gøre. Jeg har ikke så meget erfaring med at fylde varer op, men jeg er lærenem og går til nye opgaver med et smil. Jeg er god til at holde orden, siger både mine forældre og mine lærere.

Jeg glæder mig til at høre fra jer.

Med venlig hilsen

B.... B...

Mobil: 87654321

Mail: b.b@mailen.dk

5. Forestil dig en tredje dansker, der gerne vil have fritidsjobbet i supermarkedet og har beskæftiget sig lige så meget med ansøgninger som Nele. Hvordan ville hans eller hendes rigtig gode ansøgning se ud? Skriv den.

6. Gå sammen med en makker og gennemgå både din og makkerens ansøgning.

Diskutér, hvilken af jeres ansøgere der har de største chancer for at blive inviteret til jobsamtale og hvorfor.

7. Forestil dig, at du senere i livet skal til et jobinterview på dansk i forbindelse med dit drømmejob. Find de 10 mest typiske spørgsmål til en jobsamtale på dansk på internettet. Brug fantasien og prøv at forberede gode svar.

8. Diskutér og bliv enige i klassen, hvilke bedømmelseskriterier der skal opfyldes for både personalechefen som interviewer og ansøgeren i en jobsamtale, så at ansøgeren har gode chancer for at få jobbet.

9. Find en makker i klassen, som du ikke kender så godt. Fortæl hinanden, til hvilket drømmejob I har forberedt jeres svar, men ikke hvilke spørgsmål I har beskæftiget jer med. Gennemfør simulationer af jobsamtaler i klassen. Prøv at efterligne virkelige situationer med en interviewer og en ansøger. Giv respons til andres jobsamtaler efter bedømmelseskriterierne og reagér på ros og ris.

10. Lyt til forskellige ansøgers reaktioner efter en jobsamtale og læs dem samtidig.

Jeg var helt vildt nervøs og kom næsten løbende ind i lokalet, men da jeg sad derinde, snakkede jeg som et vandfald.

Jeg fik svedige hænder og min hals snørede sig sammen. Det tog to-tre minutter, før jeg kunne svare ordentligt.

Mit hjerte bankede så hurtigt, så jeg var helt forpustet. Jeg spurgte, om jeg måtte blive stående i begyndelsen, og det måtte jeg. Men så blev det bedre og jeg satte mig ned efter få minutter.

Det var helt cool og næsten afslappet. De spurgte mig slet ikke om noget, jeg ikke kunne svare på.

11. Beskriv, hvordan det gik for dig i simulationen. Eller kan du huske, hvordan du havde det før, under og efter en virkelig jobsamtale?

10 – ORD OG SÆTNINGER (3)

At udtrykke anskuelighed – præsens participium

Nogle verber kan danne en form mere end de former, der udtrykker tid. Det er **præsens participium**, der altid ender på **-ende** efter verbets stamme (med konsonantfordobling efter kort betonet vokal som i infinitiv).

f.eks. beskriv**ende**, kø**ende**, stå**ende**, smil**ende**, syng**ende**, surmul**ende**, ligg**ende**, og også i sammensætninger: tilsvare**ende**, jævnald**ende**

Præsens participium af statiske verber bruges i forbindelse med verberne "blive" og "have" for at anskueliggøre, at noget varer længe eller er en tilstand.

f.eks. De blev **liggende** i sengen til klokken ti.

Vil du gerne blive **siddende** her?

Hun har sin cykel **stående** ved banegården.

Han har haft sin fætter **boende** i to uger.

Præsens participium af dynamiske verber bruges i forbindelse med "komme" for at anskueliggøre bevægelsen eller forløbet.

f.eks. Nogle kom **gående** til festen, og nogle kom **kørende**.

Børnene kom **løbende** ind i køkkenet.

Præsens participium kan fungere som substantiv,

f.eks. de **rejsende** i toget – danske **studerende** – et **forehavende**

Præsens participium kan fungere som adjektiv,

f.eks. **kogende** vand – den **grædende** dreng – tallet er **voksende**

Præsens participium kan fungere som adverbium,

f.eks. Det er godt at gå **smilende** til en jobsamtale. – De kiggede **spørgende** på os.

1. Prøv at oversætte alle eksempler til både tysk og engelsk sammen med en makker.

Kan I se paralleler eller forskelle til tysk eller engelsk i sprogbugen?

Tænk på *-ing form*, især på *progressive form*, på engelsk.

Tænk på infinitiv, perfektum participium (verbets tredje form) og *-d* som endelse på tysk.

2. Dan præsens participium af følgende verber og indsæt dem i teksten.

cykle – <i>cyklende</i>	drøne –	hamre –	hænge –
lytte –	lære –	læse –	

Nøglen til lytteforståelse

- Som _____ af en skriftlig dansk tekst, kan man kigge på indholdet flere gange for at forstå, hvad det drejer sig om.
- Som _____ til en mundtlig dansk tekst har man ofte kun én chance for at forstå indholdet, og man bliver tit _____ ved bestemte ord, fordi deres udtale gør det svært at forstå indholdet.
- Hvad kan den _____ i danskundervisningen så gøre?
- Det er _____ godt at øve sig i at lytte til dansk tale så ofte man kan.
- Hvordan man lytter til en tekst på dansk kan sammenlignes med en situation, som alle kender, nemlig hvordan man forholder sig i trafikken. Ligesom en _____, der skal bruge cykelstien, er det en idé at koncentrere sig om sin egen vej, altså ruten i lyttetekstens indhold, og ikke så meget om detaljer.
- Selvom der er uforståelige ord, ligesom biler og knallerter, der kommer _____ ind i lytteteksten, skal man ikke lade sig forstyrre af dem.

3. Beskriv, hvordan du og andre, som du kender, plejer at komme

- til morgenbordet
- i skole
- i køkkenet for at vaske op.

Du kan bruge præsens participium eller andre sproglige midler.

4. Skriv en tekst om en anden færdighed end lytteforståelse med titlen "Nøglen til ...".

10 – UDTALE

1. Øv udtalen: Lyt til ord og sig højt, hvad du hører.
2. Læs ord i lydskrift og sig højt, hvad du læser.

Udtale [aj] – huskeord [aj]: maj

dansk udtale	dansk skrift		
man hører [j] i diftongen [aj]	man læser aj eller ej først, midt eller sidst i et ord	man læser eg først, midt eller sidst i et ord	man læser ig i tre pronominer
['ajʌ] ['ajən] ['ajnə]	ej er	egen egne	
['fajʔ] ['bajʂə] ['pajə] ['bajʔn]	fej l rej se	pege regn	
['majʔ] ['haj] ['vajʔ] ['jaj] [''ajʔ] ['maj] ['daj] ['saj]	maj hej vej	jeg leg	mig dig sig

Udtale [ʌj] – huskeord [ʌj]: høj

dansk udtale	dansk skrift	
man hører [j] i diftongen [ʌj]	man læser oj eller øj først, midt eller sidst i et ord	man læser øg først, midt eller sidst i et ord
['ʌjə]	øje	
['mʌjn] ['nʌjlə]	mojn	nøgle
['hʌjʔ] ['tʌj] ['lʌjʔ]	høj tøj	løg

Udtale [w] – huskeord [w]: syv

dansk udtale	dansk skrift
man hører [w] i diftonger	man læser v midt eller sidst i et ord efter forskellige vokaler
['nawʔn] ['tviwʔl] ['sdœwlə]	navn tvivl støvle
['bɔgsdæw] ['ɑg,tiwʔ] ['blewʔ] ['sywʔ]	bogstav aktiv blev syv

Udtale [ɐ] – huskeord [ɐ]: mor

dansk udtale	dansk skrift
man hører [ɐ] i diftonger	man læser r , især midt eller sidst i et ord efter forskellige vokaler
['gæɐnə] ['viɐgəli] ['fjoɐdən] ['hoɐdi]	gerne virkelig fjorten hurtig
['æɐ] ['moɐ] ['suɐ] ['dyɐʔ]	er mor sur dyr

Udtal: Hej med dig! – egen / egenskab – syv elever i støvler – Mor er virkelig sur.

10 – E

Om at bo

Hvad gør et hus eller en lejlighed til et hjem?

1. Hvad findes der i dit hjem?

Find alle danske betegnelser for værelser, møbler, vigtige genstande m.fl., som omgiver dig hjemme hos dig, i en ordbog og beskriv mindst to værelser.

2. Hvordan ser din drømmebolig ud? Skriv en beskrivende tekst. Husk at bruge farver, andre egenskaber m.m. for at anskueliggøre dine ideer.

3. Gå sammen med en makker og læs jeres tekster om drømmeboliger op for hinanden, mens den anden tegner den i fugleperspektiv. Der opstår sikkert spørgsmål, som skal besvares og drøftes, indtil tegningen ser ud som ideen. Hvis der mangler noget i din tekst, så tilføj det efter tegningen.

4. Her kan du se Carl på en drømmeseng i haven en sen eftermiddag.

Beskriv hans dag med udgangspunkt kl. 17.

Start med fortiden om morgenen, f.eks.

Carl vågnede op kl. Efter at han havde, Så

Fortsæt med nutiden. Hvad drømmer Carl om?

Afslut teksten med hans planer om aftenen.

Sprogbrikker

Tidsangivelser – et overblik

(nær) fortid	nutid	fremtid	varighed
for ... (en time e.l.) siden	nu	om ... (to timer e.l.)	i ... (tre uger e.l.)
i formiddags	for tiden	på ... (lørdag e.l.)	siden (2020 e.l.)
i morges	i øjeblikket	til ... (sommer e.l.)	altid
i aftes	i dag	i aften	længe
i går	her og nu	i (over)morgen	tit
i ... (fredags e.l.)		om lidt	aldrig
sidste år			

5. Hvordan fortsætter livet for Nele, Carl og Maida, mens de er i skole i Flensborg og bagefter?

Brug fantasien, se i krystalkuglen, brug tarotkort eller spå i kaffegrums og forudsig deres fremtidige liv i en skriftlig tekst.

Du kan enten skrive teksten som

- fortællende historie (overvejende i præsens)
- eller som forudsigelse ved at bruge realis eller irrealis.
f.eks. Hvis Nele ikke læser medicin i København, vil hun (realis)
Hvis Nele fik chancen for at læse medicin i København, ville hun (irrealis)

6. Snak med to eller tre andre i klassen. Hvor ser I jer selv om nøjagtigt 10 år?
Snak om, hvor og hvordan I vil bo og hvad I vil lave.

7. I skriftligt dansk bruger man en del forkortelser. Kig på oversigten og find typiske sproglige vendinger i sammenhænge, hvor man kan bruge dem. Nogle af dem finder du også spredt over afsnittene her i lektion 10. Indsæt også de manglende betydninger. Brug evt. en ordbog.

forkortelse	betydning	skriftlige vendinger
1. g / 2. g / 3. g	gymnasieklasser	De går i 2. g.
bl.a.	blandt andet	
ca.		
CV		
e.l. / el.lign.	eller lignende	
evt.	eventuel(-t / -le)	
f.eks. / fx		
kl.		
m.fl.	med flere	
mht.	med hensyn til	
m.m.	med mere	
osv.		
pga.		

Hvad betyder de på tysk, og er der også tilsvarende tyske forkortelser?

8. Et sidste interview

INTERVIEWER: Hej Lotte, Nele og Carl! Her kommer intervieweren igen. Det er længe siden, vi har hørt fra hinanden. Kan I huske, at I fortalte mig, hvad I forbinder med Danmark?

CARL: Jeps, selvfølgelig kan vi huske det. Hvorfor skulle vi ikke det?

NELE: Ja, det kan vi helt bestemt huske ...

LOTTE: Ih, hvor tiden dog er gået hurtigt siden dengang.

INTERVIEWER: I dag har jeg et spørgsmål, der er vigtigt her i det dansk-tyske grænseland. Det henvender sig til jer som eksperter, der alle taler dansk: Synes I, at det er vigtigt at lære dansk syd for grænsen i Schleswig-Holstein og hvorfor?

LOTTE: ...

CARL: ...

NELE: ...

9. Skriv ned, hvad du formoder, at Lotte, Carl og Nele vil sige. Diskutér jeres ideer i klassen bagefter.

INTERVIEWER: Mange tak til jer tre!

Hov, og hvem har vi her? Hvad hedder du? Jeg har hørt, at du lige har kæmpet dig igennem en hel danskbog i to bind for at lære dansk i skolen sammen med din klasse i Schleswig-Holstein. Der er to spørgsmål til dig.

For det første: Hvad er dine erfaringer med at lære dansk i skolen? Og for det andet: Synes du, at det er vigtigt at lære dansk syd for grænsen i Schleswig-Holstein og hvorfor?

DU: ...

10. Indtal dine svar på de to spørgsmål. Lyt til hinandens svar i klassen. Notér synspunkter i en oversigt og diskutér, om der er markante forskelle og ligheder i jeres svar.

INTERVIEWER: Tusind tak til alle og alt godt fremover med de muligheder I har med nabosproget dansk her i nærheden af Danmark!

10 – DET HAR DU LÆRT I LEKTION 10

Gennemfør opgaver a. til h. og vurder, hvor god du er: sæt kryds X.

a. Sig, hvad et CV indeholder.

Jeg kan sige, hvad et CV indeholder.	☐	☐	☐
--------------------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

b. Nævn mindst tre elementer, der er vigtige i forbindelse med en dansk ansøgning.

Jeg kender vigtige elementer i en dansk ansøgning.	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------

c. Brug reciprokke og deponente verber med -s i nogle sætninger.

Jeg kan bruge reciprokke og deponente verber.	☐	☐	☐
---	--------------------------	--------------------------	--------------------------

d. Tal om noget, der ikke er der i virkeligheden ved at bruge irrealis.

Jeg kan tale om noget, der ikke er der i virkeligheden.	☐	☐	☐
---	--------------------------	--------------------------	--------------------------

e. Anskueliggør noget ved at bruge præsens participium.

Jeg kan anskueliggøre noget med præsens participium.	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------

f. Fortæl noget om din fortid, din nutid og din fremtid.

Jeg kan fortælle noget om min fortid, nutid og fremtid.	☐	☐	☐
---	--------------------------	--------------------------	--------------------------

g. Tænk over, om du er tilfreds med dit dansk efter lærebogens to bind.

Jeg er tilfreds med mit dansk efter lærebogens to bind.	☐	☐	☐
---	--------------------------	--------------------------	--------------------------

h. Ved du, hvad du kunne gøre for at snakke mere dansk i hverdagen?

Jeg ved, hvad jeg kunne gøre for at snakke mere dansk.	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------

10 – EKSTRANUMRE

Sprogsamleren

- Sammenstil ord og udtryk i forbindelse med arbejde og uddannelse.
- Vælg tre verber (-ede, -te, uregelmæssigt) og skriv sætninger om typiske situationer med alle grammatiske former til hvert af de tre verber.

Sprogeksperten

- Sammenstil og design gode råd for en jobsamtale på dansk.
- Find ud af højskolernes historiske og aktuelle betydning for danskerne.

IQSH

**Institut für Qualitätsentwicklung
an Schulen Schleswig-Holstein**

Schreberweg 5

24119 Kronshagen

Tel.: 0431 5403-0

Fax: 0431 988-6230-200

www.twitter.com/_IQSH

info@iqsh.landsh.de

www.iqsh.schleswig-holstein.de